

Galdamesko Hiri Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)

I. Fasea.

Analisia eta diagnostikoa.

Laburpena.

Galdames UDALA AYUNTAMIENTO eraikiz!

Galdames UDALA AYUNTAMIENTO

TERRITORIO Y CIUDAD SLP

TAPER

KREDITUAK.

ERREDAKZIO-TALDE TEKNIKOA:

Galdamesko Udalak aginduta, lan hau GALDAMES GARATUZ aldi baterako empresa-elkarteak egin du, idazketa-talde honen ardurapean:

Zuzendariak:
Manuel Ángel González Fustegueras, Arkitektoa eta Hirigilea.
Jon Ander Azpiazu Juaristi, Arkitektoa.
Unai Gómez Arriaran, Arkitektoa.
Juan Carlos Puerto Andrades, Arkitektoa.

Planaren Araudi eta Kudeaketa Arloko zuzendaria:
Sebastián Olmedo Pérez, Lurralde Antolamenduaren Zuzenbide espezializatuan lizentziaduna, Hirigintza Zuzenbidea, Administrazio Zuzenbidea eta Ingurumena.

Koordinatzaileak:
Martzel Arriaga Irazabal, Arkitekto hirigilea.

Gizarte Zientzietan aditua. Herritarren parte-hartzea. Generoa:
Miguel González Márquez, Hiri Antropologian doktorea eta Historian lizentziaduna.

Ingurumen-teknikaria. Ingurumen-ebaluazio Estrategikoa:
Damián Macías Rodríguez, Geografian lizentziatua. Sevillako Unibertsitateko Doktorea.

Azpiegiturak, Hiri-zerbitzuak eta Mugikortasuna:
Indalecio de la Lastra Valdor, Bide, ubide eta portuetako ingeniaria.

Talde teknikoa:
Reyes Pata Vila, Arkitektoa.
Juan Antonio Lobato Becerra, Arkitektoa eta soziologoa.
María de la Luz Frías Piñero, Arkitektoa.
Andrea Goikoetxea Galán, Arkitektoa.
Garazi Robredo Manero, Arkitektoa.
Victoria Ruiz Pomar, Ekonomilaria.
Manuel Olmedo Lobatón. Gradua Zuzenbidean eta Nazioarteko Harremanetan; eta Masterra Gobernuan eta Administrazio Publikoan.
Oscar Medina Márquez, Geografoa.
Juan de Dios Olmedo Pérez, Infografiako eta diseinu grafikoko teknikaria.
Francisco Javier Pedro Jiménez, Eraikuntzako eta delineazioko goi-mailako teknikaria.

Cristóbal Muñoz García, Eraikuntzako goi-mailako teknikaria.
Pedro Pablo Millán Naranjo, Diseinu grafikoa.

Talde Kolaboratzaileak
Anartz Ormaza Ugalde. Euskara aholkularia.

AURKIBIDEA

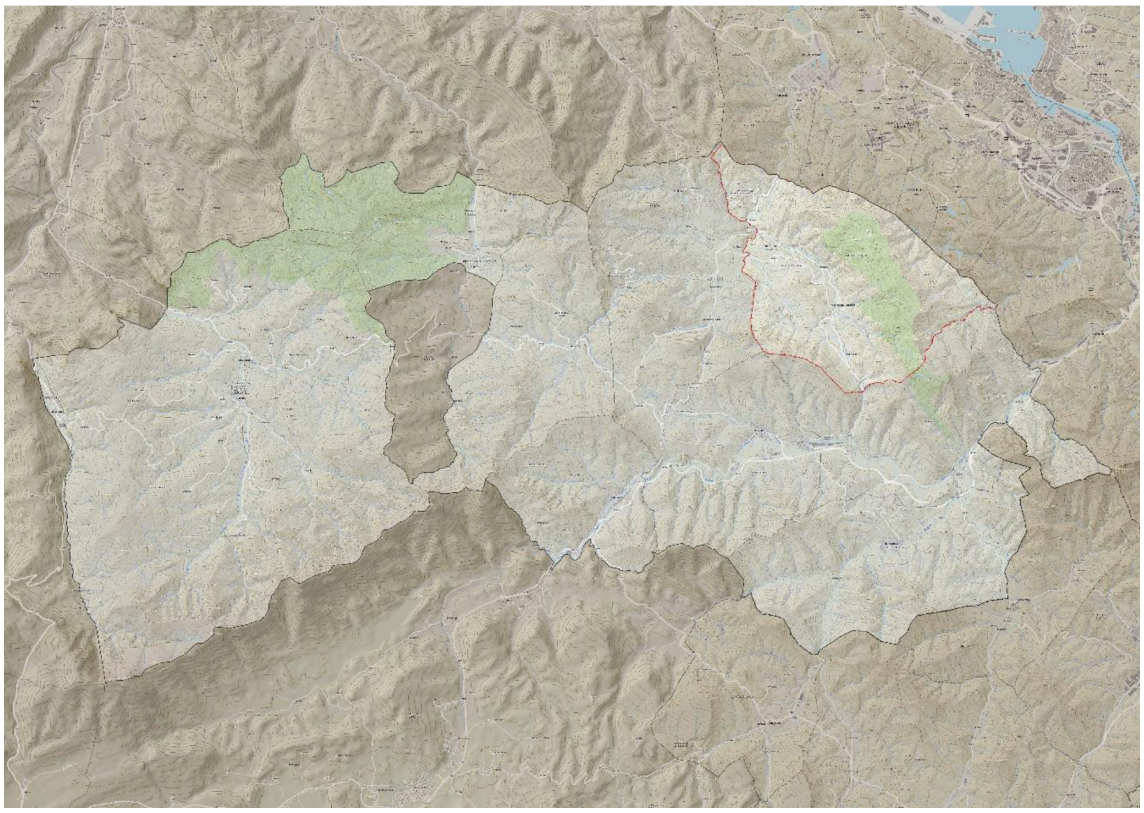
KREDITUAK. 3
1. LURRALDEAREN BALDINTZA GEOGRAFIKOAK. 7
1.1. TESTUINGURU GEOGRAFIKOA. 7
1.2. KLIMA ETA EGURALDIA. 7
1.3. GEOLOGIA ETA LURRALDEAREN ITXURA. 8
1.4. UR BALIABIDE NATURALAK 9
1.5. BIODIBERTSITATEA: LANDAREDIA, FAUNA ETA HABITATAK 9
1.6. LURZORUAREN ERABILERAK ETA ESTALKIAK 13
1.7. NATURA GUNE ZAINDU ETA ESANGURATSUAK 15
1.8. NATUR ETA TEKNOLOGIA JATORRIKO ARRISKU ETA ZIURGABETASUNAK 18
2. GALDAMESEKO ETA ENKARTERRIAK EREMU FUNTZIONALEKO PAISAIA 21
3. GAUR EGUNGO DEMOGRAFIA ETA PROZESU DEMOGRAFIKOA 25
4. EKONOMIA, ENPLEGUA ETA ERRENTAK 27
5. EGUNGO ETXEBIZITZA-PARKETEA ETA ETORKIZUNERAKO BEHARRAK 29
6. INDARREAN DAGOEN PLANEAMENDU OROKORRAREN BERRIKUSPENA. BERE GARAPENAREN ETA GAUZAPENAREN AZTERKETA 31
7. BESTE UDAL-PLAN ETA -AZTERLAN BATZUK 39
7.1. GALDAMESEKO MUGIKORTASUN AZTERKETA 39
7.2. GALDAMESEKO MENDIETAKO MEATZE-PAISAIAREN EKINTZA PLANA 40
8. LURRALDEAN ERAGIN BEREZIA DUTEN UDALERRIZ GAINDIKO PLANIFIKAZIOAK SORTUTAKO BALDINTZAK. 43
8.1. GALDAMES ETA LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK 2019 43
8.2. GALDAMES ETA ENKARTERRIETAKO LURRALDE PLAN PARTZIALA 49
8.3. GALDAMES ETA NEKAZARITZA-BASOGINTZAKO LURRALDE PLAN SEKTORIALA (NB-LPS). 56
8.4. GALDAMES ETA HEZEGUNEEN ANTOLAMENDUKO LURRALDE PLAN SEKTORIALA .. 58
8.5. GALDAMES ETA IBAIEN ETA ERREKEN ERTZAK ANTOLATZEKO LURRALDEAREN ARLOKO PLANA (ISURIALDE KANTAURIARRA). 58
8.6. ENERGIA EOLIKOAREN LURRALDE PLAN SEKTOREALA. 59
8.7. ENERGIA BERRIZTAGARRIEN LURRALDE PLAN SEKTORIALA (BEHIN-BEHINEKO ONARPENA) 60
8.8. BIZKAIKO BIZIKLETA-BIDEEN LURRALDE PLAN SEKTORIALA 2023-2035 61
9. GALDAMESEKO ONDARE KULTURALA BABESTEKO EGUNGO EGOERA. 63
10. GALDAMESEKO HAPOAREN FORMULAZIOAN ERAGINA DUEN OINARRIZKO ARAU-ORDENAMENDUA. 69
11. MUGAKIDE DIREN UDALERRIAK. PLANGINTZA ETA INGURUABARAK. 75

1

LURRALDEAREN BALDINTZA GEOGRAFIKOAK.

1.1. TESTUINGURU GEOGRAFIKOA.

Galdames, Enkarterrietako eskualdearen ipar-ekialdean kokatua, 4.438 hektarea hartzen ditu eta Bilbotik 25 km ingurura dago. Udalerriaren ezaugarri nagusiak malkartsuak dira, eta bi haran nagusi ditu: Galdames ibaiko harana eta Barbadún ibaiko haran zeharkaria, Kantauri itsasora isurtzen dena. Hainbat udalerrirekin egiten du muga, hala nola Sopuerta, Muskiz eta Barakaldorekin. Bere ekonomia ez dago jarduera bakar batean oinarrituta, baina nabarmentzekoak dira meatzaritza, nekazaritza eta abeltzaintza jarduerak, eta zerbitzu berritzaile batzuk.

Enkarterrietako eskualdea. Balmaseda-Zalla Eremu Funtzionala / Comarca de Encartaciones. Área Funcional Balmaseda-Zalla

1.2. KLIMA ETA EGURALDIA.

Klimaren ezaugarriak atlantikoak dira: hezea eta epela. Urteko prezipitazioak 1.200 eta 2.000 mm artean daude, eta tenperaturak moderatuak dira (batez besteko urteko tenperatura 13-14 ºC ingurukoa da). Haranetan lainoak ohikoak dira, bereziki neguan. Mende amaierarako 3,5 ºC arteko tenperatura igoera aurreikusten da, eta baita prezipitazioen jaitsiera posible bat ere, baina ekitaldi meteorologiko bortitzago eta kontzentratuagoekin, klima-aldaketaren ondorioz.

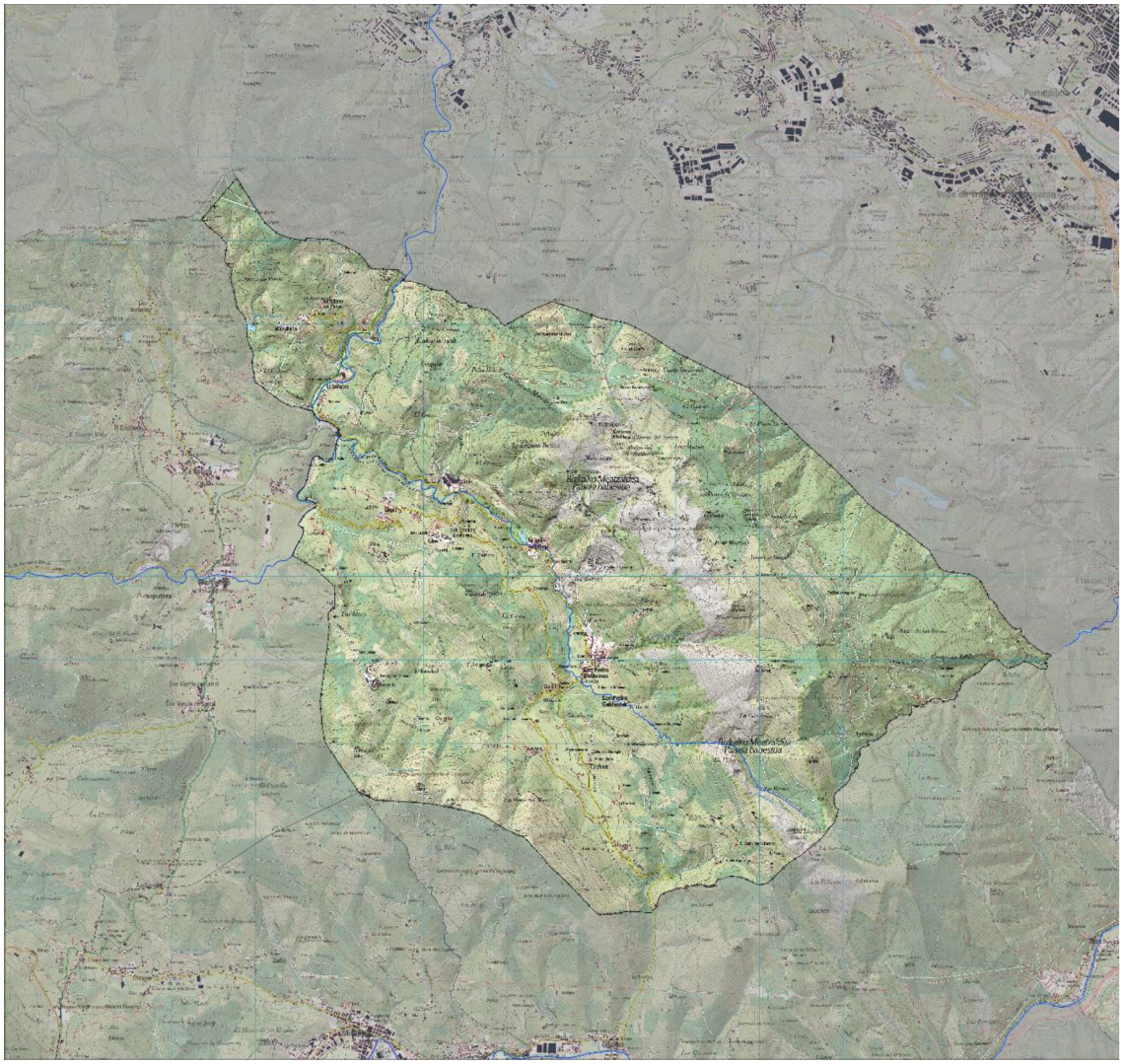
1.3. GEOLOGIA ETA LURRALDEAREN ITXURA.

Galdames Euskal Kantauriar Arroan eta Bizkaiko antiklinorioan dago, ipar-mendebaldetik hego-ekialdera doan egitura menditsuan. Eskualde honek orografia konplexua du: haran estuak, amildegiak eta erresistentzia desberdineko Kretazikoko materialen higadurak eratutako mendiak aurkezten ditu.

Hiru azpiestruktura geologiko nagusi nabarmentzen dira: Galdames eta Triano Mendietako antiklinala, Karrantzakoa eta Ganekogortakoa. Galdamesen kareharrizko arrezifeak, lutitak, margak, hareharriak, alubioi eta kolubioi jalkinak, eta iragan meatzariarekin lotutako jatorri antropikoko materialak ageri dira.

Geomorfologikoki, lurraldea malkartsua da, eta udalerriaren zati handi batean %30etik gorako maldak daude, lurzoruaren erabilera batzuk mugatzen dituztelarik. Fisiografia muino eta mendiz osatutako sare batek eta haran ibai-tarteek zeharkatutako egiturak markatzen dute. Paisaia honetan Galdamesko sistema karstikoa nabarmentzen da, haitzuloak, dolinak eta lurpeko formazio esanguratsuak barne, hala nola, arte errupestre paleolitikoa duen Arenaza haitzuloa. Sistema honek balio geologiko, arkeologiko eta natural handia du.

Laburbilduz, Galdamesko orografia eta konposizio geologikoa funtsezkoak dira bere biodibertsitatearentzat, giza okupazioarentzat eta lurraldearen antolamenduarentzat.

Galdamesko kokalekua / Emplazamiento de Galdames

1.4. UR BALIABIDE NATURALAK

Galdamesko ibai-sistemak eta lurpeko sistemak oso baldintzatuta daude beren geografia menditsuagatik eta euri asko egiten duelako. Udalerria Kantaurialde Ekialdeko Demarkazio Hidrografikoaren barruan dago, Barbadún, Galdames, Kadagua eta Galindo ibaien arroak barne.

Azaleko ur-baliabideak

Lurraldea ibai laburrez osatutako sare hidrografiko trinko batek zeharkatzen du, uholde-izaerarekin, malda eta euri handiak direla eta. Galdames eta Barbadún ibaiak dira nagusi, eta horiei hainbat adar lotzen zaizkie arrain-hezurdura itxurako egituran. Ibai hauek kalitate ona dute iturburuan, baina degradazioa pairatzen dute hiriguneen inguruan. Barbadun ibaiaren arroak, adibidez, bere kalitatea hobetzen du ibaian behera, Bezi ibaiadarrari esker, besteak beste.

Uraren kalitatea

Galdames ibaian uraren kalitatea ertaina da, eta Barbadunen ertain-altua. Hala ere, arazoak daude isuri difusoengatik eta ertzeko landaredi faltagatik. Datuen arabera, saneamendu-azpiegituretan hobekuntzak egon dira, hala nola Güeñesko HUAren (EDAR) handitzea.

Lurpeko urak

Udalerria Hegoaldeko Antiklinorio Hidrogeologikoaren Domeinuan kokatzen da, kareharrizko arrezifeetan eta kaltzarenitetan eratutako akuifero karstikoekin. Akuifero hauek iragazkortasun handia dute, eta uraren zirkulazioa hodi-sare naturalen bidez gertatzen da, meatzaritza zaharreko galeriek lagunduta. Iturriotz eta La Mora bezalako iturburu garrantzitsuak daude, batzuk “trop-plein” motakoak, ur-maila altua denean bakarrik aktibatzen direnak. Irekidura eta iturburuen arteko konexioa aztertzeko trazatzaile-probak egin dira.

Orokorrean, ur baliabide hauek funtsezkoak dira oreka ekologikorako, nahiz eta giza presioa, meatzaritza historikoa eta kudeaketa integratuaren beharra baldintzatuak egon.

1.5. BIODIBERTSITATEA: LANDAREDIA, FAUNA ETA HABITATAK.

Udalerriko aniztasun biologikoa klima hezeak, orografia konplexuak eta denboran zehar izandako lur erabilera desberdinek elkarrekintzan sortutako emaitza da. Biodibertsitatea ez da ulertzen hemen soilik espezieen ugaritasun gisa, baizik eta baita ekosistemen eta habitaten aberastasun gisa ere, horietako asko babespean daudenak erkidego, estatu eta Europa mailako araudien arabera.

Landaredia potentziala

Landaredia potentziala (hau da, gizakiaren esku-hartzerik gabe naturalki egongo litzatekeena) Eurosiberiar eskualde bioegeografikoaren barruan kokatzen da, honako landare-komunitate hauek bereizten direlarik:

- Atlantikoko harizti hezeak (Quercus robur eta Quercus petraea),
- Mendialdeko pagadiak (Fagus sylvatica),
- Kantauriar arteak (Quercus ilex), malda lehor eta eguzkitsuetan,
- Ostots galduko baso mistoak eta ibaiertz-landaredia.

Basook paisaia natural jarraitu bat osatuko lukete giza esku-hartze handia egon ez balitz.

Egungo landaredia

Gaur egun, Galdamesko landarediak nabarmen egiten du alde potentzialarekiko. Nagusi dira:

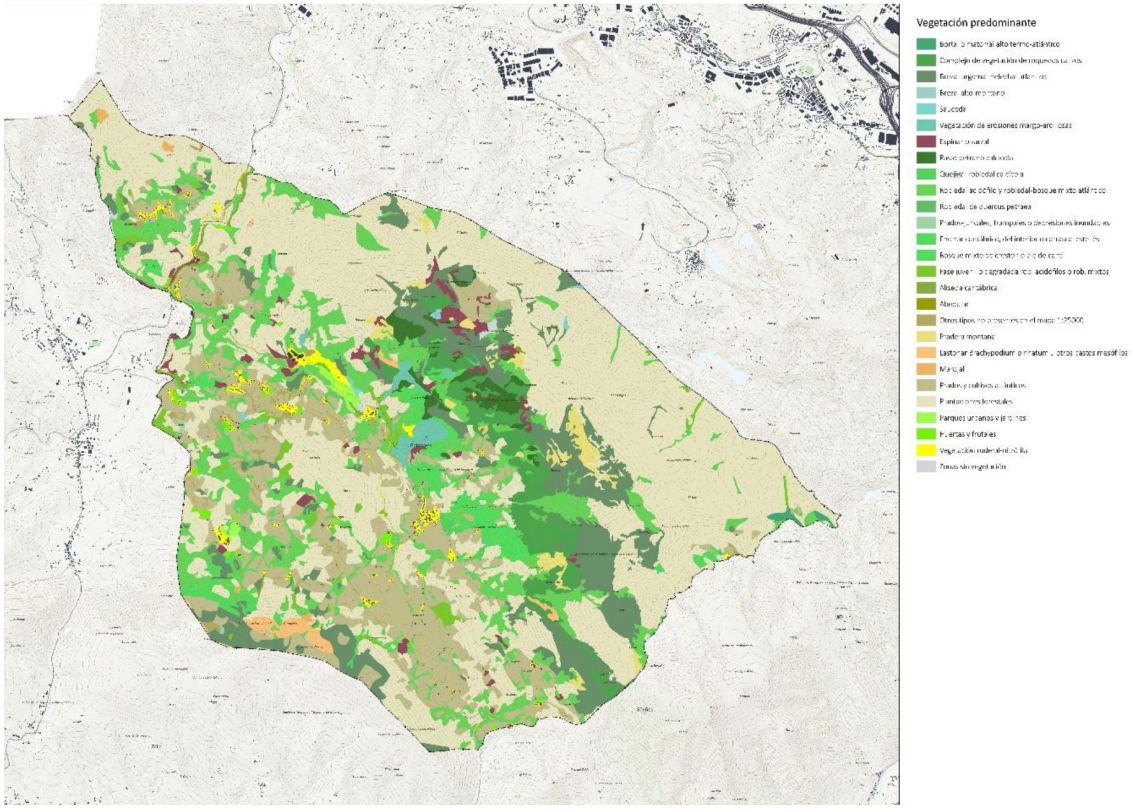
- Espezie exotikoekin egindako baso birpopulaketak, batez ere pinu radiata eta eukaliptoak, egur ekoizpenerako landatuak.

- Baztertutako eremuetan edo suteek eta ustiaketa intentsiboek kalteturiko guneetan sortutako belardi eta sastrakadi ordezkoak.

- Meatze-gune zaharretan, harrobi eta hondakindegietan sortutako landaredia kolonizatzailea edo bigarren mailakoa.

- Autoktonoko baso-hondarrak, batez ere irisgarritasun zaila duten guneetan kontserbatuak.

Eraldaketa honek landaredi-paisaia zatitzea eragin du, konektibitate ekologikoa ahulduz eta jatorrizko biodibertsitatea murriztuz.

Landaredi-unitateak. EAEko iturria / Unidades de vegetación. Fuente CAPV

Habitatekin lotutako fauna

Udalerriko fauna habitat eta landaredi motaren arabera aldatzen da:

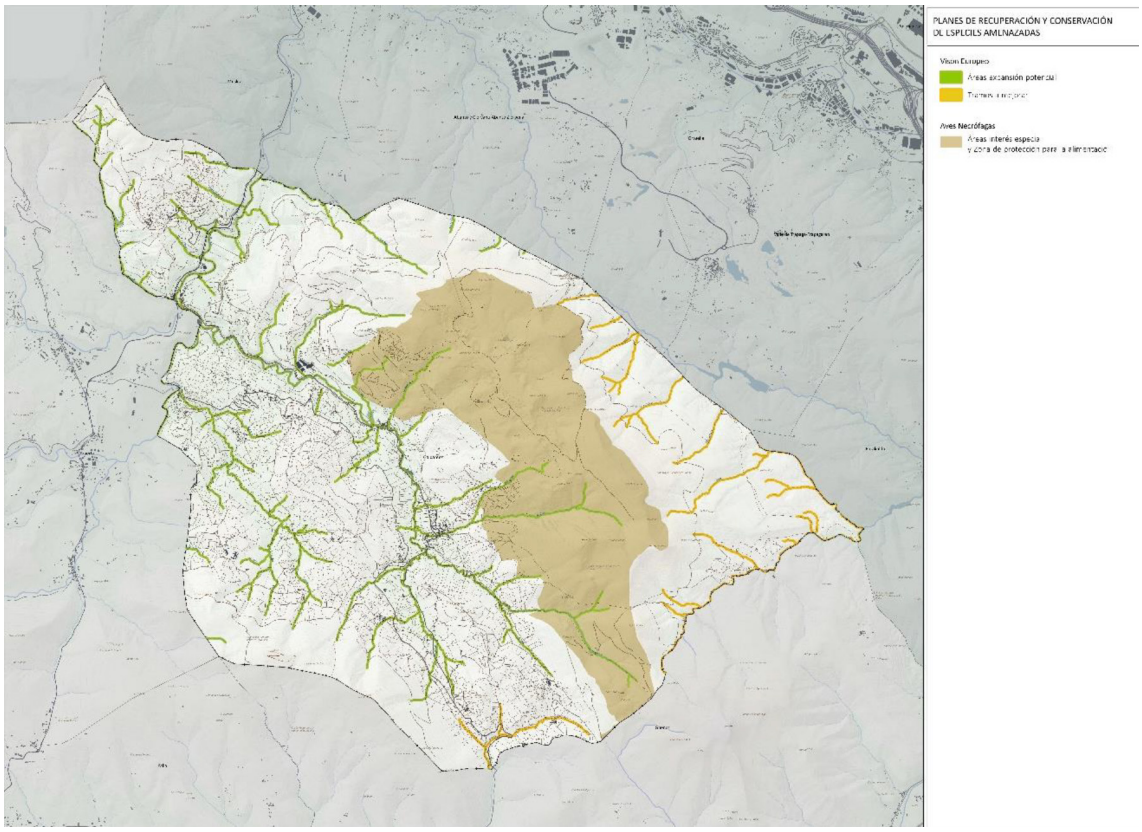
- Baso mistoetan eta sastraka-guneetan basurdeak, orkatzak, azeriak, azkonarrak eta mustelidoak bizi dira, baita basoko harrapari-hegaztiak ere, hala nola arrano-txikia (Buteo buteo) eta azoria (Accipiter gentilis).

- Eremu irekietan eta nekazaritza-lurretan intsektujale eta hazi-jale hegaztiak ikus daitezke, hala nola zuribeltza (Motacilla alba) eta txirriskila (Carduelis cannabina).

- Ibai eta errekek amuarrainak, igelak, apoak, sorgin-orratzak eta lertxunak hartzen dituzte, nahiz eta giza jarduerek eta uraren kalitate-galerak presioa eragiten duten ibilgu askotan.

- Habitat harkaiztar edo harritsuetan narrastiak daude, hala nola sugandila harkaiztarra, eta bele arrunta edo belea bezalako hegaztiak.

Oro har, fauna-populazioak habitataren kontserbazio-mailaren eta jarraikortasun ekologikoaren arabera baldintzatuta daude.

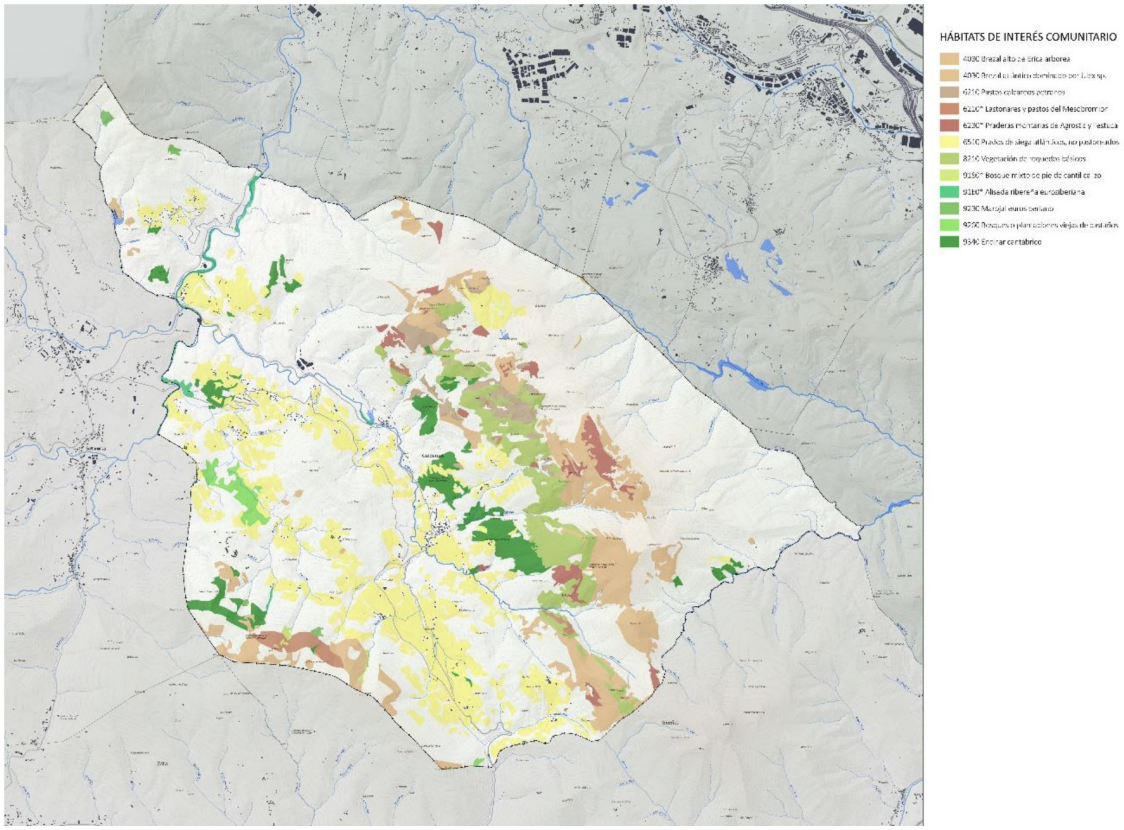
Arriskuan dauden espezieak kontserbatzeko eta berreskuratzeko planak / Planes de conservación y recuperación de especies amenazadas

Batasunaren intereseko habitatak

Udalerrian Habitatei buruzko Zuzentarauak (Natura 2000 Sarea) babestutako zenbait habitat identifikatu dira, eta horietako batzuk lehentasunezkoak dira:

- Alnus eta Fraxinus (altzifre eta lizar) espezieekin osatutako baso alubialak,
- Atlantikoko harizti azidofiloak,
- Gaineko edo urpean dauden eremuetako turbegune eta hezeguneak,
- Lore-orquideak eta landare interesgarriak dituzten belardi heze seminaturalak.

Habitat hauek funtsezkoak dira espezie kalteberak kontserbatzeko eta ekosistema-zerbitzu garrantzitsuak eskaintzen dituzte. Haien narriadura saihesteko kudeaketa- eta berreskuratze-neurri espezifikoak behar dituzte, besteak beste, espezie inbaditzaileak kontrolatzea (adibidez, Buddleja, Cortaderia) eta erabilera tradizional hedatuen mantentzea.

Galdames udalerriko habitatak, Habitatei buruzko Zuzentarauaren I. eranskinean jasotako Natura Sarearen kodearen arabera. / Hábitats del municipio de Galdames según el código Red Natura, recogidos en el anexo I de la Directiva de Hábitats.

Mehatxuak eta baldintzatzaileak

Galdamesko biodibertsitatearentzat mehatxu nagusienen artean hauek daude:

- Habitat-galera, urbanizazio sakabanatuaren eta azpiegitura-lanen ondorioz.
- Konektibitate ekologikoaren haustura, baso-jarraitutasunik ezagatik eta oztopo fisikoengatik (errepideak, espezie bakarreko birpopulaketak).
- Espezie exotiko inbaditzaileen ugaritzea.
- Artzaintza bezalako erabilera tradizionalen abandonua, sastraka-hedapena eta paisaiaren ixtea eraginez.
- Klima-aldaketa, espezieen banaketa aldatzea eta baso-suteak edo izurriteak erraztea ekar dezakeena.

Orokorrean, esan daiteke Galdamesek, presio antropikoa eta paisaiaren eraldaketa izan arren, balio ekologiko handia mantentzen duela. Bere habitatak babestu eta berreskuratzeko, beharrezkoa da biodibertsitatearen kontserbazioa lurraren antolamenduan eta lurzoruaren kudeaketa-politiketan txertatzea, klima-aldaketara egokitutako, jasangarri eta erresiliente den lurralde-erabilera sustatuz.

1.6. LURZORUAREN ERABILERAK ETA ESTALKIAK

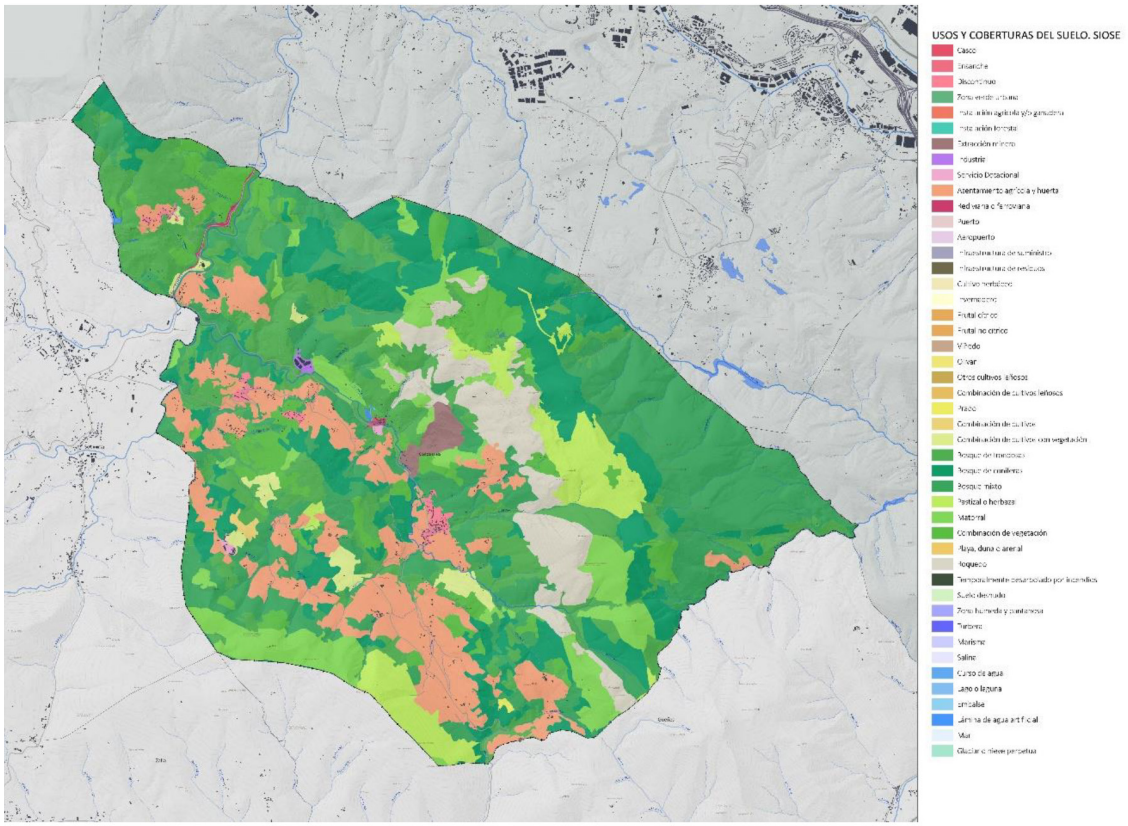
Galdamesko lurzoruaren erabilerak eta estalkiak aztertzean, argi geratzen da paisaiaren eraldaketa handia izan dela denboran zehar giza jardueren ondorioz, bereziki meatzaritza, basogintza eta abeltzaintzaren eraginez. Udalerrian lur okupazioaren mosaiko heterogeneoa ikus daiteke: baso-eremuak (naturala zein birpopulatua), nekazaritza-lurrak, belardiak, lur artifizializatuak eta ustiapen-jarduerengatik degradatutako eremuak batera daude.

Iragan meatzaria eta haren ondarea

Paisaiaren egungo konfigurazioan eragin handiena izan duen faktoreetako bat meatzaritzaren ondarea da. Galdames Bizkaiko Meatzaldeko zati izan da historikoki, batez ere burdinaren erauzketan nabarmenduz, baina baita beste mineral batzuen ustiapenean ere, hala nola beruna eta zinka. Jarduera honek arrasto sakonak utzi ditu:

- Ebakidurak, galeriak eta hondakindegiak lurraren morfologia errotik aldatu dute.
- Meatzaritza-hondakinak pilatzeko zabortegiak, batzuk abandonatuak, lurzoruaren kalitatea eta ur-dinamikak aldatu dituzte.
- Lur antropizatuak sortu dira, bigarren mailako edo landaredi kolonizatzailearekin.
- Bide-sarea, azpiegiturak eta meatzari-herriak ondare kultural eta paisajistikoaren parte dira oraindik.

XIX. mendearen amaieran eta XX.aren hasieran izan zen industrializazio-prozesu honek natur paisaiaren jarraikortasun ekologikoa hautsi zuen eta habitat autoktonoen galera azkartu zuen.

Lurzoruaren erabilerak, SIOSE-2014ren arabera. Iturria: IGN / Usos del suelo según SIOSE-2014. Fuente: IGN

Lurzoruaren gaitasun agrologikoa

Orokorrean, Galdamesko lurzoruen gaitasun agronomikoa baxua da, hainbat faktoreren ondorioz:

- Malda handiak, laborantza eta mekanizazioa zailtzen dituztenak.
- Lurzoruen pobrezia eta sakonera eskasa, zenbait laboreentzat muga fisiko eta kimikoekin.
- Hezetasun handia eta eguzki-esposizio txikia beheko edo itzalpeko guneetan.

Hala ere, historikoki autosufizientziarako nekazaritza-eremuak izan dira haranen hondoetan eta malda leunetan: arto-soroak, baratzeak, fruta-arbolak eta abereentzako larreak. Gaur egun, lur horietako asko abandonatu edo sastrakadi, baso edo baso-birpopulaketarako gune bihurtu dira.

Testuinguru honetan, balio agrologiko handiko eta ertaineko lurzoruak mantentzearen garrantzia azpimarratzen da, bai funtzio produktiboagatik, bai ekosistema-zerbitzuengatik.

Eskualdeko paisaia

Galdamesko egungo paisaia prozesu naturalen eta antropikoen gainjartzearen emaitza da. Dokumentuan hainbat paisaia-unitate identifikatzen dira, hala nola:

- Galdames eta Barbadún haranak, nukleo sakabanatuekin, erabilera mistoekin eta ondare-elementuekin.
- Hegoaldeko baso-eremuak, pinu birpopulatuen nagusitasunarekin eta orografia malkartsuarekin.
- Meatzaritzak degradatutako eremuak, balio lekukotza handikoak, baina lurzoruen pobretzearekin.

Paisaia zatitua da, erabileren arteko txandakaketa eta estalkien aniztasunarekin. Zenbait gunetan berreskuratze natural espontaneoak gertatzen ari dira, bereziki nekazaritza- edo meatzaritza-eremu zaharretan, sastrakadi eta basoek berriro kolonizatzen dituztenak.

Halaber, gero eta handiagoa den eraikuntza sakabanatuaren presioa nabarmentzen da, batez ere etxebizitza bakarreko eraikinei lotuta, landa-ingurunean alterazio bisual eta funtzionalak eraginez. Plangintza argirik gabeko okupazio estentsibo horrek lurzorua artifizialtzen eta nekazaritza-paisaia tradizionalaren dinamikak hausten laguntzen du.

Lurralde-diagnostikoa

Lurzoruaren erabileraren diagnostikoak hainbat erronka nabarmentzen ditu lurraldearen antolamendurako:

1. Nekazaritza-lurren balioa handitzea eta ekoizpen-ahalmena duten eremuak babestea.
2. Baso-kudeaketa jasangarria, monolaborantzen mendekotasuna murriztuz eta masa mistoak sustatuz.

3. Lurzoruen berreskuratzea, bereziki meatzaritza-eremuetan, irizpide ekologiko eta paisajistikoekin.

4. Hirigintza-sakabanaketaren kontrola, landa-lurzoruan etxebizitza hedatua saihesteko.

5. Meatzaritza eta nekazaritza-abeltzaintzaren historiari lotutako paisaia eta ondareen kontserbazioa.

6. Lurzoruaren ekosistema-zerbitzuen integrazioa plangintzan: uraren erregulazioa, biodibertsitatearen kontserbazioa, lurzoruaren higaduraren aurkako babesa, eta abar.

Ondoriozta dezakegu Galdamesek paisaia oso eraldatua duela, baina oraindik ere berreskuratu daitezkeen ekologia-, nekazaritza- eta kultura-balioak dituela. Lurzoruaren antolamenduak, aldi berean, ingurumena lehengoratzeari, kudeaketa produktibo iraunkorrari eta lurralde-ondarea zaintzeari ekin behar die, garapen harmonikoa eta erresilientea ziurtatzeko.

1.7. NATURA GUNE ZAINDU ETA ESANGURATSUAK

Galdamesek, nahiz eta historikoki meatzaritzak eta baso-ustiapenak markatu, balio natural, kultural eta ekologiko garrantzitsuak gordetzen ditu. Horiek hainbat babes-figura eta paisaia-kudeaketa tresnetan jasota daude. Atal honek bi multzo nagusitan sailkatzen ditu espazio horiek: Meatzaldea – Bizkaiko Meatzaldeko Paisaia Natural Babestua eta Interes Bereziko Natura Guneak, eta horrekin batera korridore ekologikoen logika txertatzen du.

Meatzaldea – Bizkaiko Meatzaldeko Paisaia Natural Babestua

Espazio hau 26/2015 Dekretuaren bidez izendatu zen Biotopo Babestu gisa, bere berezitasun natural, geologiko eta kulturalagatik. Meatzaritza-aztarna handia duen eremua da, paisaia bereizgarria sortu duena, bereziki nabarmena “Galdamesko Garaia” edo Grumeran mendian. Meatzaritza-egiturak eta sistema karstikoak gaur egun balio ekologiko eta ingurumen-balio handiko habitatetan txertatzen dira.

Babesaren helburu nagusiak:

- Bere balio estetiko, biologiko eta geologikoak kontserbatzea.
- Naturaren eta kulturaren arteko harreman harmonikoa zaintzea, tokiko komunitateen rola kontuan hartuta.
- Lurraren erabilera natur balioak mantentzeko sustatzea, artifizializazioa eta narriadura saihestuz.

Babes figura honek eragin-eremua du, eta bertan erabilera batzuk mugatu egiten dira. Ez du Derrigorrezko Baliabide Naturalen Antolamendu Plana (PORN) eskatzen, baina haren kudeaketa Euskadiko Natura Ondarearen Kontserbaziorako 9/2021 Legean oinarritzen da eta Estatuko 42/2007 Legeko Paisaia Babestuen baliokide gisa ulertzen da.

Interes Bereziko Natura Guneak

Hainbat tipologia sartzen dira hemen:

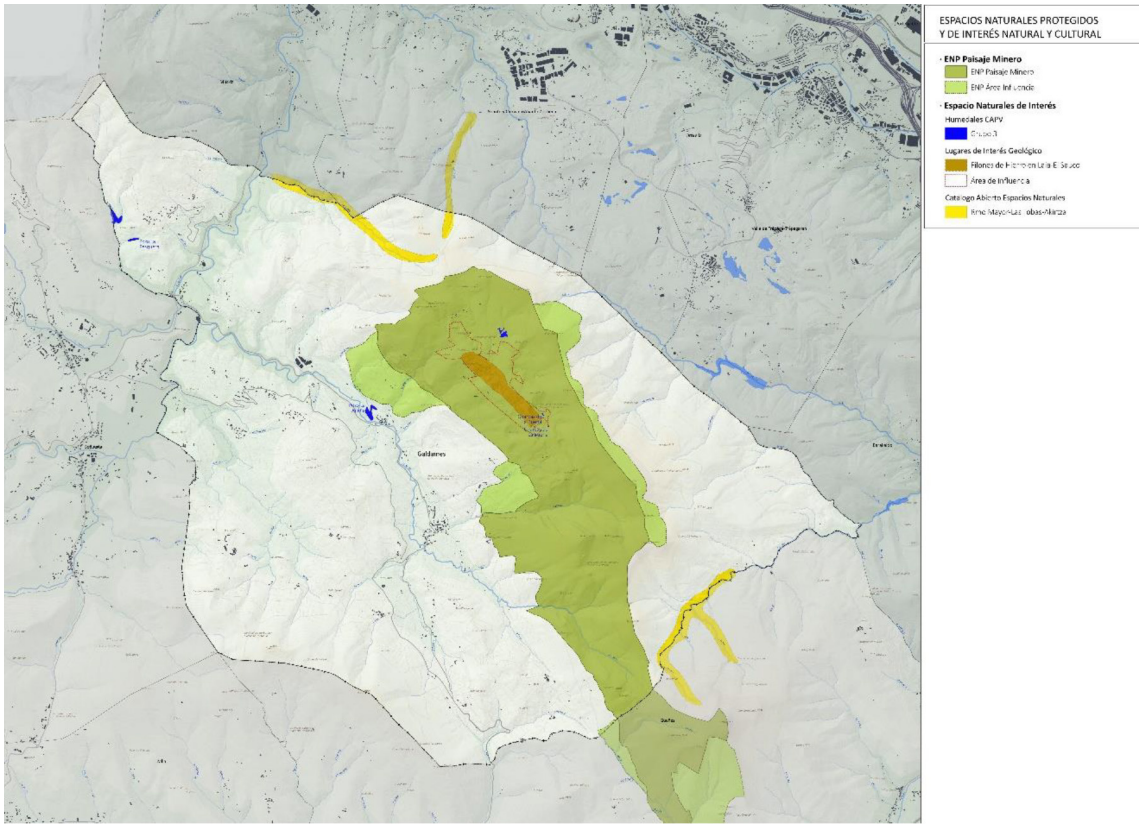
<u>EAEko Hezeguneen Inbentarioko III. Taldekoak:</u>

- La Aceña putzua
- La Buena ur-putzuak
- Sauco ur-putzuak
- La Pesquera putzua
- Montellanoko balsa

Babes formalik eta kudeaketa-planik ez duten hezeguneak dira, baina hezegune definizioa betetzen dute. Inguruneareki ko elkarreragin ekologiko txikia izan arren, biodibertsitate espezifikoa eta funtzio ekologiko oinarrizkoak eskaini ditzakete.

<u>Irekita dagoen Natura Guneen Katalogoa:</u>

Mayor ibaia – Las Tobas – Akirtza: barranko sakonekin eta mikroklima bereziarekin osatutako ibai-korridorea da. Bertan, eskualdeko subtropikal itxurako iratze bereziak ageri dira. Espazio hau meatzaritzak sakonki eraldatu zuen, baina gaur egun berreskuratze naturaleko prozesuak bizi dira, Peñas Negras Ingurumen Interpretazio Zentroak aztertzen dituenak.

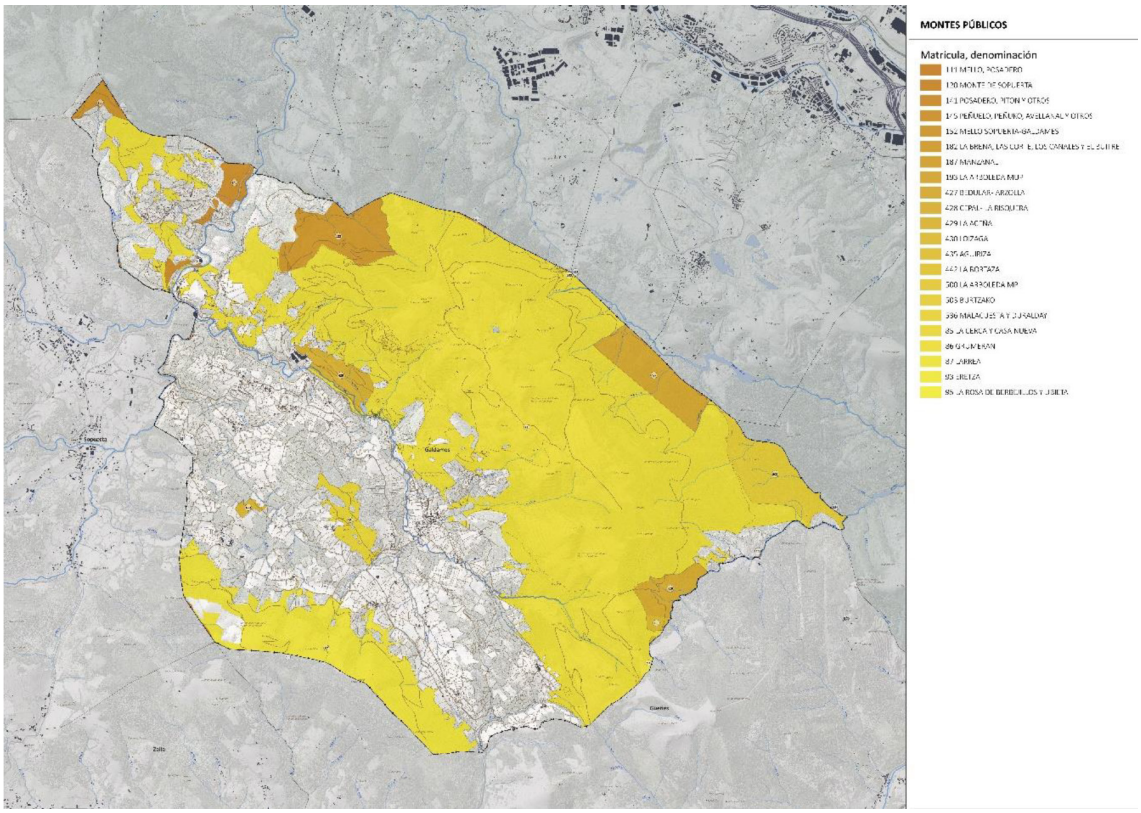
Naturagune babestuak eta naturarentzat interesgarriak diren eremuak. / Espacios naturales protegidos y áreas de interés para la naturaleza.

Interes Geologikoko Guneak (IGG):

Laia-El Saucoko burdin-habia nabarmendu behar da, Estatuko eta EAEko inbentarietan katalogatua. Mineral-azaleratze horiek petrolio-, kultura- eta paisaia-interes handia dute, eta Galdamesko meatze-historia agerian uzten dute. Horrez gain, ildo lerrozuzenak eta indusketa sakonak ezaugarri dituen paisaia sortzen dute.

Korridore Ekologikoak:

Galdames Sierra Salvada – Armañón Korridore Ekologikoaren parte da, Euskadiko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan ezarritakoa, natura-guneak konektatzeko eta espezieen migrazioa eta informazio genetikoaren zabalpena errazteko. Bertako ibai-sareak, bereziki Barbadún ibaiak, funtsezko zeregina betetzen du konektagarritasun ekologikoa bermatzeko.

Mendi publikoen zerrenda / Relación de montes públicos

Ondasun Publikoko Mendiak:

Udalerrian 12 mendik osatzen dute erabilera publikoko mendi-zerrenda, eta beste 10 partekatzen dira mugakide diren udalerriekin. Guztira, Galdamesko azaleraren %59 baino gehiago hartzen dute. Mendi hauek funtsezko baliabidea dira baso-kudeaketa jasangarriarentzat, biodibertsitatearentzat eta kontserbazioarekin bateragarriak diren aisialdi-jarduerentzat.

Paisaiaren interes bereziko eremuak (Balmaseda-Zallako PTParen arabera):

Galdamesen sei gune identifikatu dira paisaia-balioagatik, ikuspegi ezberdinekin:

- Ur-laminak eta ibaiertzak: Kolita eta Barbadún ibaiak.
- Balio naturaleko eremuak: Peñas Blancas – Eretza.

- Balio kulturaleko eremuak: meatzaritza-guneak.
- Natur eta kultura balio mistoak: Concejuelo – Larrea harana.
- Giza jarduerak eraldatutako guneak: Galdamesko harrobia.
- Galdamesko kobak.

Laburbilduz, Galdamesek, bere eraldaketa historiko bizia izan arren, lurralde-egitura aberatsa mantentzen du balio ekologiko, geologiko eta kultural handiko natura-guneekin. Eremu horiek babes-figura eta katalogo ofizialetan sartzeak aukera ematen du haien kontserbaziorako ez ezik, baita haien balioespen sozial, hezitzaile, turistiko eta zientifikorako ere.

Etorkizunerako gakoa izango da kontserbazioa eta garapena uztartzea, espazio horiek sare funtzional batean integratuz eta lurraldearen erresilientzia ekologiko eta paisajistikoa indartuz.

1.8. NATUR ETA TEKNOLOGIA JATORRIKO ARRISKU ETA ZIURGABETASUNAK

Galdamesko ingurune naturala arriskuan dago, bai prozesu naturalengatik, bai giza jarduerek bizkortutako eraginengatik, oreka ekologikoa hausteko eta pertsonak, ondasunak eta azpiegiturak kaltetzeko ahalmena dutelarik. Prozesu horien artean daude: uholdeak, lur-jausiak, baso-suteak eta lurzoruaren kutsadura. Jarraian, identifikatutako arrisku nagusiak zehazten dira.

Uholde-arriskuak.

Euri jasak eta ibaien goraldiek arrisku larri bat suposatzen dute biztanleentzat, uholde-eremuetan eraikitako urbanizazioek okertuta. Nahiz eta Galdames ez dagoen MAPRIren 2. zikloko uholde-arrisku potentzial nabarmeneko gisa sailkatuta, badaude uholde-arriskuko profilak (URA, 2014) Barbadún eta Galdames ibaientzat, bereziki San Pedro de Galdamesko nukleoan.

Arriskuen kudeaketa Kantaurialde Ekialdeko Demarkazio Hidrografikoaren Uholde Arriskuen Kudeaketa Planaren bidez egiten da, eta aitortzen da klima-aldaketak gertaera hauek larriagotu ditzakeela. Hala ere, egungo aurreikuspenek ez dute ahalbidetzen aldagaia hori esplizituki gehitzea emari maximoen kalkuluetan.

Arrisku geologiko eta sismikoak.

Galdamesen sismo-arriskua baxua da, nahiz eta udalerria Arabako Plataforma – Bilboko Antiklinorioaren Domeinuan kokatzen den, egitura tektoniko garrantzitsu baten baitan. Historikoki, eskualdeak ez du lurrikara bizirik erregistratu. EMS eskalan intentsitateak II eta VI artekoak dira, eta Nafarroa iparraldeko eta Ipar Euskal Herriko mugakideek izan ditzakete eragin handiagoak, han sismo gehiago gertatzen baitira.

Baso-suteen arriskua.

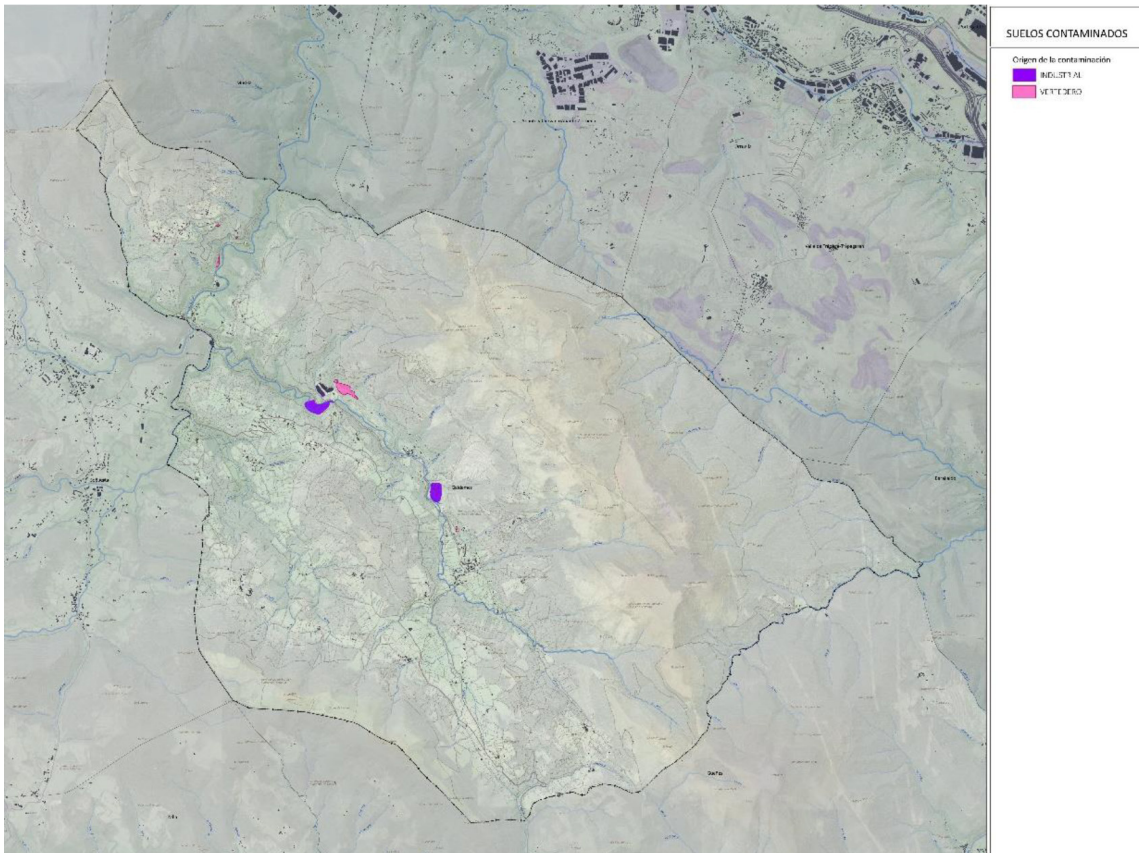
Baso-suteek mehatxu gero eta handiagoa suposatzen dute, berehalako eraginagatik ez ezik, baso-masak eta euren ekosistemak suntsitzeagatik ere. Euskal Herrian, hostoerorkorreko basoek mikroklima hezea sortzen dute, suaren hedapena moteltzen duena, baina muturreko baldintzetan oso zaurgarriak dira.

Aitzitik, Galdamesen ohikoak diren koniferoak, arteak eta sastrakak errazago erretzen dira, lehorteekin, materia lehor pilaketarekin eta giza arduragabekeriagatik. Azpimarratzekoa da sute gehienak ez direla naturalak, baizik eta zuzenean edo zeharka gizakiak eragindakoak, eta horrek espezieen egokitzeko gaitasuna murrizten du.

Udalerria Baso-suteen Arriskuaren Aurrean Larrialdi Plan Berezian sartuta dago, prebentziorako mekanismoak, erakundeen arteko koordinazioa eta baliabideak aktibatzeko prozedurak ezarriz. Galdamesek baso-sute arriskua ertain-altu eta ertain-handia artean du, EAEko Basoen Inbentarioaren eta erregaitasun-maparen arabera.

Lurzoruaren kutsadura eta higadura.

Lurzoruaren kutsadura, bereziki iraganeko meatzaritza eta industria jardueren ondorioz, arazo esanguratsua da. Metal-ustiapenetako hondakinek, kontrolik gabeko isuriek eta lurzoruaren egitura sakonki aldatuta duten zonaldeek kaltetu dituzte lurzorua. Egoera horrek eragina du lurpeko uraren kalitatean, bai eta lurzoruaren nekazaritza- edo baso-erabileran ere.

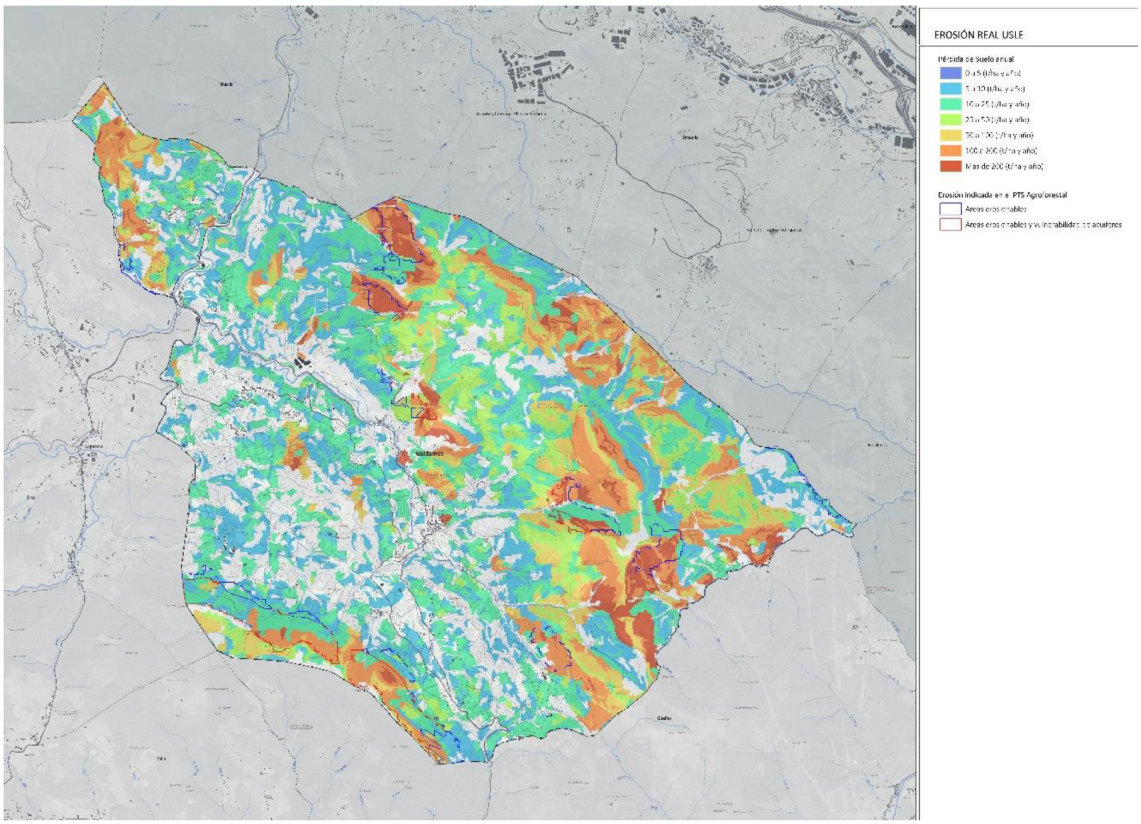

Kutsatuta egon daitezkeen lurzoruek eragindako eremuak. Iturria: EAEko Ingurumena / Áreas afectadas por suelos potencialmente contaminados. Fuente: Medio Ambiente de la CAPV

Era berean, lurraren malda handiek higadura-prozesuak errazten dituzte, bereziki baso-suteekin edo birpopulazio-praktika desegokiekin konbinatzen direnean. Lurzoru horien berreskuratzeak inpaktu-motara egokitutako berreskuratze ekologikoko estrategiak eskatzen ditu.

Laburbilduz, Galdamesek arrisku natural eta teknologikoen konbinazio bati egin behar dio aurre, eta horrek lurraldearen kudeaketa integratua eskatzen du. Nahiz eta mehatxu-maila zuzena horren muturrekoa ez izan, klima-aldaketak, lurzoruaren gaineko presioak eta paisaiaren eraldaketak udalerriaren zaurgarritasuna handitzen dute muturreko gertakarien aurrean.

Hirigintza-plangintzak arrisku horiek kontuan hartu behar ditu lurzoruaren antolamendurako funtsezko irizpide gisa, prebentzioa, erresilientzia eta ingurumeneko ziurgabetasunen aurrean egokitzapena lehenetsiz.

Higadurak eragindako eremuak. Iturria: EAEko Ingurumena / Áreas afectadas por erosión. Fuente: Medio Ambiente de la CAPV

2

GALDAMESEKO ETA ENKARTERRIAK EREMU FUNTZIONALEKO PAISAIA

2014an, Eusko Jaurlaritzak 90/2014 Dekretua onartu zuen, Euskal Autonomia Erkidegoko (EAE) lurralde-antolamenduko paisaiaren babesari, kudeaketari eta antolaketari buruzkoa. Dekretu horrek paisaia-politika hori gauzatzeko tresna arauemaileak ezartzen ditu, besteak beste:

- Paisaia-katalogoak
- Paisaia-determinazioak
- Paisaia-ekintza planak
- Paisaia-integrazioaren azterlanak

Helburu orokorra da EAEko 15 Eremu Funtzionalentzako tresna horiek garatzea. Orain arte, dokumentuak honako eremu hauek barne hartuta egin dira: Laguardia (Arabako Errioxa), Balmaseda-Zalla (Enkarterriak), Zarautz-Azpeitia (Urola Kosta), Donostia-San Sebastián (Donostialdea-Behe Bidasoa) eta Arabako Erdialdea.

Eremu Funtzionaleko egungo paisaia

Enkarterrietako eskualdeak konplexutasun geomorfologiko eta paisajistiko handia du. Batez ere, mendialdeetatik (900 m inguruko gailurretatik) 600 m inguruko beheko guneetara jaisten diren bi haran nagusitan (Kadagua eta Herrerías) egituratzen da, kareharrizko mendikateak zeharkatzen dirtuztenak (adibidez, Ganekogorta).

Gainera, beste haran batzuk ere badaude —Galdames, Karrantza, Agüera eta Lanestosa—, bakoitzak berezko ezaugarriak ditu orografiaren, altitudearen eta kokapenaren arabera. Horrela, haran sakonak, mendilerro malkartsuak, haitzarteak eta ordokiak konbinatzen dira, lurralde-unitate berezi bat osatuz.

Detektatutako mehatxu eta aukerak

<u>Mehatxuak:</u>

- Nekazaritza eta abeltzaintzako jarduera tradizionala bertan behera uztea
- Baso-landaketa homogeneoen (monolaborantzak) hedapena.
- Paisaia-integraziorik gabeko urbanizazio sakabanatua.
- Landa-paisaiaren aniztasun bisual eta ekologikoaren galera.

Aukerak:

- Ingurune naturalaren birbaloratzea, turismo baliabide gisa.
- Ondare kultural eta etnografikoaren potentziala.
- Espazio industrial eta nekazari zaharren berreskuratzea.
- Nekazaritza-sistemak lurralde-ereduan berrintegratzea.
- Korridore ekologikoak eta aisialdirako espazioak indartzea.

Eremu Funtzionalerako paisaia-kalitatearen helburu orokorrak:

1. Karst sistema konplexuak, meatzaritza-paisaiak eta hezeguneak (adib. Zalama, Armañón, Triano mendilerroa) babestea.

2. Kalitate handiko paisaia naturalak kontserbatzea, erabilera anitzekin bateragarriak direnak.

3. Degradatutako espazioak leheneratzea (harrobiak, zabortegiak), integrazio begetal eta paisajistikoaren bidez.

4. Inguruneari egokitutako erabilerak sustatzea, bereziki landa- eta balio ekologikoko eremuetan.

5. Ondare arkitektoniko tradizional eta erlijiosoa kontserbatzea (dorretxeak, ermita eta baserriak).

6. Azpiegitura linealak (errepideak, linea elektrikoak) paisaiarekin inpaktu txikiz egokitzea.

7. Paisaia-ibilbideak eta behatokiak sustatzea, paisaiaren hautematea eta hezkuntza indartzeko.

Galdames–Sopuerta Paisaia-Unitaterako helburu espezifikoak:

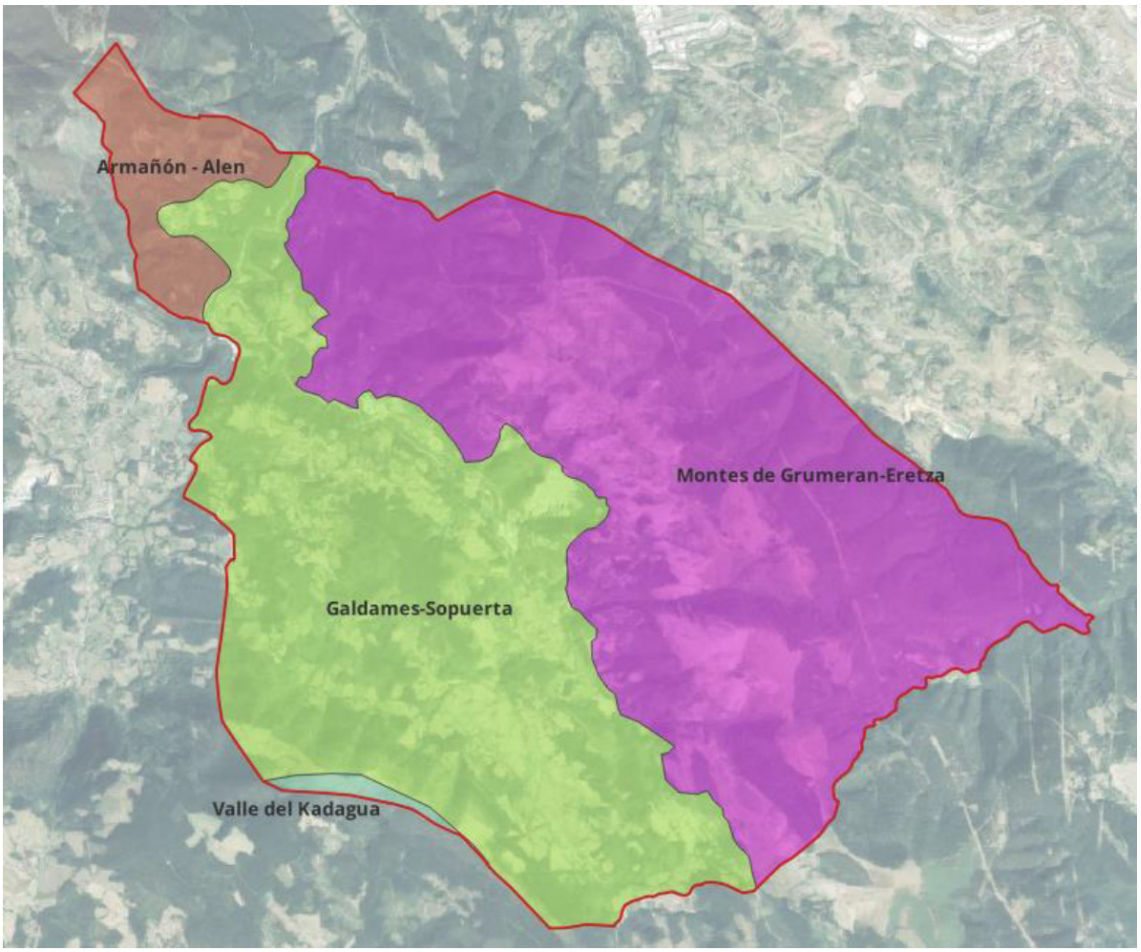
- Kolitza–Barbadun ibaien haraneko ibai-paisaia berreskuratu eta balioetsi, ardatz berde eta konektore ekologiko gisa.

- Ganeran, Pico Mayor, Pico La Cruz mendietatik ikuspegi panoramikoak zaintzea, paisaiaren irakurketa integrala ahalbidetzen baitute.

- Bide-azpiegitura erasokorrak saihestea: Galdamesek bere paisaia mantentzen du, antzinako landa-bideak jarraitzen dituzten errepide-sare txiki bati esker (BI-3631 eta BI-3632).

- Meatzaritza, arkeologia eta etnografiaren ondarea balioetsi, elementu horiek udal paisaia-narrazioan txertatuz.

- Paisaia hirigintza-plangintzan integratzea, ikusgarritasun eta balio kulturalak aintzat hartzen dituen plangintza bermatuz.

Galdamesko udalerriko paisaia-unitateak / Unidades de Paisaje en el Término municipal de Galdames

Beste elementu garrantzitsu batzuk:

- Galdames Meatzaldea – Bizkaiko Meatzaldeko Biotopo Babestuan dago eta Lurralde Historikoaren Interes Geologikoko Lekuen (LIG 141) zerrendan sartuta dago.

- Armañón–Ganekogorta–Gorbeia korridore ekologikoaren barruan dago, babes-eremu gisa.

- Kultura mailan: indoeuropar gazteluak, galtzada erromatarrak, zezen-plaza duten ermitak, arkitektura industrial eta landatarra, eta meatze-ondarearen aztarnak (akueduktuak, burdinolak).

Ondorioz, paisaia lurralde-baliabide estrategikotzat hartu eta kudeatzea funtsezkoa da garapen jasangarria, tokiko nortasuna eta konektibitate ekologikoa sustatzeko.

5

3

GAUR EGUNGO DEMOGRAFIA ETA PROZESU DEMOGRAFIKOA

Galdamesek 821 biztanle ditu (2024), eta generoaren araberako oreka nahiko egonkorra da (gizonezkoak %49 eta emakumezkoak %51). Adin-egiturak biztanleriaren zahartze prozesu argia erakusten du, %25,56k 65 urte baino gehiago baititu. Zahartze- eta dependentzia-indizeak altuak dira, eta horrek presio nabarmena eragiten du biztanleria aktiboan eta ongizate-sistemetan.

Orain arteko prozesu demografikoa.

Azken bi hamarkadetan, Galdamesek beheranzko joera demografikoa izan du: 2004an 900 biztanletik 2024an 821era jaitsi da. Beherakada hori hazkunde begetatibo negatiboaren ondorioa da (jaiotza baino heriotza gehiago) eta mugikortasun migratzaile baxuaren emaitza.

Beste datu aipagarri batzuk:

- Zahartze-indizea: %161,8 → 65 urtetik gorako 160 pertsona baino gehiago 20 urtetik beherako 100 biztanleko.
- Mendekotasun handia: lan-adinean dauden pertsonek kargura dituzten pertsonen proportzio altua.
- Jatorria: %25 Galdamesen jaiotakoak, %50 Bizkaiko beste udalerri batzuetatik, %20 estatuko beste probintzietatik eta %5 atzerritik.
- Euskaldunak: biztanleen %32,81k bere burua euskalduntzat jotzen du, Bizkaiko batez bestekoaren azpitik.

Etorkizunerako proiekzio demografikoa.

2004–2024 aldiko datuetatik abiatuta, 2041era arteko hiru eboluzio-eszenatoki proposatzen dira:

1. Beherakada handiko tasa (2004–2014): %−0,57 urtero.
2. Beherakada ertaineko tasa (2004–2024): %−0,48 urtero.
3. Beherakada txikiko tasa (urte onenetan oinarrituta): %−0,41 urtero.

Proiekzioak:

- Eszenatoki altua: 79 biztanle gutxiago.
- Eszenatoki ertaina: 54 biztanle gutxiago.
- Eszenatoki baxua: 67 biztanle gehiago.

Proiekzio hauek azpimarratzen dute gazteen etxebizitzarako sarbidea errazteko politikak ezartzeko beharra, emantzipazioa sustatzeko eta zahartzea geldiarazteko tresna gisa, baita epe ertain-luzera hazkunde begetatibo positiboa sortzeko ere.

Etxebizitzen errealitatea.

Galdamesko etxebizitzen egitura landa- eta estatu-mailako joerekin bat dator:

- Guztira 320 eta 330 etxebizitza artean.
- Etxebizitza bakoitzeko batez besteko biztanle kopurua: 2,5 pertsona.
- Nagusi dira 1 edo 2 pertsonako etxeak, zahartzearen eta familia-tamainaren murrizketaren isla.

Familia txikien joera honek erronka berriak planteatzen ditu eredu erresidentzialerako, eta horren ondorioz beharrezkoa da eskaintza egokitzea: etxebizitza irisgarri gehiago, tamaina txikiagokoak eta adinekoentzat edo bakarrik bizi direnentzat egokituak.

4

EKONOMIA, ENPLEGUA ETA ERRENTAK

Galdamesek egitura ekonomiko dibertsifikatua du, meatzaritza eta industria iraganari lotuta egon arren, zerbitzuen eta nekazaritza-abeltzaintzaren jardueretara pixkanaka bideratzen ari dena. Dokumentu honek sektore ekonomikoen, enpleguaren, errenten eta etxebizitza eskuratzeko gaitasunaren azterketa egiten du, udalerriko errealitate sozioekonomikoa erakutsiz.

Enplegua eta langabezia

Enpleguaren bilakaera Enkarterrietako eskualdeko trantsizio ekonomikoaren isla da: meatzaritza eta industria ekonomiaren eredutik eredu dibertsifikatuago baterako aldaketa.

Egoera gaur egun (2024):

- Biztanleria: 821 pertsona
- Langabezia-tasa: %15,77tik (2012) %7,59ra (2024), 30 langabe. Santurtzi edo Basaurik baino langabezia txikiagoa.
- Genero-desberdintasun nabarmenak: emakumeen parte-hartze txikiagoa, sektore gutxiago ordainduetan kontzentrazioa eta soldata-arrakala iraunkorra.

Sektore ekonomikoak (Balio Erantsi Gordinaren arabera):

- **Nekazaritza eta abeltzaintza**: 16 familia-ustiapen (landare belarkarien eta behien ustiapena nagusi).
- **Industria, energia eta saneamendua**: 13 establezimendu; historikoki sektore nagusia, gaur egun manufaktura eta energiarantz dibertsifikatua.
- **Eraikuntza**: 6 enpresa aktibo.
- **Merkataritza, garraioa eta ostalaritza**: 20 establezimendu; tokiko ekonomiarentzat garrantzitsuak.
- **Zerbitzu publikoak** (hezkuntza, osasuna, administrazioa): 5 establezimendu; gero eta garrantzi handiagoa dute.

Errentak eta desberdintasunak

Errenten azterketak egoera egonkor samarra erakusten du, baina egiturazko erronkekin:

Adierazle nagusiak (2022):

- **Familia-errenta ertaina**: 44.000 € → eskualdeko batez bestekoa (%40.000–42.000) gainditzen du eta Bizkaiko batez bestekotik gertu (%45.000).
- **Pertsona bakoitzeko errenta erabilgarria**: 19.675 € → Bizkaiko batez bestekoaren (%20 .355) eta EAEkoaren (%20.855) azpitik.
- **Lan-errenta**: 13.582 € → Bizkaiko eta EAEko batez bestekoen azpitik.

Genero-desberdintasunak:

- Gizonek batez beste %44,6 gehiago irabazten dute emakumeek baino.
- Lan-errentan: 15.712 € (gizonak) vs. 11.164 € (emakumeak).
- Transferentzietan (pentsioak, laguntzak): 8.655 € vs. 6.013 €.
- Adinaren eta etxe motaren araberako desberdintasunak ere badaude, batez ere emakume adindunak eta guraso (ama) bakarreko etxeetan eragiten dutenak.

Errenta eta etxebizitza eskuragarritasuna.

Errentaren eta etxebizitza eskuratzeko gaitasunaren arteko erlazioa aztertzen da:

Tokiko etxebizitza-merkatuaren egoera (2023–2024):

- Erabilitako etxebizitza baten prezio ertaina (90 m²): 280.000 €.
- Hipoteka tipoa (50.000 € sarrera): 916 €/hilean.
- Eskainitako etxebizitzak: 5 bakarrik, eskaintza eta salerosketa oso murritzak direla erakutsiz.

Errentaren araberako eskuragarritasuna:

- Familia-unitate ertain batek (errenta: 44.000 €) errentaren %37,5 bideratu beharko luke etxebizitzara, ahalegin jasangarriaren muga (%30) gainditzuz.
- Errenta ertaina duen pertsona bakar batek (19.675 €) errentaren %55 bideratu beharko luke oinarrizko etxebizitza bat erosteko.
- Errenta erabilgarri ertaina duen emakume batek (11.164 €), alokairuan bizi bada, errentaren %65 bideratu beharko luke, bazterketa-arriskua areagotuz, bereziki adineko edo ama bakarreko kasuetan.

Datu horiek agerian uzten dute tokiko ekonomia dibertsifikatu egin dela, baina egiturazko ahultasunak daudela lan-errentari eta etxebizitza eskuratzeari dagokienez. Honako hauen beharra azpimarratzen da:

- Emakumeentzat kalitatezko eta eskuragarri diren enpleguak sustatu behar dira.
- Ekonomia sektore tradizionaletatik harago dibertsifikatu.
- Etxebizitzarako sarbidea hobetu, batez ere alokairu merke eta politika inklusiboen bidez.

5

EGUNGO ETXEBIZITZA-PARKETEA ETA ETORKIZUNERAKO BEHARRAK.

Galdamesek landa-inguruneko udalerri baten ohiko etxebizitza-parkea du, garapen urbanistiko moderatuarekin eta jabetza-tradizio sendoarekin. 2023an 549 etxebizitza zeuden, horietatik 371 nagusiak (%67,6), eta gainerakoak bigarren erresidentziak edo hutsik zeuden. Parkearen batez besteko antzinatasuna 78,3 urtekoa da, eta horrek adierazten du berrikuntza eskasa eta erosotasun-maila baxuagoa beste ingurune batzuekin alderatuta.

Etxebizitza gehienak bakartasunekoak dira, tamaina handikoak (batez beste 104,2 m² erabilgarri), eta 1 eta 3 solairuko altuera baxuko eraikinetan daude. 20 etxebizitzak soilik dituzte igogailuak, eta horrek irisgarritasuna mugatzen du, batez ere biztanleria zahartzen ari den testuinguruan. Halaber, udalerriko etxebizitzen %32 etxebizitza hutsak dira.

Gainera, oinarrizko azpiegituretara konektatzeko gaitasuna txikia da: etxebizitzen %0,5ek bakarrik du gas kanalizatua. Jabetza da nagusi (%88,8), eta alokairu-eskaintza oso txikia da (%9,5), eta horrek zaildu egiten du etxebizitza eskuragarri izatea biztanle berrientzat, gazteentzat edo errenta baxuko pertsonentzat.

Genero-ikuspegitik egindako irakurketa.

Atal honetan, egoitza-baldintzek gizonei eta emakumeei nola eragiten dieten aztertzen da. Adineko emakumeek, bakarrik daudenek edo guraso bakarreko egoeran daudenek bizitegi-kalteberatasunaren arrisku handiagoei aurre egin behar diete, batez ere lehendik dauden etxebizitzetan diru-sarrera eta irisgarritasun-muga txikiagoak dituztelako.

Arazo nagusiak:

- Errenta erabilgarri ertaina duen emakume batek (11.164 €) bere diru-sarreren %55 baino gehiago bideratu behar du etxebizitza bat eskuratzeko, eta alokairuan bizi bada, %65 baino gehiago.
- Alokairu-eskaintzaren gabeziak bereziki eragiten die mugikortasun edo aurrezteko gaitasun txikia duten emakume gazteei eta adinduei.
- Zerbitzu publikoen gabeziak (garraioa, ekipamenduak) emakumeen mendekotasuna eta bazterketa areagotzen du landa-ingurunean.

Gomendioak:

- Alokairu eskuragarria eta babes publikoko etxebizitza sustatzea.
- Emakumeek programa hauetarako sarbidea izatea bermatzea.

- Hirigintza-plangintzan genero-ikuspegia txertatzea: irisgarritasuna, segurtasuna eta konektibitatea hobetzea.

Etxebizitzen beharrak.

Etorkizuneko etxebizitza-beharra kalkulatzeko, hiru faktore kontuan hartzen dira:

1. Gaur egun asetuta ez dagoen emantzipazio-premia.

2. Etorkizunean espero den emantzipazioa.

3. Immigrazioaren bidez sor daitekeen eskaria (gaur egun, hutsala).

Espainiako Gazteriaren Kontseiluaren (2023) eta Eustaten erroldaren datuak erabiliz, ondorioztatu da gazte gehienak oraindik ez direla emantzipatu. Estatuko tasa erabiliz, kalkulatzen da:

- 2024 eta 2040 artean gutxienez 22 etxebizitza beharko dira gaur egun gauzatu ez den emantzipazioari erantzuteko.

- Beste 18 etxebizitza gehiago beharko lirateke etorkizunean aurreikusitako emantzipazioa asetzeko.

Guztira: 40 etxebizitza behar dira gutxienez egiturazko eskari horri erantzuteko.

Migrazio-saldoaren eta saldo begetatiboaren araberako hazkunderik espero ez denez, Galdamesen bizitegi-beharrak honako hauek ditu ardatz:

- Etxebizitza-parke zaharkituaren birgaitzea.

- Gazteentzat eta adinekoentzat egokitutako eskaintza berria sortzea, emantzipazioa errazteko eta etxebizitza-merkatu tradizionalera sartzeko zailtasunak gainditzeko.

6

INDARREAN DAGOEN PLANEAMENDU OROKORRAREN BERRIKUSPENA. BERE GARAPENAREN ETA GAUZAPENAREN AZTERKETA

Gaur egun, Galdames udalerria 2001eko uztailaren 16an behin betiko onartutako eta 2002ko urtarrilaren 28ko Bizkaiko Aldizkari Ofizialean argitaratutako Udal Planeamenduko Arau Subsidiarioek arautzen dute (473/2001 Foru Agindua).

Arau horiek indarrean sartu zirenetik, lau aldaketa esanguratsu egin dira:

1. **Loizaga dorreko sarbidea**

   - Sarbidea arautzeko moldaketa.
   - Behin betiko onarpena: 2004/01/21.
   - Foru Agindua: 96/2004.

2. **8. Egikaritze-unitatea "Allende" (San Pedro auzoa)**

   - Egikaritze-unitate berri baten sorrera.
   - Behin betiko onarpena: 2004/12/27.
   - Foru Agindua: 2075/2004.

3. **Asistentzia-ekipamendua**

   - 256. artikuluaren (2.e) 4.5) idatz-zatia) aldaketa.
   - Behin betiko onarpena: 2004/01/08.
   - Foru Agindua: 11/2004.

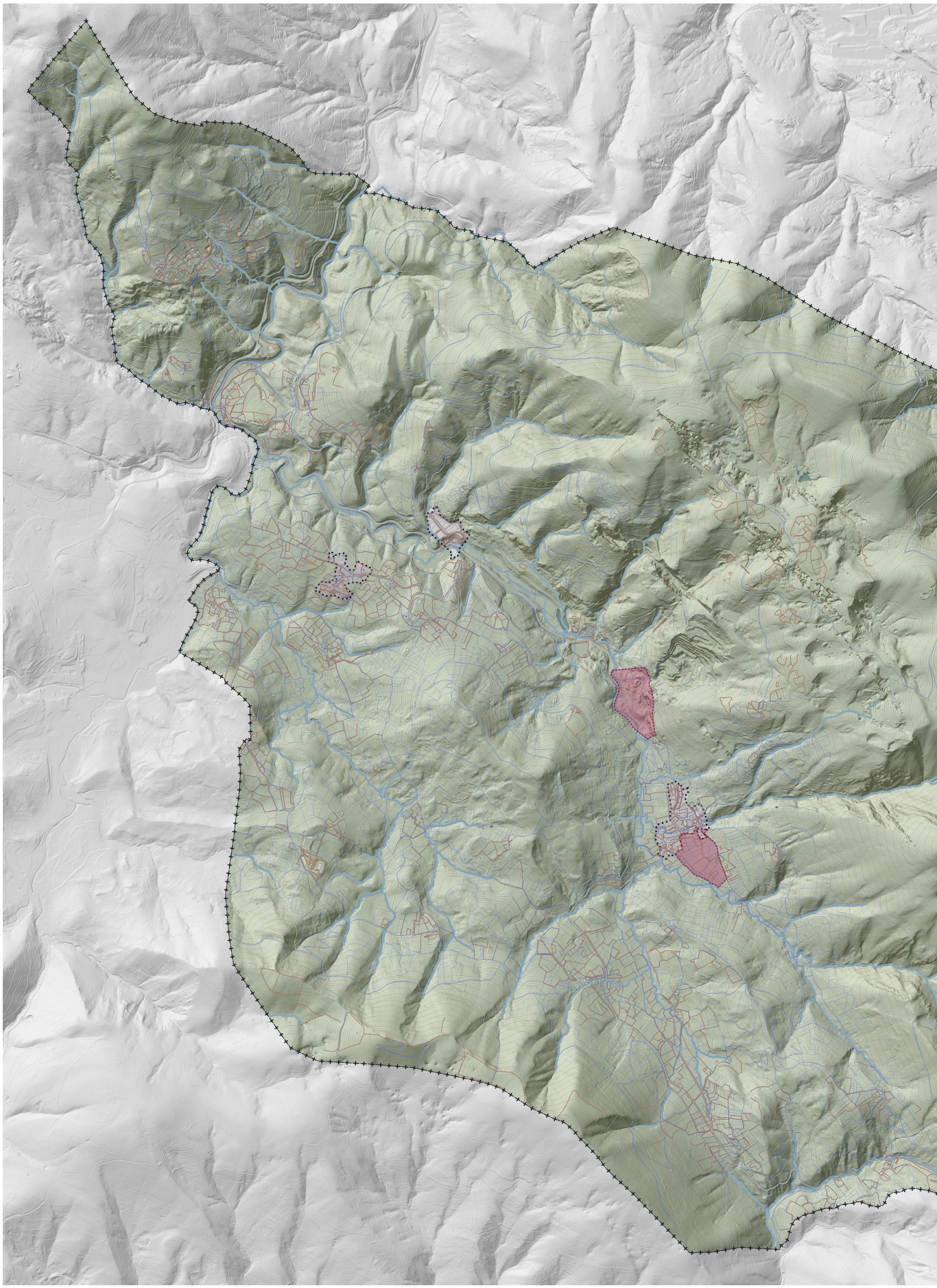
4. **Erauzketa-erabilera lurzoru urbanizaezinean (La Aceña)**

   - Zenbait erauzketa-erabilera ahalbidetzeko egokitzapena.
   - Behin betiko onarpena: 2013/04/24.
   - Foru Agindua: 3019/2013.

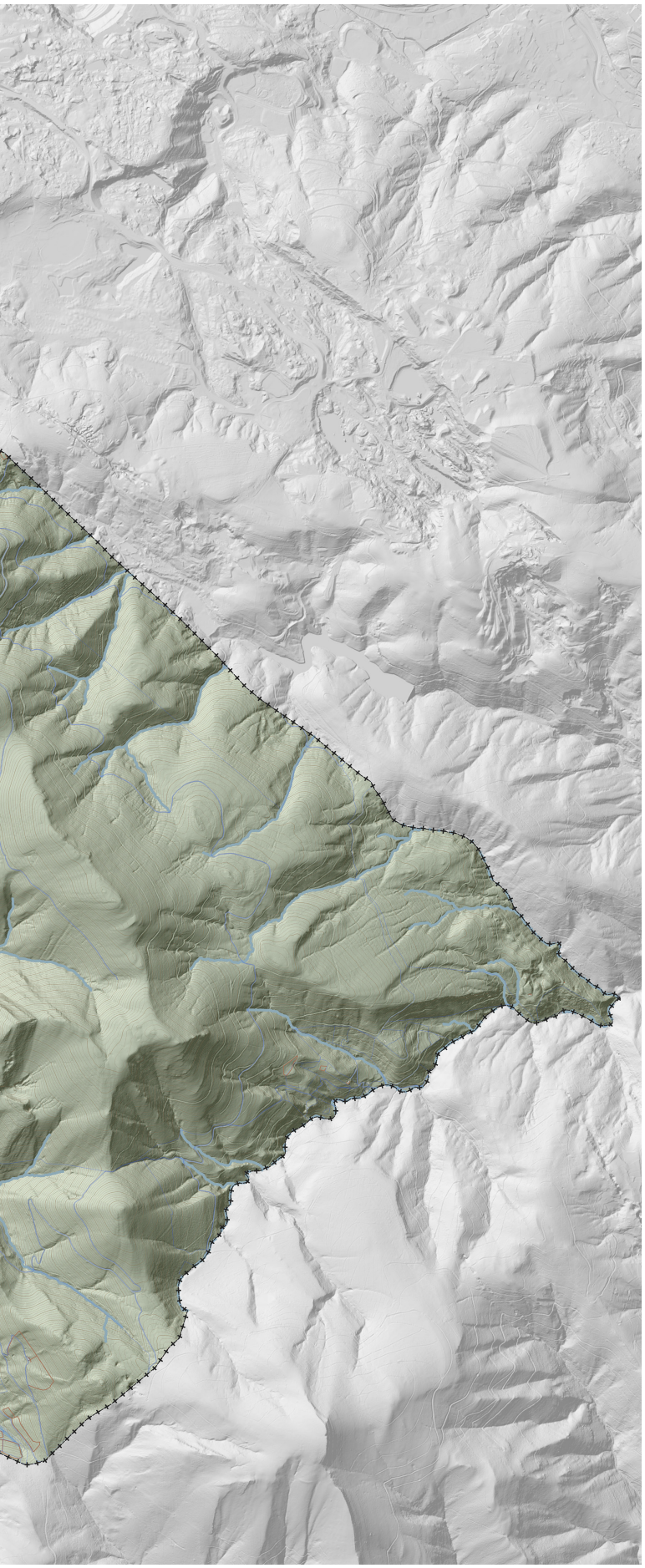
Aldaketa horiek ekipamenduen, sarbideen, hirigintza-antolamenduaren eta lurzoruaren erabileren inguruko doikuntza puntualak islatzen dituzte.

Lurzoru urbanizaezina

Lurzoru horrek hiri-lurzoruan sartzen ez diren eta nekazaritza- eta abeltzaintza-balioa, balio ekologikoa, paisaia-balioa edo balio estrategikoa dutelako urbanizatzeko egokiak ez diren eremuak hartzen ditu barne. Hainbat kategoriatan banatzen da, bakoitza erabilera nagusi eta baimendu espezifikoekin:

1998ko Arau Subsidiarioak. Lurzoruaren sailkapena / Normas Subsidiarias 1998. Clasificación del suelo.

A.- Lurzoruaren sailkapena / Clasificación del suelo

Hiri-lurzorua / Suelo Urbano

Lurzoru urbanizagarria / Suelo Urbanizable

Lurzoru urbanizaezina / Suelo No Urbanizable

E.-Zehaztapen grafikoak / Determinaciones gráficas

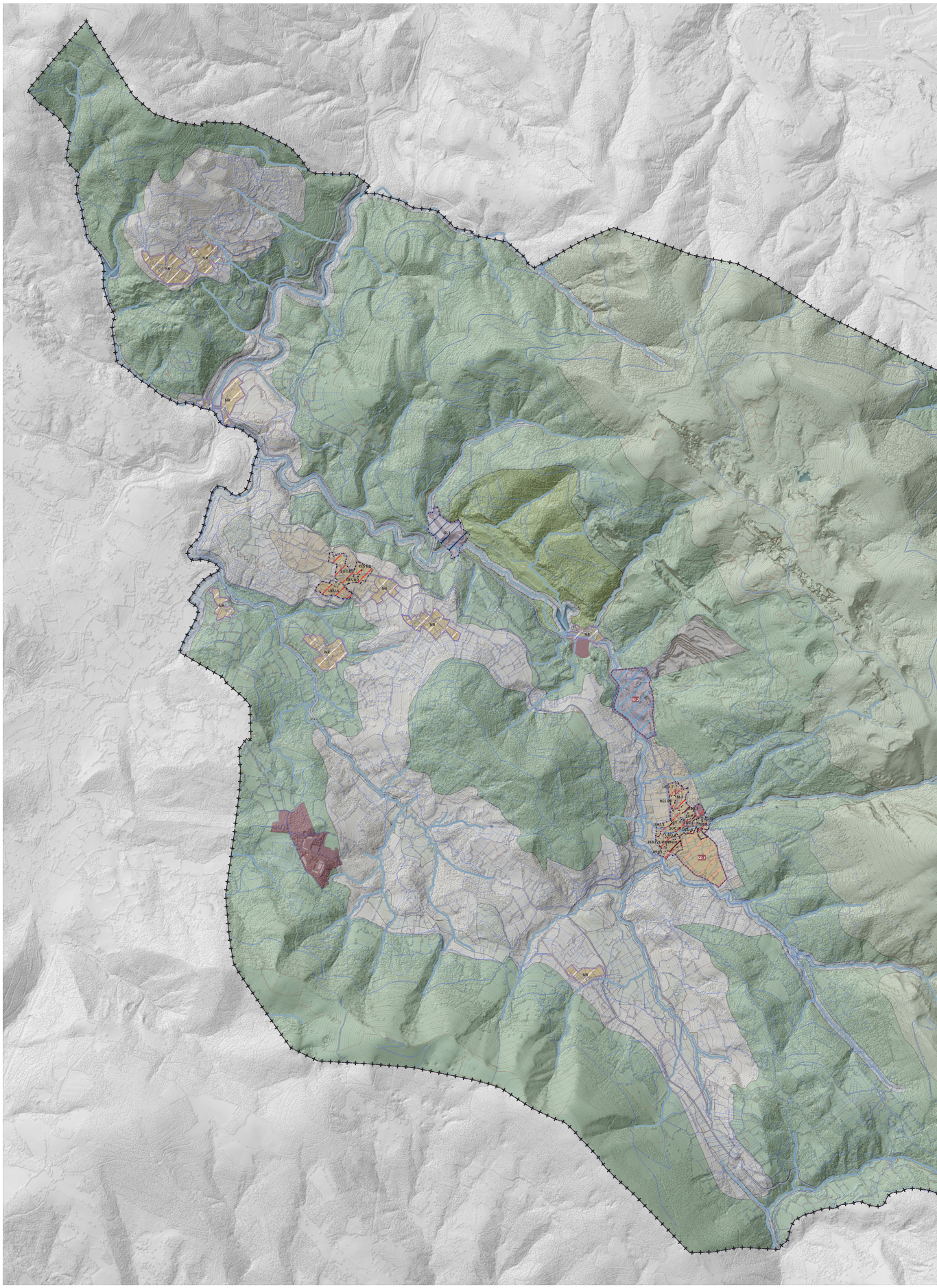
Udalerri-muga / Límite Término Municipal

Hidrografia-sarea / Red hidrográfica

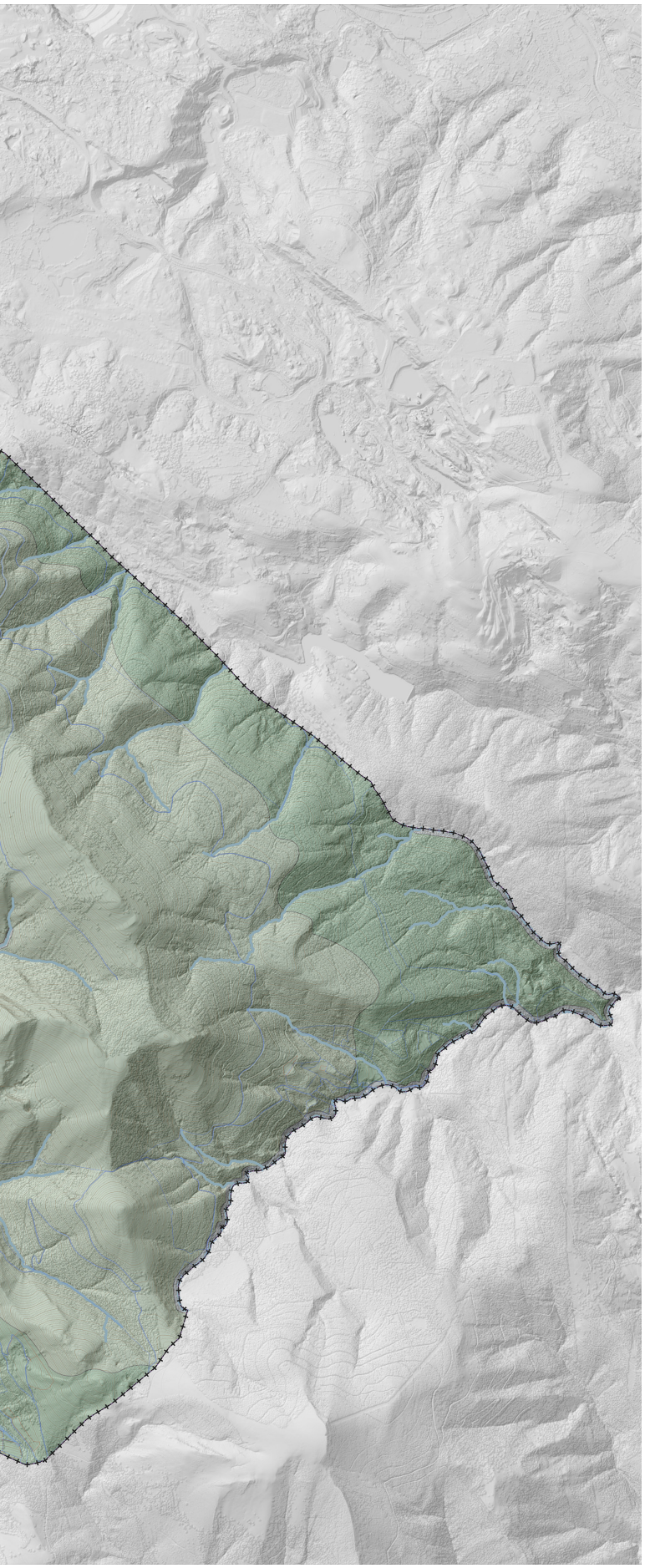
Hipsometria / Hipsometría

Sestra-kurba / Curva de nivel

Sestra nagusia / Curva maestra

1998ko Arau Subsidiarioak. Lurraldearen Egitura Orokorra / NNSS 1998. Estructura General del Territorio.

1. Lurzoruaren kategoriak / Categorías del suelo

A.- Hiri-lurzorua / Suelo Urbano

Hiri-lurzorua / Suelo Urbano

Bizitegi-lurzoruaren sailkapena / Clasifiación del suelo residencial

Hiri-lurzoru finkatua / Suelo urbano consolidado

M.1 M.1
RES BD RESIDENCIAL BAJA DENSIDAD
SUC.I RESIDENCIAL CONSOLIDADO I
SUC.II RESIDENCIAL CONSOLIDADO II
SUC.III RESIDENCIAL CONSOLIDADO III
UEU.2 UEU.2
UEU.5 UEU.5
UEU.6 SUR DE LLANO
UEU.7 UEU.7
UEU.8 UEU.8

Hiri-lurzoru finkatugabea / Suelo urbano no consolidado

PERI ZURMENDI
UEU.1
UEU.3
UEU.4

Industria-lurzoruaren sailkapena / Clasifiación del suelo industrial

hiri-lurzoru finkatua / Suelo urbano consolidado

SI.1 LA ACEÑA 1

B.- Lurzoru urbanizagarria / Suelo Urbanizable

Lurzoru urbanizagarria / Suelo Urbanizable

Bizitegi-lurzoruaren sailkapena / Clasifiación del suelo residencial

Lurzoru urbanizagarria / Suelo Urbanizable

SR.1 LOS MOLINOS

Industria-lurzoruaren sailkapena / Clasifiación del suelo industrial

Lurzoru urbanizagarria / Suelo Urbanizable

SI.2 LA ACEÑA 2

C-- Lurzoru urbanizaezina / Suelo No Urbanizable

Lurzoru urbanizaezina / Suelo No Urbanizable

Bizitegi-lurzoruaren sailkapena / Clasifiación del suelo residencial

Lurzoru urbanizaezina. Landaguneak / Suelo No Urbanizable. Núcleos Rurales

NR EL LLANO
NR EL VENTORRO
NR LA ACEÑA
NR LAISECA
NR LARREA
NR MONTELLANO-ACABAJO
NR MONTELLANO-LAS CASAS
NR SAN ESTEBAN
NR VILLA

Hiri-lurzoru urbanizaezinaren kalifikazioa / Calificación Suelo Urbano No Urbanizable

Nekazaritza-abeltzaintzakoa eta landazabala / Agroganadero y campiña
Balio Estrategiko Handia / Alto valor estratégico
Babes berezia / Especial protección
Basoa /Forestal
Ingurugiroaren hobekuntza / Mejora ambiental
Lurrazaleko uren babesa / Protección aguas superficiales
Erabilera zehaztu gabea / Sin vocación de uso definido
Erauzketa-jarduerak / Actividades extractivas

2. Sistema Orokorrak / Sistemas Generales

Ibai-ibilguen sistema orokorra / Sistema General de Cauces Fluviales
Komunikazioen sistema orokorra / Sistema General de Comunicaciones
Ekipamenduen sistema orokorra / Sistema General de Equipamientos
Lurzoru urbanizaezineko espazio libreen sistema orokorra / Sistema General de Espacios Libres en Suelo No Urbanizable
Espazio libreen sistema orokorra / Sistema General de Espacios Libres

3. Erabilera orokor nagusiak / Usos globales mayoritarios

Bizitegia / Residencial
Industria / Industrial

4.-Zehaztapen grafikoak / Determinaciones gráficas

clasif
Hiri-lurzorua / Suelo Urbano
Hidrografia-sarea / Red hidrográfica
Sestra-kurba / Curva de nivel
Sestra nagusia / Curva maestra

- **Nekazaritza eta abeltzaintza**: produkzio-gaitasun handiko guneak (adib. Montellano, El Cerco, San Esteban).

- **Basogintza**: nekazaritzarako egokiak ez diren malda handiko lurrak.

- **Arkeologia**: Arenaza bezalako kobazuloen inguruneak babesten dituzte.

- **Babes berezia**: ICONAren (1977) inbentarioan jasotako natura-eremuak.

- **Landa-nukleoak**: familia-bizitokiak eta nekazaritza eta abeltzaintzako jarduerak baimentzen dira.

Horrez gain, babes eremu gainjarrien artean daude: lurpeko akuiferoen babesa, Arenaza kobaren ingurua eta garraio-zinta baten tolerantzia.

Lurzoru Urbanizagarria

Etorkizuneko hiri-hazkundeari zuzenduta dago eta plan partzialen bidez arautzen da. Bi sektore nagusi identifikatzen dira:

- **S.R.I. Los Molinos**: 80.556 m²-ko azalera, 80 etxebizitza unifamiliar, bifamiliar edo adosaturako.

- **S.I.2 La Aceña 2**: 99.900 m² erabilera industrialerako, %15eko eraikigarritasunarekin.

Bi esparru horiek oraindik ez dira garatu.

Hiri-lurzorua

Oinarrizko hiri-zerbitzuekin hornitutako edo horietara konektatzeko gaitasuna duten lurzoruak dira (ura, saneamendua, energia...). Hainbat kudeaketa-figura urbanistikoren bidez antolatzen dira (jarduketa zuzenak, exekuzio-unitateak...).

Eremu hauek nabarmentzen dira:

- **I. gunea**: dentsitate handikoa, PB + 3 + teilatupeko solairua onartzen du, 3,00 m²/m² eraikigarritasunarekin.

- **II. gunea**: dentsitate ertaina, altuera berdina, 1,5 m²/m² eraikigarritasunarekin.

- **III. gunea**: dentsitate baxua, 1.000 eta 2.000 m² arteko gutxieneko partzelak.

Horrez gain, plan partzial bidez araututako beste gune batzuk ere badaude, jada gauzatu direnak, hala nola M.1 (erabilera erresidentziala) eta La Aceña S.I-1 (erabilera industriala).

Sistema Orokorrak

Lurralde-egituraren funtsezko elementuak dira eta honela sailkatzen dira:

- **Espazio libreak**: plazak (San Pedro, Llano, San Esteban) eta Atxuriagako parkea (928.455 m²).

- **Komunikazioak**: bide-sare nagusia (adib. BI-2701, BI-3631, BI-3632).

- **Ekipamendu komunitarioak**: udaletxea, landa-eskolak, hilerria, frontoia, elizak eta Loizaga dorreko museoa. Aldaketek elementu berriak gehitu dituzte, hala nola Santiago ermitaren ingurunea eta Loizaga dorrea bera.

Ondarearen Babeserako Arauak

Balio historiko eta kulturaleko eraikinak eta multzoak babesten dira. Honako hauek nabarmentzen dira:

- **Landa-nukleoak**: Llano, San Esteban, Montellano, Ventorro, Villa, Larrea, Avellanal, Soberrón eta Laiseca.

- **Eraikin erlijioso eta zibilak**: San Juan Bautista, San Ginés, eta Santa Marina ermitak; San Pedro, San Esteban eta Santiago Apostoluaren elizak; eta Peñeñori, Villa, Achuriaga eta La Mota El Cerco dorreak.

Aparteko garrantzia dutenak:

- <u>Kultura-ondasun kalifikatuak:</u>

  - Arenaza I kobazuloa

- <u>Inbentario espedientea hasita duten kultura-ondasunak:</u>

  - Tellituko Ferrones zelaiaren aztarnategi arkeologikoa

- <u>Monumentu izendapena jasoko duten aztarnategi arkeologikoak:</u>

  11. Pico Moro gotorlekua
  26. Eskatxabeseko tumulua
  28. Pico Mayorreko tumulua
  29. Ganeran mendiko tumulua
  30. Gazterango tumulua
  31. Los Mazos tumulua
  38. Oiola mendiko burdinola

- <u>Balizko arkeologia-guneak</u>

Tipologia hauek 1997ko maiatzaren 5eko Ebazpenaren I. eranskinean ezarritakoarekin bat datoz (Eusko Jaurlaritzako Kultura, Gazteria eta Kirol sailburuordearena – EHAAn 1997/06/05). Elementu bakoitzaren babes-eremuak ondorengo gakoen bidez zehazten dira:

A: Eraikinaren barne-eremua.
B: Eraikinaren barne-eremua gehi 15 metro lineal inguruan, kanpoaldeko ertzetatik abiatuta.
C: Elementuak okupatzen duen azalera gehi 5 metro lineal inguruan, kanpoaldeko ertzetatik abiatuta.
D: Eraikinak eta haren eranskin instalazioek hartzen duten eremua.
E: Babestutako elementu eta multzoei dagokien planoan zehaztutako eremua.

- Honako hauek dira babestutako elementuak:

  Larrea dorrea (A)
  San Juan Bautista ermita (E)
  5. Santiago Apostoluaren eliza (B)
  6. San Pedro eliza (A)
  7. Ibarruri dorrea (A)
  8. Achuriaga dorrea (egitura ikusgarririk gabe) (E)
  10. San Esteban (Protomartiria) eliza (A)
  12. San Ginés ermita (egitura ikusgarririk gabe) (E)
  13. Peñeñori dorrea (egitura ikusgarririk gabe) (B)
  14. Villa dorrea (A)
  15. Santa Marina ermita (egitura ikusgarririk gabe) (E)
  16. La Mota El Cerco (E)
  17. Valdiviango burdinola eta errota (D)
  18. Olla burdinola (D)
  19. San Bartolomé ermita (egitura ikusgarririk gabe) (E)
  20. Santa Maria eliza (egitura ikusgarririk gabe) (E)
  24. Tarablo kobazuloa (C)

7

BESTE UDAL-PLAN ETA -AZTERLAN BATZUK

7.1. GALDAMESEKO MUGIKORTASUN AZTERKETA

Azterketa 2011n egin zuen "Oficina 21 Comarcal" bulegoak, behaketa zuzena, inkestak eta herritarren parte-hartze foroa oinarri hartuta. Helburua zen Galdameseko mugikortasun ereduen berri izatea eta gabeziak edo hobetu beharreko eremuak antzematea.

Behaketa zuzenaren emaitza nagusiak.

- Garraio publikoaren erabilera oso baxua da: astelehenean erabiltzaile gehien (15 pertsona) eta ostiralean gutxien (5 pertsona).
- Autobusa erabiltzen duten gehienek bakarrik bidaiatzen dute eta helduak dira.
- Lekualdaketen arrazoi nagusiak: lana, ikasketak eta erosketak.
- Barne-errepideetako trafikoa apala da, baina puntako orduetan trafiko-puntuak hauteman dira (El Arenaon 3,8 auto/minutu 9:00etan).
- Ibilgailu pribatuen okupazio-tasa altua da: autoen % 74 bidaiari bakar batekin zirkulatzen dute.
- Aparkatutako ibilgailuen kopurua eguerdirako handitzen da, batez ere San Pedron: 13:20etan 39 auto zenbatu ziren.

Inkestak eta herritarren pertzepzioak.

- 95 inkesta egin ziren, San Pedro, La Aceña, San Esteban eta Llano auzoetan banatuta.
- Familia-etxe bakoitzak 3 ibilgailu pribatu eta 0,6 ibilgailu industrial ditu batez beste.
- Galdamesen ondoren, helmuga ohikoenak Bilbao, Zalla eta Muskiz dira, batez ere lan edo ikasketengatik.
- Pertsonako eguneko batez besteko desplazamendu kopurua: 2,42.
- Ibilgailu pribatua da gehien erabiltzen den garraiobidea, baina inkestatuen %54k beste pertsonekin partekatzen du, normalean 1 edo 2 lagunekin.
- Autoa azkarra, erosoa eta merkea dela uste da, baina baita eskuragarri dagoen garraiobide bakarra ere.

Oinezkoen eta mugikortasun jasangarriaren egoera.

- Bide Berdea eta tokiko ibilbideak ezagunak dira, baina oso gutxi erabiltzen dira eguneroko lekualdaketetarako.
- Mugikortasun aktibo eta jasangarria sustatzeko potentzial handia dago, baina horretarako promozioa eta azpiegituren hobekuntza beharrezkoak dira.

Parte-hartze foroa: herritarren proposamenak.

Parte hartzaile gutxi egon ziren (5 pertsona), baina proposamen zehatzak egin zituzten:

- Autobus bat Zallara (inkestatuen %49k eskatzen du).
- San Viator Ikastetxerako autobusa.
- Barne-autobusa medikuarenera joateko.
- Udalerriko auzoen arteko autobusa.
- Autobus azkarra eta tokiko beharretara egokitutako ordutegiekin.

Ikerketaren ondorioak eta proposamenak.

1. Galdamesen bizi-kalitatea altua den arren, kanpoko zerbitzuetara sartzeko aukera mugatua da.
2. Zerbitzuen sektorea ekonomiaren motorra da, baina biztanle askok udalerritik kanpo egiten dituzte erosketak.
3. A-8 autobidearen gertutasunak Bilborekin konektagarritasuna errazten du, baina autobus maiztasunak ez dira nahikoak.
4. Ibilgailu pribatuarekiko mendekotasun argia dago, neurri handi batean alternatiba funtzionalen faltagatik.
5. Garraio publikoa hobetuz eta oinezkoentzako bideak gehiago erabiliz, mugikortasun jasangarria sustatzea proposatzen da.

7.2. GALDAMESEKO MENDIETAKO MEATZE-PAISAIAREN EKINTZA PLANA

Planaren helburu orokorra:

Galdameseko mendietako meatze-paisaia garatzeko Ekintza Plana udalaren ekimenez sortutako dokumentu estrategikoa da. Helburua da ingurune meatzearen hobekuntza ekintzak koordinatzea, paisaia ingurumen-, kultura-, historia- eta sinbolo-errealitate gisa ulertuta. Planaren xedea da natur eta kultura ondarea kontserbatzea eta balioan jartzea, paisaia irisgarri, erabilgarri eta egungo biztanleriaren beharretara egokitua bermatuz.

Paisaia-diagnostikoa:

Meatze-paisaia faktore naturalen eta gizakion jardueren arteko elkarreraginaren emaitza da:

- **Faktore naturalak:** aberastasun geologikoa, aniztasun ekologikoa, morfologia konplexua.
- **Faktore antropikoak:** mendeetako jarduera meatzaria, lurraldearen egitura sakon aldatu duena.

Bi paisaia-unitate identifikatu dira:

- **UP1: Meatze-paisaia (goialdeak):** ustiapenek, garbiketek, trenbideek, langile-auzoek eta abarrek modelatua.
- **UP2: Landa-paisaia (behealdeak):** nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduerak nagusi, larreak eta baso mistoak barne.

Bi unitateak trantsizio leun baten bidez konektatuta daude, eta BI-3632 errepidea da bien arteko lotura nagusia, paisaia bakar gisa ulertzea ahalbidetzen duena.

Balio natural eta kulturalak:

Planaren esparrua honako babestutako eremuetan sartzen da:

- Meatzaldea – Bizkaiko Meatzaldeko Babestutako Biotopoa
- EAEko Interes Geologikoko Lekuen Inbentarioa (LIG 141)
- Armañón – Ganekogorta – Gorbeia korridore ekologikoa

Ikuspegi naturaletik, babestutako 40 flora- eta fauna-espezie daude eremu horretan. Erauzketa-jarduerak bertan behera uzteari eta sektore batzuen eskuraezintasunari esker birsortu ahal izan da ekologikoa.

Kultur ikuspegitik, ondare arkeologiko eta industrial aberatsa nabarmentzen da:

- **Arenaza leizea** (arte paleolitikoa).
- **Ferrones-en eremua.**
- **Bilboko Burdin Hesiaren elementuak.**
- **Meatze-aztarna ikusgarriak** (El Sauco, La Aceña, Elvira), Galdamesko historia sozial eta industrialaren lekuko.

Galdamesko mendietako meatze-paisaiaren eremua mugatzea / Delimitación del ámbito del Paisaje Minero de los Montes de Galdames

Jarduera-ildo nagusiak:

1. **Meatze-ondarearen katalogoak:** balioa, kontserbazio-egoera eta potentzial turistikoa identifikatzea.

2. **Paisaia-berreskuratzea:** eremu degradatuak birlandatzea, aisialdirako guneak sortzea, eraikin desegokiak saihestea.

3. **Hezkuntza eta kultur dibulgazioa:** interpretazio-ibilbideak eta berraurkikuntza historikoa sustatzea.

4. **Kudeaketa koordinatua:** administrazioen arteko lankidetza, paisaiaren ondasunak babestu eta biziberritzeko.

5. **Etorkizuneko jardueren paisaia-integrazioa:** bereziki ustiapen zahar edo posibleen inguruan.

Laburbilduz: Plan honek meatze-paisaia baliabide estrategiko bihurtu nahi du Galdamesentzat, nortasun historikoan, iraunkortasun ekologikoan eta ondare-hezkuntzan oinarritutako lurralde-garapena sustatuz. Meatzaritzako ondarea gizarte- eta ingurumen-balio bihurtzeko funtsezko tresna gisa proiektatzen da.

8

LURRALDEAN ERAGIN BEREZIA DUTEN UDALERRIZ GAINDIKO PLANIFIKAZIOAK SORTUTAKO BALDINTZAK.

8.1. GALDAMES ETA LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK 2019

1997ko LAGen berrikuspenak lurralde-eredu eguneratua ezartzen du, lurralde jasangarri, inklusibo, adimentsu, orekatu, elkarlotuta eta parte-hartzaile baterantz bideratua. Aurreko LAJetan oinarritzen den arren, egungo erronkei egokitutako berrikuntzak sartzen ditu.

Ingurune fisikoa eta azpiegitura berdea

2019ko Lurralde Antolamenduko Gidalerroek ingurune fisikoaren antolaketa sei kategoriatan egituratzen dute, lurraldearen ezaugarri ekologiko, nekazaritza eta funtzionalen arabera erabilerak arautuz:

- Babes Berezia
- Ingurumen Hobekuntza
- Basogintza
- Nekazaritza-Abeltzaintza eta Landa
- Mendiko Larreak
- Ur Gainazalen Babesa

Kategoria hauei gainjartzen zaizkie erabilera baimenduak doitu edo mugatzen dituzten baldintzatzaileak:

- Arrisku naturalak eta klima-aldaketa: uholde-eremuak, arrisku geologikoak, akuiferoen zaurgarritasuna, eta abar barne hartzen ditu.

- Azpiegitura berdea: espazio babestuak, korridore ekologikoak eta ingurumen-intereseko eremuak barne hartzen ditu.

Lurraldearen erabilera posibleak bost funtzio-bloketan sailkatzen dira:

1. Ingurumen-babesa (kontserbazioa, hobekuntza ekologikoa, erabilera zientifiko-kulturala).

2. Aisia eta atseden hartzea (aisialdi zabala/intentsiboa, ehiza eta arrantza jarduerak).

3. Lehen sektoreko baliabideen ustiapena (nekazaritza, abeltzaintza, basogintza, nekazaritza-industriak, meatzaritza).

4. Azpiegiturak (garraioa, zerbitzu teknikoak, hondakin-biltegiak, hondakinen kudeaketa).

5. Eraikuntza-erabilerak (hiri-hedapena, landa-inguruneari lotutako erabilera erresidentzialak, instalazio publikoak, eta abar).

Ingurune Fisikoaren Antolamendu Matrizea funtsezko tresna da, kategoriaren eta baldintzatzailearen konbinazio bakoitzerako erabilera bat egokia, onargarria edo debekatua den definitzen duena.

Galdamesko Hiri Antolamenduko Plan Orokorrarentzat (HAPO), jarraibide hauek lurzoru ez urbanizagarriaren mugaketa doitzera behartzen dute, kategoriak eta baldintzatzaileak tokiko baldintzetara eta udal-mailako eskalara egokituz, LAGek ezarritako irizpideak aldatu gabe.

Azpiegitura berdea eta ekosistemen zerbitzuak. Lurralde Antolamenduko Gidalerroek (LAG) hirigintza-planek honako hauek egin behar dituztela ezartzen dute:

- Ingurumen-balioengatik babestutako espazioak, korridore ekologikoak eta beste espazio multifuntzional batzuk mugatu eta arautu.

- Tokiko azpiegitura berdea funtzio-areako eta Euskal Autonomia Erkidego osokoarekin integratu.

- Tokiko azpiegitura berde gisa sailkatu espazio libreen eta gune berdeen sistema orokor gisa sailkatutako espazioak (eta aukeran, sistema lokalak).

Espazio hauetan hiru printzipio nagusi aplikatu behar dira:

1. Konektibitate ekologikoa: gune berdeen arteko jarraitutasuna bermatu.

2. Kontserbazioa eta hobekuntza ekologikoa: balio ekologikoa eta ekosistemen zerbitzuak mantendu eta indartu, pertsonen eta naturaren arteko harremana erraztuz.

3. Klima-aldaketara egokitzea: hiriko espazio libreen iragazkortasuna sustatu, fenomeno klimatikoen aurrean erantzuna hobetzeko.

Landa-habitata:

- Nekazaritza-lurra zaintzea eta nekazaritza-ustiategiek landa-garapenaren oinarri izaten jarrai dezaten laguntzea.

- Nekazaritzaren lurralde- eta ingurumen-funtzioa indartzea.

- Bizkaiko Landa Nukleoen Inbentarioak honako hauek jasotzen ditu Galdamesen: **La Aceña, Larrea, Llano, Montellano-Acabajo, Montellano-Las Casas eta San Esteban.**

Hiri-habitata:

- Honako hauen inguruan egituratzen da: hiriburuen gune anitzeko sistema, Eremu Funtzionaletako buru/azpiburuen sarea, eta Eraldaketa Ardatzak.

- Eraldaketa Ardatzek hiri-espazioen berrikuntza eta lotura koordinatzen dute.

- 1997ko LAGetako Eremu Funtzionalen mugaketa mantentzen da, nahiz eta doikuntza batzuei buruzko gogoetak egon.

Galdames Enkarterrietako Eremu Funtzionalean integratuta dago; Balmaseda eta Zalla goiburutzat hartzen dira, eta Gueñesekin batera, Kadaguako Eraldaketa Ardatzaren erdiko zatia osatzen dute. Era berean, Galdames, Sopuertarekin eta Gordexolarekin batera trantsizio-eremu baten zatitzat edo eremu funtzionalaren ekialdeko ingurutzat hartzen dira. Udalerri horiek ezaugarri berberak dituzte Kadaguako haraneko herrigune urbanizatuenekin eta mendebaldeko landa-lurraldeekin, eta bitarteko espazio gisa eratzen dira. Galdamesen kasuan, bere lurralde-nortasuna landa-profil menditsuak baldintzatzen du, erauzketa-jardueren presentzia nabarmenarekin.

Hiri-berrikuntza:

Lurralde Plan Partzialek (LPP) berroneratu beharreko eremuak identifikatzen dituzte, hondamendia saihesteko edo haien erabilerak birbideratzeko. Hala ere, udalei dagokie eremu horiek beren hirigintza-planetan zehazki mugatzea, berreskurapena sustatzeko programa espezifikoen eta neurri pizgarrien bidez.

Hiri-hazkundearen perimetroa:

Hirigintza-planek honako hauek egin behar dituzte:

- Hazkundea Lurralde Plan Partzialek (LPP) definitutako Hiri Hazkunde Perimetroaren barruan bideratu, dagoen hirigintza-ehuna osatuz eta dentsifikatuz.

- Garapena garraio-nodoen inguruan lehenetsi, batez ere metro, tren edo tranbia geltokietatik oinezko distantziara dauden eremuetan, eskari handiko ekipamenduak kokatzeko.

- Dinamika urbanistikoetan izandako aldaketengatik zaharkituta geratu diren lurzoru urbanizagarriak berrikusi eta estrategikotzat jotzen diren nekazaritza-abeltzaintza lurzorutzat sailkatu.

Jarduera ekonomikoetarako lurzorua:

- Ekonomia-lurzoru zabalen dimentsionamendua LPPen eskumena da.

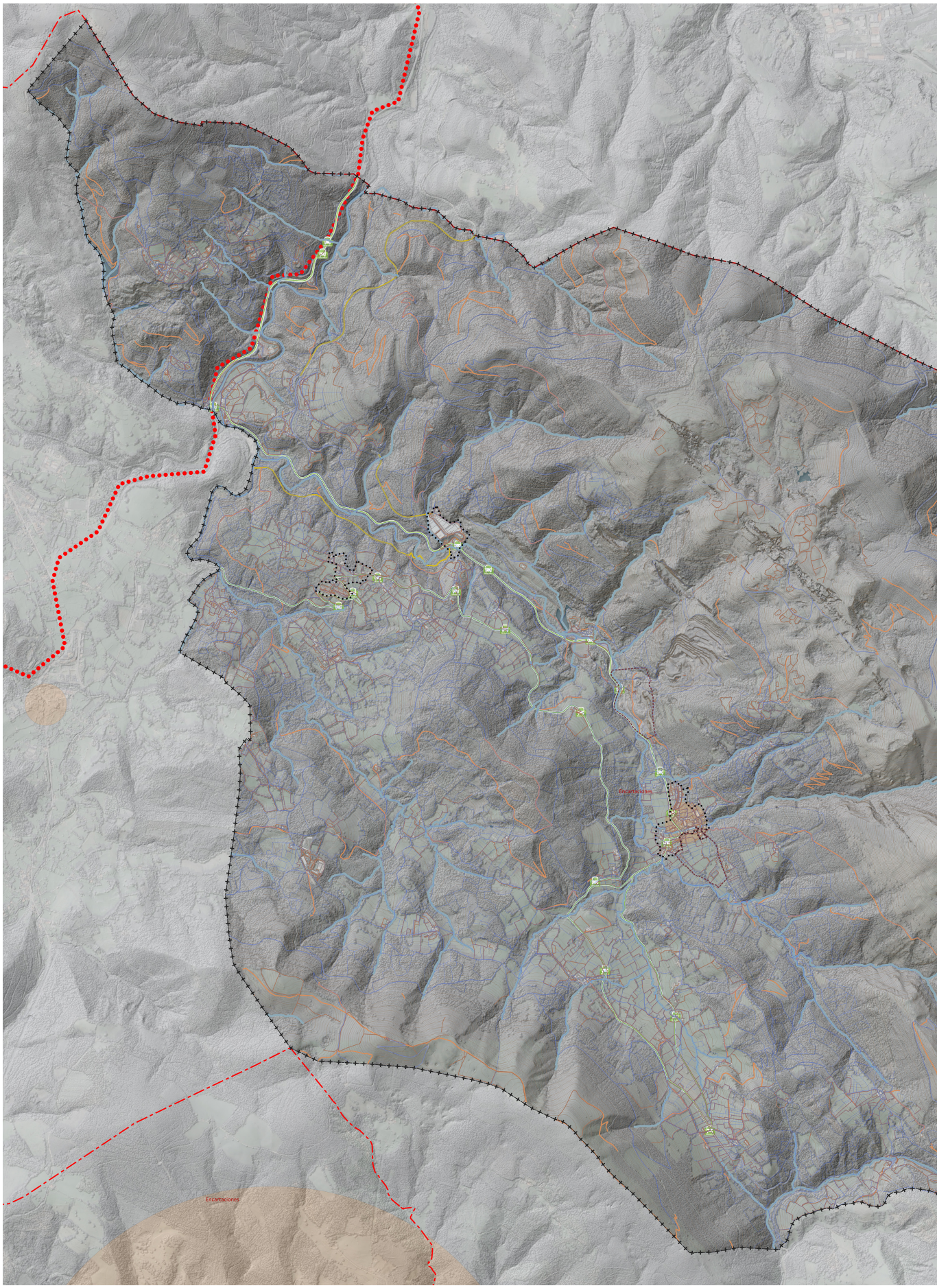
- Hala ere, udalerri batek 3 hektarearainoko lurzorua gorde dezake jarduera ekonomikoetarako, inguruneak ahalbidetzen badu eta ingurumen-inpaktu garrantzitsurik sortzen ez badu.

- Dagokion Lurralde Plan Sektoriala aldatzeko beharra aipatzen da, irizpide ekonomiko hutsetan oinarritutako murrizketak baliogabetu zituen Auzitegi Gorenaren epai bati egokitzeko.

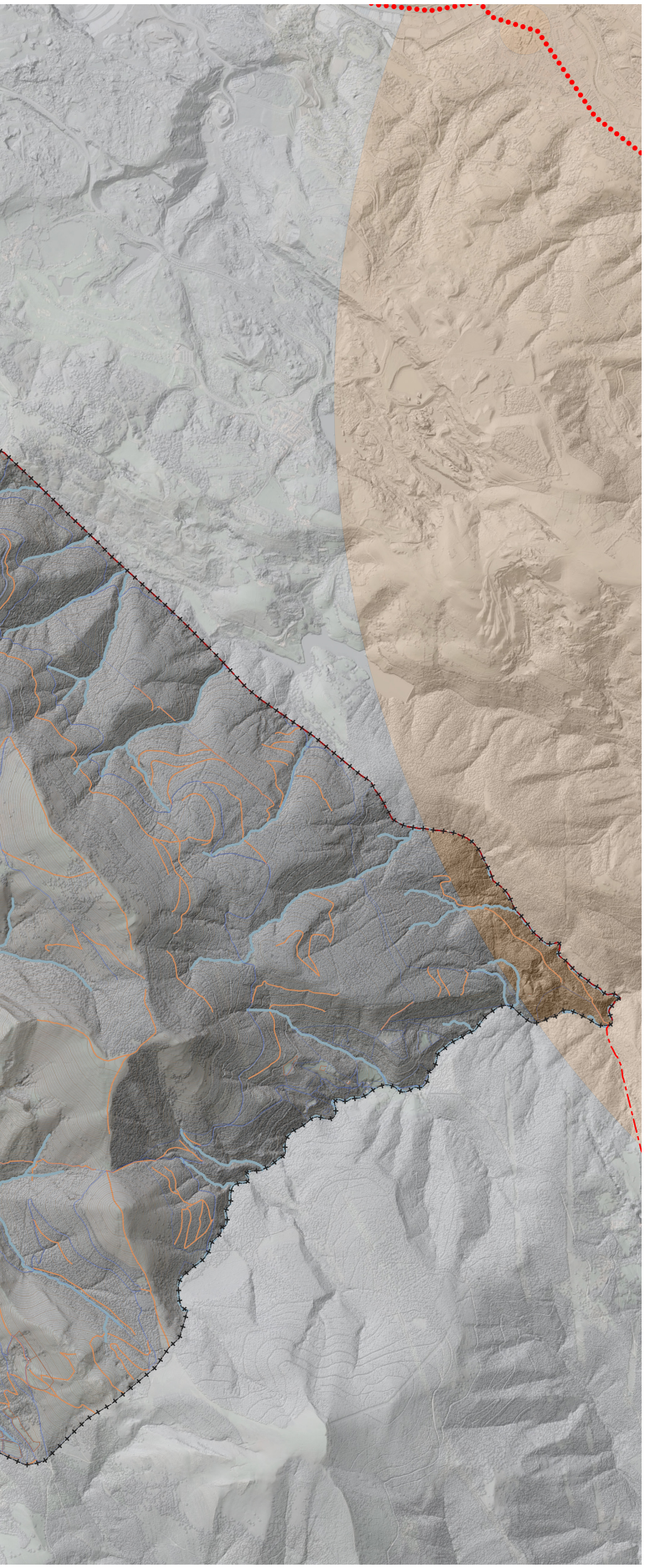
Etxebizitza-kuantifikazioa:

Gaur egungo LAGetan proposatutako etxebizitza-kuantifikazioa bi irizpide nagusitan oinarritzen da:

- Hiri-lurzoruaren bizitegi-ahalmenari baldintzarik ez jartzea. Ahalmen hori Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean legez ezarritako gehieneko eraikigarritasunek bakarrik mugatzen dute.

Euskal Autonimia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak / Directrices de ordenación territorial de la Comunidad Autónima del País Vasco

A.- Eremu funtzionalak / Áreas funcionales

Eremu funtzionalen mugak / Delimitación de áreas funcionales

B.- Azpiegitura berdea / Infraestructura verde

Hidrografia-sarea / Red hidrográfica

C.- Hiri habitata / Hábitat urbanos

Eremu funtzionalen buruak / Cabecera de área funcional

D.- Mugikortasuna eta logistika / Movilidad y logística

Bizkaibus geltokiak / Paradas Bizkaibus

Bizkaibus linea-ibilbidea / Ruta líneas Bizkaibus

CAMINO DE SANTIAGO

Carreteras principales

Otras vias revestidas

E.-Zehaztapen grafikoak / Determinaciones gráficas

Hiri-lurzorua / Suelo Urbano

Lurzoru urbanizagarria / Suelo Urbanizable

Udalerri-muga / Límite Término Municipal

Hipsometria / Hipsometría

Sestra-kurba / Curva de nivel

Sestra nagusia / Curva maestra

- Lurzoru urbanizagarria sailkatzen duten hirigintza-planei bizitegi-kuantifikazioko metodo orokorra aplikatzea.

Galdamesi dagokionez, LAGek 8 urteko epean gehienez 77 etxebizitza eraikitzea aurreikusten dute. Udalplan 2019ren arabera, Galdamesen 166 etxebizitza proposatuta zeuden (hiri-lurzoruaren eta lurzoru urbanizaezinaren artean).

Paisaia, kultur eta natura-ondarea, eta turismo-baliabideak:

- **Paisaia**: Plangintzan integratzea, paisaia sublimeak zein egunerokoak kontuan hartuta. Galdamesen, Enkarterriko Paisaiaren Katalogoaren erreferentzia.

- **Kultura-ondarea**: Ikuspegi integrala. Elementu esanguratsuak: Barbadungo Industria Paisaia, eta aztarnategi arkeologikoak, hala nola Eretza, Arenaza I haitzuloa eta Burdin Hesia.

- **Natura-ondarea**: 2030eko Biodibertsitate Estrategia eta 2020ko Geodibertsitate Estrategia. Elementu nagusiak: Triano Mendietako Biotopoa eta Galdamesko San Pedroko artadia.

- **Turismo-baliabideak**: Turismo-baliabideak inbentariatu, antolatu eta lurralde-produktu espezifikoekin artikulatzeko Lurralde Plan Sektorialaren proposamena.

Baliabideen kudeaketa jasangarria:

- **Ura**: Ikuspegi integrala. Uholde-arriskuaren kudeaketa, uraren kalitatea, hornidura eta babestutako eremuak. Babestutako Eremuen Erregistroa eguneratuta mantentzeko betebeharra.

- **Energia**: Euskadiko 2030eko Energia Estrategian oinarritua. Energia-eraginkortasuna eta energia berriztagarriak lehenesten dira.

- **Ekonomia zirkularra**: Hondakinetan eta lurzoruaren baliabide gisa kudeaketan fokuratua.

Mugikortasuna eta logistika:

- Mugikortasun sistema multimodala sustatzea: oinezkoa, bizikletazkoa, errepidekoa, trenbidekoa, portukoa eta aireportukoa.

- Lurralde-logistika eredu koherente eta jasangarri batekin integratzea.

Zeharkako gaiak eta gobernantza:

- Politika publikoen diseinuan funtsezko gaiak sartzea: irisgarritasun unibertsala, genero-berdintasuna, klima-aldaketa, osasuna, euskara, lurralde arteko harremana eta herritarren partaidetza.

Galdamesko HAPOrekin lotura arauemailea:

Galdamesko Hiri Antolamenduko Plan Orokorrarentzat (HAPO) Lurralde Antolamenduko Gidalerroen Arauen artikuluek, espazioaren antolamendu eta erabilerari buruzkoek, duten zuzeneko edo zeharkako lotura eraginkorra honako hau da:

Artikulua	Zuzeneko eraginkortasun loteslea	Zeharkako eraginkortasun loteslea
3	1, 2, 3, 4a (3 eta 4) eta 4b atalak	4a (1 eta 2) atalak
4	2, 3, 4, 5 eta 7 atalak	1 eta 6 atalak
5		Artikulu osoa
6		Artikulu osoa
7	3, 4, 5 eta 6 atalak	1, 2 eta 7 atalak
8	1, 3, 4 eta 5 atalak	2 atala
9		Artikulu osoa
10	2 atala	1 eta 3 atalak
11		Artikulu osoa
12	1, 2, 3 eta 4 atalak	5, 6 eta 7 atalak
13	1 eta 2 atalak	3 atala
14	2 atala	1, 3, 4 eta 5 atalak
15	1, 2, 3 eta 8 atalak	4, 5, 6 eta 7 atalak
16	2 eta 4 atalak	1, 3, 5, 6 eta 7 atalak
17	4 atala	1, 2, 3, 5 eta 6 atalak
18	Artikulu osoa	
19	Artikulu osoa	

8.2. GALDAMES ETA ENKARTERRIETAKO LURRALDE PLAN PARTZIALA

2011n onartutako Enkarterrietako Lurralde Plan Partzialak Balmaseda-Zalla Eremu Funtzionala antolatzen du, Bizkaiko Enkarterri eskualde tradizionalarekin bat datorrena. 430 km²-ko azalera du, 31.000 biztanle baino gehiago, eta 10 udalerri biltzen ditu, Galdames barne.

Lurraldearen ezaugarriak:

- Mendi-eremua, lau haranetan banatua, barneko eta kanpoko komunikazioa zailtzen duena.

- Kontrastez beteriko eskualdea: isolamendu geografikoak Bilboko metropoli-eremuarekiko gertutasunarekin bat egiten du.

Barne lurralde-banaketa:

1. **Ekialdeko eremua:**

    - Urbanizatuagoa eta konektatuagoa.
    - Kadagua haraneko errepide-korridoreari eta tren-garraioari lotua.
    - Bilbo Metropolitarrarekin harreman funtzional sendoa.

2. **Mendebaldeko eremua:**

    - Landa-izaera nagusi.
    - Udalerriak: Artzentales, Lanestosa, Trucios-Turtzioz eta Karrantzako Harana.
    - Lehen sektoreko jardueretan oinarritua.
    - Bilborekin lotura gutxi, orografia-oztopoengatik.

3. **Trantsizio-eremua:**

    - Sopuerta, Gordexola eta Galdames udalerriek osatua.
    - Ekialdeko eta mendebaldeko eremuen ezaugarri mistoak partekatzen dituzte.
    - Landa- eta hiri-eremuaren arteko arazo nahasiak ageri dituzte.

Galdamesentzat edo udalerrian zuzenean eragiten duten proposamenak, LPPtik:

EKINTZA EGITURATZAILEAK. Eskualdearen lurralde-egitura egituratzeko bideratutako ekintzak. Galdamesi zuzenean eragiten diote:

1. **AE-02: Iparraldeko Ardatza (BI-2701 errepidea)**

    - BI-2701 errepidea (Muskiz-Malabrigo, Sopuertatik) hobetzea, Bilbo Metropolitarretik Eremu Funtzionalerako bigarren sarbide nagusia dena.

    - Ekintza honek iparraldeko eremua dinamizatzea du helburu (Galdames, Sopuerta, Artzentales), Ezkerreko Eremuarekin eta Bilboko Portuarekin lotura indartuz.

    - Era berean, BI-3632 errepidearen (Umaran-El Arenao) trazadura hobetzea planteatzen da, Galdameserako sarbidea hobetuko duten biribilgune edo bidegurutzeak eraikiz El Arenal inguruan.

2. **AE-10: Sare Berdea**

    Helburua: Natur, aisialdi eta kultura espazioen sare integratua sortzea. Galdamesen honako ekintzak aurreikusten dira:

    - Triano Mendietako Babestutako Biotopoan aisialdirako gune bat.
    - Landa-paisaia kulturalak eta paisaia-balioa duten nekazaritza-sistemak ezagutzea.
    - El Bortal inguruan Naturaren Interpretazio Zentroa.
    - Aisialdirako ostatu azpiegiturak hobetzea.
    - GR-123 Ibilbide Handia natura-ibilbide gisa sustatzea.
    - Bizikleta eta oinezkoentzako bideen sustapena.

3. **AE-12: Uraren tratamendua**

    - Ur hornidura eta saneamendurako Estazio Araztegi Berri bat (EDAR) proposatzea, Ventorro eta Arenao auzoen artean.

    - **Helburua**: Sopuerta eta Galdameseko ur-hondakinen arazketa bateratzea, ingurumen-kudeaketa partekatuaren hobekuntza lortzeko.

ERAGIKETA ESTRATEGIKOAK. Eragiketa Estrategikoak (EE) Enkarterrietako espazio estrategikoak dira, eta horietan zehazten dira LPPren proposamenak bere eraginkortasuna gauzatzeko helburuarekin.

1. **EE-6. Iparraldeko AteA – Sopuertan zentralitate berria**

    - Sopuerta Eremu Funtzionaleko azpiburubide gisa aitortzen da, bere kokapen estrategikoagatik eta pisu demografikoagatik.

    - Galdames eta Artzentales dinamizatzeko nodo gisa indartzea proposatzen da, BI-2701 errepideko sarbidea baliatuz (Iparraldeko sarrera, Ezkerreko Eremutik).

- Galdamesen kasuan, eskualde-azpiko kiroldegi berri bat planteatzen da, Sopuertari ere zerbitzua emango liokeena.

2. **EE-8. Hazkunde selektiboa landa-ingurunean**

- Lehentasuna ematen zaio landa-nukleoen biziberritzeari, funtsezkoak baitira biztanleria finkatzeko eta paisaia kontserbatzeko.

- Landa-garapeneko estrategiek nukleo horien berreskurapenean jarri behar dute arreta, lurralde-oreka ardatz gisa.

3. **EE-10. Nekazaritzako paisaia-sistemak**

- Mosaikoko paisaia tradizionalen eta nekazaritza eta abeltzaintzako jarduera estentsiboaren galera salatzen da, baso-landaketen aurrerapenaren ondorioz.

- Galdamesen, udal-plangintzak berariaz debekatu beharko ditu baso-ustiapenak “paisaia-balioa duten nekazaritza-sistema” gisa definitutako eremuen barruan, landa-ingurunearen aniztasuna babesteko.

INGURUNE FISIKOAREN ANTOLAMENDUARI BURUZ

Galdamesko Hiri Antolamendu Orokorrak Enkarterrietako LPPko Antolamendu Arauetako II. Tituluan ezarritako zehaztapenak jaso behar ditu, bereziki honako alderdiei dagokienez:

1. **Sailkapen espezifikoa duten eremuak**

- **Babes Bereziko Lurzoru Ez Urbanizagarria:**

  - Galdamesko San Pedroko artadia eta baso mistoa, Zuhaitz Berezi bat hartzen duena barne.

- **Balio Estrategiko Handiko Nekazaritza-Abeltzaintza Lurzorua:**

  - Galdamesko Haranean kokatua, bere ekoizpen- eta paisaia-garrantziagatik.

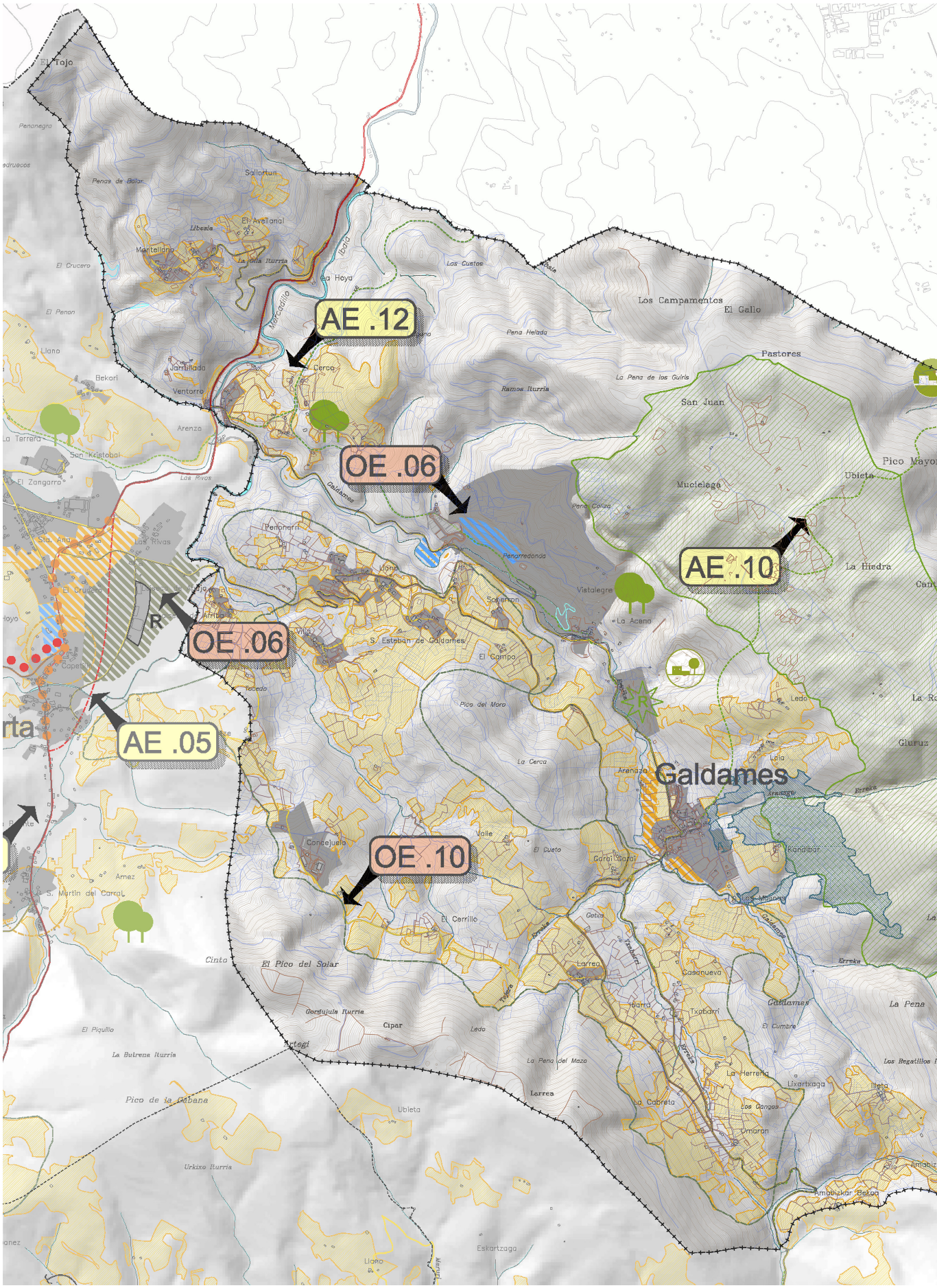
2. **Hezeguneen kontserbazioa**

- Udalerriko hezegune txikiak nabarmentzen dira, balio natural eta zientifikoagatik garrantzitsuak, nahiz eta egun gutxi erabilita egon.

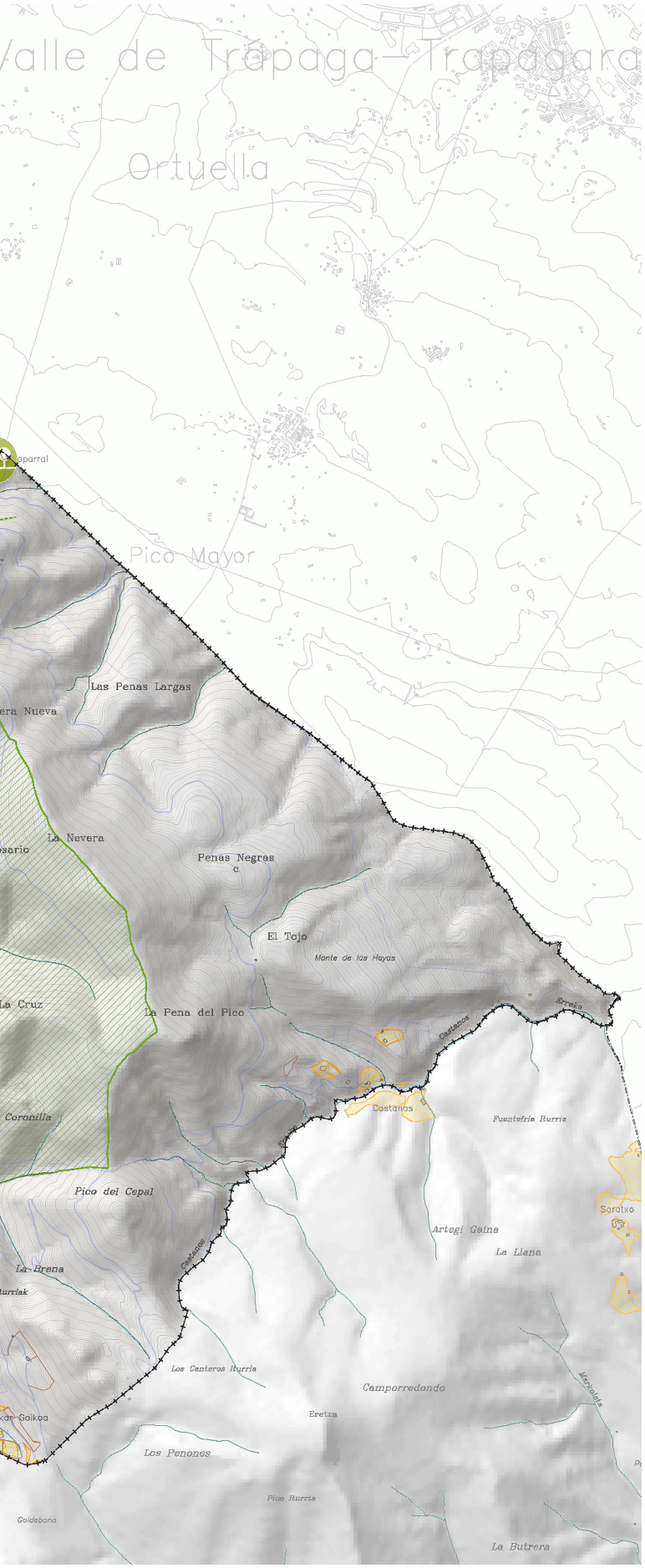
- Identifikatutako hezeguneak:

  - Saúco-ko putzuak
  - La Buena 1 putzua
  - Vinagre putzua
  - La Pesquera putzua

- Kontserbazio aktiboko neurriak behar dira bai hezeguneentzat bai inguruko eremuetarako.

Balmaseda-Zallako (Enkarterriak) Eskualde Egiturako Lurrealdearen Zatiko Plana.Egitura-ekintzak eta eragiketa estrategikoak / Plan Territorial Parcial del Área funcional de Balmaseda-Zalla (Encartaciones). Acciones estructurantes y operaciones estratégicas.

EGITURA EKINTZAK
ACCIONES ESTRUCTURANTES

AE-01. Malabrigo lotura
AE-01. Enlace Malabrigo

AE-02. Ipar-ardatza
AE-02. Eje Norte

AE-03. Mendebaldeko ermuaren sarbideen hobekuntza
AE-03. Mejora de la accesibilidad de la zona occidental

AE-04. Kadaguako korridorearen bitan banatzea
AE-04. Desdoblamiento del corredor del cadagua

AE-05. Hiri-saihesbideak eta hiri-kalerako birmoldaketak
AE-05. Variantes urbanas y reconversión de calles urbanas

AE-06. Balmaseda-Zaramillo trenbidearen banatzea
AE-06. Desdoblamiento ferroviario Balmaseda-Zaramillo

AE-07. Mimetizeko trenbide-sarearen tratamendua
AE-07. Tratamiento de la red ferroviaria en Mimetiz

AE-08. Bilbao-Santander trenbide-sarearen bultzada
AE-08. Impulso de la red ferroviaria Bilbao-Santander

AE-09. Aldageltokiak
AE-09. Puntos de intermodalidad

AE-10. Berdegunea
AE-10. Malla Verde

AE-11. Kadagua ubideratzeko plana
AE-11. Plan de encauzamiento del Cadagua

AE-12. Uren tratamendua
AE-12. Tratamiento de agua

AE-13. Hondakinen kudeaketa
AE-13. Gestión de residuos

AE-14. Mindak tratatzeko instalazioa
AE-14. Planta de purines

ERAGIKETA ESTRATEGIKOAK
OPERACIONES ESTRATÉGICAS

0E-01. Landa eta ingumenaren parkea
0E-01. Parque rural medioambiental

0E-02. Balmaseda nortasuna eta aukerak
0E-02. Balmaseda identidad y oportunidad

0E-03. Zalla zerbitzu-nodoa
0E-03. Zalla nodo de servicios

0E-04. Jarduera ekonomikoak Kadaguako ardatzean
0E-04. Actividades económicas en el eje del Cadagua

0E-05. Garapen ekonomikoa mendebaldeko ardatzean
0E-05. Desarrollo económico en el eje occidental

0E-06. Iparraldeko atea. zentralitate berria Sopuertan
0E-06. Puerta norte. nueva centralidad en Sopuerta

0E-07. Kadaguako ibai-parkea
0E-07. Parque fluvial del Cadagua

0E-08. Hazkunde selektiboa landa-ingurunean
0E-08. Crecimiento selectivo en el medio rural

0E-09. Nekazaritza eta abeltzaintzako sustapena
0E-09. Promoción agroganadera

0E-10. Nekazaritza eta paisaiaren sistemak
0E-10. Sistemas agrarios paisajísticos

0E-11. Lanestosako birsorkuntza
0E-11. Regeneración de Lanestosa

0E-12. Bidezidor kulturala Gordexolan
0E-12. Senda cultural en Gordexola

3. **Meatzaritza- eta natura-ingurunearen babesa**

- Triano Mendietako eremua, non burdin meatze historikoak kokatzen diren, Babestutako Biotopo izendatzeko prozesuan dago.

- Babes honek Euskadiko Natura Babesguneen Sarearen parte izatea bilatzen du, 2006tik tramitatzen ari dena eta 2011n bere mugaketa egokitzeko aldatu zena.

HIRI-ASETAMENDUEI BURUZKOA.

Galdames 3. mailan sailkatzen da asentamenduen hierarkian, honako udalerri landatar hauekin batera: Artzentales, Karrantzako Harana, Trucios-Turtzioz, Lanestosa eta Gordexola. Testuinguru honetan, honako hirigintza-ekintzak planteatzen dira:

Etxebizitzarako lurzorua:

a. **Industria-lurzoruen birbideratzea**

- **La Aceña 2 Harrobia sektorea:** Gaur egun industria-erabilerarako (harrobia) sailkatuta dago.

- Desklasifikatzea eta lehengoratzea proposatzen da, jarduera amaitu ondoren industrialde bihur ez dadin eta izaera naturalera egokitu dadin.

b. **Etxebizitza-garapenen proposamen berriak**

- San Pedroko nukleoaren ondoan dentsitate ertainarekin bi etxebizitza-sektore proposatzen dira, guztira 8 hektarea inguruko azalera dutenak (nukleoaren ipar-mendebaldean eta hego-mendebaldean).

- EAEko Paisaia Berezien eta Apartekoen Katalogoan sartutako “235 Galdames” arroaren barruan daudenez, nahitaezkoa izango da garatu aurretik xehetasunezko paisaia-azterketa bat egitea, ikus-inpaktua ebaluatzeko eta paisaia lehengoratzeko plan bat zehazteko, indarrean dagoen araudiaren arabera.

c. **Etxebizitzen kuantifikazioa**

- 2019ko LAGen Berrikuspenaren arabera Lurralde Plan Partzialak (LPP) eguneratu arte, plangintza orokorrak baliorik txikiena erabili beharko du indarrean dagoen LPPn zehaztutako gehieneko bizitegi-ahalmenaren eta LAGen Berrikuspenaren formula berrietatik ondorioztatzen denaren artean.

Jarduera ekonomikoetarako lurzorua:

- Gaur egun La Aceñan dagoen jarduera ekonomikorako sektorea handitzea, bi sektore txiki gehiagorekin, guztira 8,65 hektareako azalera estimatuarekin.

ENKARTERRIETAKO LPPren ETA HONEN GALDAMESEKO ERAGINAREN BALORAZIO KRITIKOA.

1. **Ekintzarik eza, egungo arazoen arrazoi nagusi gisa.**

   • LPPn aurreikusitako jarduera gehienak gauzatu ez izanak Galdameseko egungo hirigintza- eta lurralde-arazoen zati handi bat eragin du.

2. **Jarraipeneko diagnostikoak.**

   Lehen Jarraipen Txostena (2017)

   • LPP eta errealitate sozioekonomikoaren arteko desorekak identifikatu zituen, ondorio hauek nabarmenduz:

      - Enkarterrietako Eremu Funtzionala oraindik EAEko garapenetik isolatuta dago.
      - 1997ko LAJetatik aurreikusitako hedapen metropolitarraren estrategiak ez dira gauzatu.

   Bigarren Jarraipen Txostena (2020)

   • LPPren ebaluazioa egin zuen 2019ko LAGen ikuspegitik, Udalplan 2011 eta 2019ko datuak alderatuz.

   • Ondorio hauek jaso zituen:

      - Ez da aurreikusitako industria-garapena edo ekipamendu handien ezarpena gauzatu.

      - Proiektatutako bizitegi-hazkundea ere ez da sortu.

      - 14 ekintza egituratzaileetatik eta 12 eragiketa estrategikoetatik, natura-ondarearekin lotutako batzuek bakarrik egin dute aurrera.

      - Aurreikusitako ekipamendu estrategikoak (nekazaritzakoak, abeltzaintzakoak, turistikoak, ospitalekoak) ez dira gauzatu, Artzentalesen ekipamendu pribatu bat izan ezik.

3. **Etorkizuneko ikuspegiak eta eguneratze beharra.**

   • LPPren lurralde-eredua bat dator 2019ko LAGekin (hiri trinkoa, hiri-berrikuntza, ingurumen-babesa), baina hauek ikuspegi berriak ere txertatzen dituzte: ekosistema-zerbitzuak, klima-aldaketa, genero-berdintasuna, osasuna, irisgarritasuna, euskara, partaidetza eta gobernantza.

   • Galdamesko HAPO berria egiten den bitartean, LPPa berrikusiko dela aurreikusten da, ikuspegi berri horietara egokitzeko, eta hori kontuan hartu beharko da udalerriko plangintza orokorrean.

8.3. GALDAMES ETA NEKAZARITZA-BASOGINTZAKO LURRALDE PLAN SEKTORIALA (NB-LPS).

Nekazaritza-lurra babestea eta landa-sektorearen bideragarritasuna bermatzea du helburu, baita landa-ikuspegia txertatzea ere lurralde-antolamenduko prozesuetan. Dokumentu estrategiko hori hierarkikoki goragokoa da, eta udal-plangintzarekin lotzen du; beraz, Galdamesko HAPOk guztiz egokitu behar du haren zehaztapenetara.

LPS Lurzoru Urbanizaezinaren (SNU) multzoari aplikatzen zaio, honako hauetan izan ezik: hiri-lurzoru gisa sailkatutako hiri-eremuetan, lurzoru urbanizagarri gisa sailkatutako hiri-eremuetan edo hura onartzeko unean urbanizatzeko gai diren eremuetan, naturagune babestuetan (Parke Naturalak edo Biotopoak, esaterako), hezeguneetan (LAPak berak arautzen ditu) eta kostaldeko eremu babestuetan.

Lurraldearen ikuspegitik, LPSen abiapuntua da lurzoru orok nekazaritza eta basogintzarako bokazioren bat duela, eta, beraz, ez da “erabiltzeko bokaziorik gabeko” kategoria kontuan hartzen. Zonifikazioa 1997ko LAGetatik jasotako baina eguneratutako irizpide arauemaile eta fisikoetan oinarritzen da, eta hainbat kategoriatan egituratzen da:

- **Nekazaritza eta abeltzaintzari dagokionez, bi azpikategoria bereizten dira:**

- **Balio Estrategiko Handikoa**, oso produktiboak diren lurzoruei edo lehentasunezko kontserbazioa duten ustiapen jasangarriei dagokienez.

- **Trantsizioko Landa Paisaia**, ekoizpen-kalitate txikiagoa duten edo erabilera mistoa duten eremuetan (belardiak, baso-unadak) aplika daiteke, eremu estrategikoetatik edo baso-eremuetatik hurbil.

- **Basoguneei dagokienez, hauek bereizten dira:**

    1. **Basoa**, baso naturalak zein landaketak (adibidez, pinus radiata) barne.

    2. **Basoa – Mendi urria**, sastrakadiak, kareharrizko eremuak edo degradatutako lurrak barne.

    3. **Larre menditarrak**, urtaroko abeltzaintza tradizionalari eskainitakoak.

    4. **Larre menditarrak – Harkaitzak**, sarbide zaileko harkaitz-formazio handiak, balio ekologiko handikoak.

- **Beste kategoria garrantzitsu batzuk:**

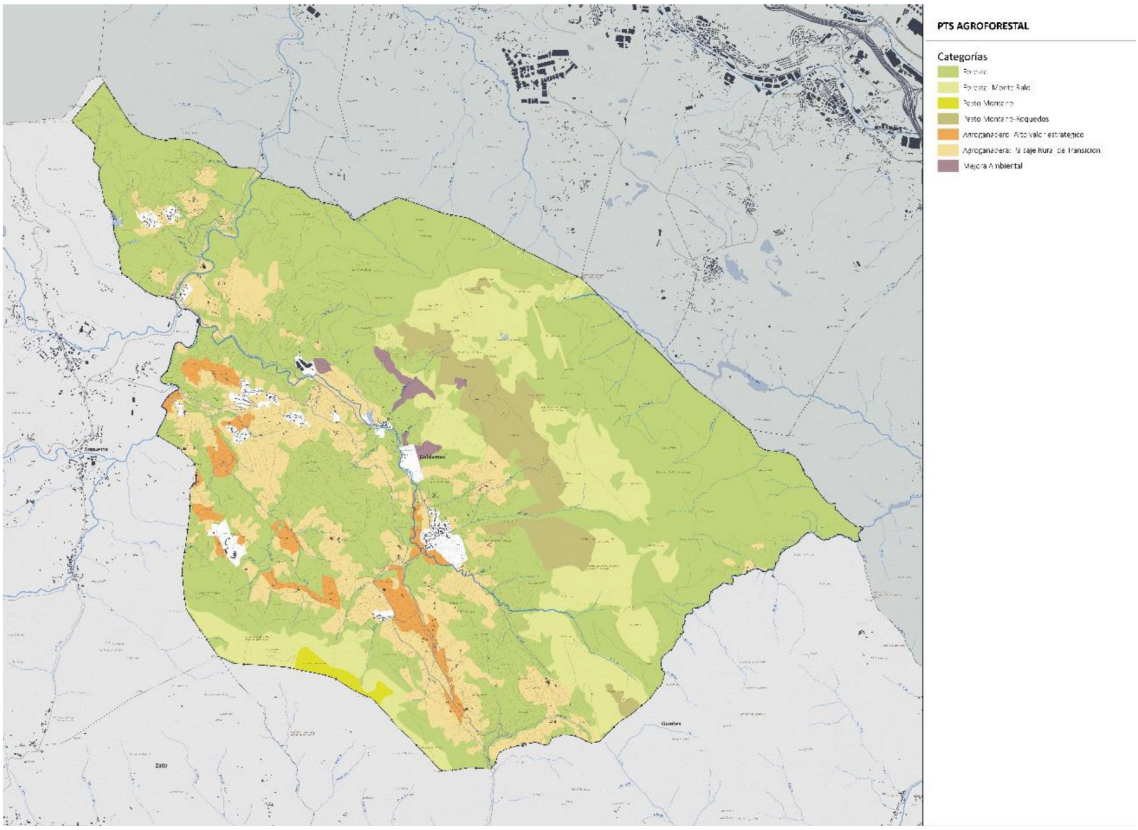
- **Ingurumen Hobekuntza**, higadura edo degradazio handiko eremuak (hala nola harrobi aktibo edo utziak) barne, leheneratze premiazkoa dutenak.

- **Gainazaleko uren Babesa**, ibaiak eta haien inguruko eremuak barne, Ibaien eta Errekaren Ibaiertzen Antolamenduko LPSak ere arautzen dituenak.

NB-LPSk, halaber, baimendutako erabilerak eta jarduerak birdefinitzen ditu, 1997ko LAGak oinarritzat hartuta, baina funtsezko doikuntzekin: “kontserbazio-erabilera” berariazko erabilera gisa ezabatzen da (zeharkako helburutzat hartuta), berotegien erabilera nekazaritza-erabileraren barruan sartzen da, eta landa-bideak eta pistak erabilera bereiziko kategoria gisa sartzen dira.

Galdamesen, Lurzoru urbanizaezinak **4.275,61 hektarea** hartzen ditu, honela sailkatuta:

- Babes berezia: 1.345,40 ha
- Basoa: 2.116,7 ha
- Balio Estrategiko Handia: 70,16 ha
- Trantsiziozko landa paisaia: 523,77 ha
- Gainazaleko uren babesa: 144,74 ha
- Erauzketa-jarduerak: 14,45 ha
- Landa-nukleoak: 27,42 ha
- Erabilera zehaztu gabea: 32,97 ha

Nekazaritza eta Basogintzaren LAParen kategoriak. / Categorías del PTS Agroforestal.

Gainera, NB-LPSk gainjarritako baldintzatzaileen kontzeptua sartzen du. Baldintzatzaile horiek zona jakin batzuetako erabilerak mugatzen dituzten ingurumen- edo arrisku-faktoreak dira. Galdamesen lursailak identifikatu dira EAEko Akuiferoek Kutsadurarekiko Kalteberatasunaren Maparen barruan. Eremu horietan, plangintzak lurzorua edo lurpeko ura kutsa dezaketen jarduerak saihestu behar ditu, eta nekazaritza eta basogintzako praktika arduratsuak sustatu.

Beharrizanengatik eremu horietan sentikorrak diren jardueraren bat planteatzen bada, akuiferoentzat kaltegabea dela bermatu beharko da, eta **Nekazaritza Jardunbide Egokien Kodea** (390/1998 Dekretua) aplikatu.

Arau-multzo eta teknika horrek murrizketa eta lehentasun argiak ezartzen ditu Galdamesko HAPOrako, batez ere balio estrategikoko nekazaritza-lurzorua babesteari eta eremu degradatuetako ingurumena lehengoratzeari dagokienez, landa-garapena eredu iraunkor eta multifuntzional baterantz bideratuz.

8.4. GALDAMES ETA HEZEGUNEEN ANTOLAMENDUKO LURRALDE PLAN SEKTORIALA

LPSaren helburua da hezeguneei, bai kostaldekoei, bai barrualdekoei, behar bezalako babesa ematea, bai eta lurralde-antolamenduarekin bateragarria den tratamendu integratzailea ematea ere, horiek baitira biosferaren ekosistema aberats eta berezienetako bat eta, aldi berean, ahulenetako bat.

LPSak hezeguneak hiru multzotan sailkatzen ditu:

- **I. multzoa**: LPS onartze unean **Natura Gune Babestu** gisa deklaratutako hezeguneak biltzen ditu.
- **II. multzoa**: Hirigintzako plan bereziek babestutako hezeguneak eta LPS honek zehatz-mehatz antolatzen dituenak barne hartzen ditu.
- **III. multzoa**: Gainerako hezeguneei dagokie, **artifizialak barne**, eta inbentariatuak direnak.

Galdamesko udalerrian honako hezegune hauek sartzen dira, guztiak **Barbadunen arroak** dira:

- **DB5 Intsusako putzua / Charca de Sauco** (61-I) VN9291
- **DB6 Rita putzua / Pozo La Rita** (61-I) VN9190
- **DB7 'Princesa' putzu mehatzea / Pozo mina «Princesa»** (61-I) VN9291

8.5. GALDAMES ETA IBAIEN ETA ERREKEN ERTZAK ANTOLATZEKO LURRALDEAREN ARLOKO PLANA (ISURIALDE KANTAURIARRA).

LPS honen helburu nagusia da **ibaiertzak babestu eta antolatzea**, ikuspegi integratu batekin, osagai hauek uztartuz: ingurumenekoa, hidraulikoa eta urbanistikoa, **Uraren Esparru Zuzentaraua** (2000/60/EE) eta **Euskadiko Uraren Legea** (1/2006) aintzat hartuta.

Galdamesen kasuan, lurralde osoa Barbadun ibaiaren arroaren barruan dago (Mercadillo edo Mayor ibaia ere esaten zaio), eta Sopuertan jaiotzen da, inguruko mendietatik datozen hainbat errekastok bat egiten duten lekuan, hala nola Kolitza, La Cabaña eta Cabeza. Barbadunek 15 km inguru egiten ditu eta bere arroa 136 km²-tan zehar hedatzen da, La Arena hondartzan (Muskiz) itsasoratuz. Ibaiak izaera industrial eta historiko handiko udalerriak zeharkatzen ditu, hala nola Artzentales, Sopuerta, Galdames eta Muskiz, eta Liman erreka, Galdames ibaia eta Cotorrio ibaiadarrek elikatzen dute, azken hori Trianoko mendietatik.

LPSk ur-ibilguak tarte homogeneotan banatzea eta hiru osagairen arabera zonifikatzea proposatzen du:

1. **Ingurumen-osagaia**, ertzak sailkatzen dituena balio ekologikoaren, erriberako landarediaren kontserbazio-egoeraren, lurraren kalteberatasunaren edo lehengoratzeko beharraren arabera.

2. **Osagai hidraulikoa**, ibilguak mailaka geruzatzen dituena, erreka txikietatik ibai handietara, ibaiadarraren arroaren tamainaren arabera.

3. **Hirigintza-osagaia**, honako hauek bereizten dituena: landa-ertzak, urbanizatuak, azpiegiturek okupatuak edo hirigintza-garapenerako potentziala dutenak.

Galdamesko udal-plangintza esparru arautzaile horretara egokitu behar da, eta lurzoru urbanizaezin gisa sailkatutako ibai-ertzetan **"lur azaleko urak babesteko lurzoru urbanizaezina**" kategoria espezifikoa ezarri behar da. Izendapen hori 100 metroko zabalerako zerrenda batean aplikatuko da, ibilguen bi aldeetan, eta lurzoruaren erabilerak mugatuko dira, ingurumena kontserbatzeko eta arriskuak prebenitzeko.

Landa-eremuetan, garapenek gutxienez 50 metroko atzerapena errespetatu behar dute ibilgu publikoaren mugaketa-lerrotik, lurzoru urbanizaezinaren berezko erabilerak soilik baimenduz eta ibilguaren aldaketak saihestuz, arrazoi hidraulikoak edo interes publikokoak izan ezik. Hirigintza-potentziala duten eremuetan, eskatutako tarteak handiagoak dira (26 eta 30 metro artekoak eraikuntzarako eta 11 eta 20 metro artekoak urbanizaziorako), eta espazio horiek espazio libreen tokiko sistemetan integratu behar dira, Lurzoruaren Legearen Plangintza Erregelamenduaren arabera.

Murrizketa horiek gorabehera, LPSk aurreikusten du ertz horiek etorkizunean eremu urbanizagarritzat hartzeko aukera, baldin eta ibaiak eta ingurumena babesteko baldintzak birsailkatzen eta betetzen badira.

Azpimarratzekoa da **Galdamesek ez duela Uholde Arrisku Potentzial Garrantzitsuko Eremurik (ARPSI)**, eta horrek beste eremu batzuekin alderatuta arau-presioa arintzen badu ere, **iraunkortasun-irizpideak eta paisaiaren integrazioa** aplikatzeko betebeharra mantentzen du plangintzan.

8.6. ENERGIA EOLIKOAREN LURRALDE PLAN SEKTOREALA.

Parke eolikoen kokapena bideratzea du helburu, irizpide energetikoak, ekonomikoak eta ingurumenekoak konbinatuz, LAGekin bat etorriz. 8 aerosorgailu baino gehiago eta 10 MW-tik gorako potentzia duten eta sare orokorrera energia isurtzen duten parkeei soilik aplikatzen zaie. Instalazio txikiek indarrean dagoen legeria bete behar dute, eta, lurzoru urbanizaezinean badaude, administrazio-baimena eskatu behar dute onura publikoko edo gizarte-intereseko instalazio gisa.

LPSak kokalekuak honela sailkatzen ditu:

- **I. taldea (lehentasunezkoak):** Ordunte, Ganekogorta edo Oiz bezalako eremuak.

- **II. taldea (baldintzatuak):** bakarrik I. Taldekoekin helburu energetikoak betetzea ezinezkoa dela frogatzen bada bakarrik dira bideragarriak.

Kokaleku horietatik kanpo, edozein kokapen berri egiteko **LPSaren aldez aurreko aldaketa** behar da.

Kokaleku horietatik kanpo, edozein kokapen berrik LPS aldatzea eskatzen du aldez aurretik. Galdamesen kasuan, zehaztutako kokaleku batean ere ez dagoenez, planak ez du zuzeneko eraginik bere hirigintza-plangintzan.

8.7. ENERGIA BERRIZTAGARRIEN LURRALDE PLAN SEKTORIALA (BEHIN-BEHINEKO ONARPENA)

Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektorialaren helburu nagusia da energia-azpiegitura berriztagarrien ezarpena antolatzea, hirigintza-legediarekin (2/2006 Legea), Lurralde Antolamenduaren Gidalerroekin (2019 LAG) eta Sektore Elektrikoaren Legearekin (24/2013 Legea) bat etorriz. Energia berriztagarrien instalazioak, erabilera eta interes publikokotzat deklaratuta daudelako, lurzoru urbanizaezinean kokatu ahal izango dira, betiere Foru Aldundiak interes publikoko deklarazio espresua egiten badu, 2/2006 Legearen 28.5.a artikuluaren arabera.

Instalazio horiek "Azpiegiturak" izeneko lurralde-erabileraren barruan sartzen dira. Izaera lineala ez duten zerbitzuen instalazio teknikoak, B "motakoak. Ekoizpen-elementuak (aerosorgailuak, eguzki-panelak, turbinak, galdarak) eta azpiegitura osagarriak (sarbideak, linea elektrikoak, etab.) barne hartzen dituzte.

"Energia berriztagarrien instalazioen" erabilera hiru irizpideren arabera definitzen da zehatz-mehatz:

- Energia berriztagarriaren **mota (lehengaia)**: eolikoa, eguzki fotovoltaikoa, minihidraulikoa, biomasa, geotermia.

- Instalazioen **tamaina edo eskala**: eskala handia, ertaina edo txikia (eolikoa eta fotovoltaikoaren kasuan).

- Sortutako energiaren **helmuga**: autokontsumorako edo sare orokorrera isurtzeko.

LPSk ez ditu ingurune fisikoaren antolamenduko kategoriak birdefinitzen; aitzitik, zonakatze espezifiko bat gainjartzen du, erabilerak honela sailkatzen dituen Antolamendu Matrize baten bidez:

- **1 = Erabilera sustatua**
- **2 = Erabilera onargarria**
- **3 = Erabilera debekatua**

Era berean, **onargarria den erabileraren** barruan, LPS-EBk hainbat baldintzatzaile ezartzen ditu, beste sektoreko tresnetara bideratuta:

- **2^1 = Nekazaritza eta Basozaintzako LPS**
- **2^2 = Ibaien eta Erreken LPS / Plan Hidrologikoak**
- **2^3 = Ingurumen-babeserako tresnak (PORN, PRUG, ZEC, Hezeguneen LPS, Itsasertzeko LPS)**

Gainera, LPSk instalazio horien ezarpenari eragiten dioten LAGetan zehaztutako **gainjarritako bi baldintza** nagusi aitortzen ditu:

- **Arrisku naturalak eta klima-aldaketa**
- **Azpiegitura Berdea**

Baldintzatzaile horiek **eragin zuzena dute erabileraren bideragarritasunean eta arauketan**, ingurune fisikoaren kategoria bakoitzean, eta proiektuak baldintzatzen dituzte **lurraldearen sentikortasunaren eta egokitasunaren arabera**.

Ondorioz, **Galdamesko hirigintza-plangintzak** arau hau **bere lurzoru ez urbanizagarrian integratu beharko du**, "energia berriztagarrien instalazioak" erabilera **LPSaren Matrizeari eta baldintzatzaileei egokituz**, garapen energetiko **jasangarri eta egokitu baterantz** aurrera egiteko.

Hala ere, **LPSaren kartografiaren arabera**, Galdamesen **eskala ertain edo handiko energia berriztagarrien instalazioak hartzeko potentziala oso mugatua edo ia nulua da**, eta horrek **eskala handiko garapen horietan parte-hartze zuzena** asko murrizten du.

8.8. BIZKAIKO BIZIKLETA-BIDEEN LURRALDE PLAN SEKTORIALA 2023-2035

Bere helburu nagusia bizikletaren erabilera sustatzea da, garraio motorizatuaren alternatiba erreal eta iraunkor gisa, hiriarteko sare seguru, jarraitu, konektatu eta lurraldean integratu baten bidez. Plana efizientzia, ingurumen-jasangarritasuna, gizarteratzea eta irisgarritasuna bezalako printzipioetan oinarritzen da, eta mugikortasun arduratsua sustatzea du helburu, **10/2014 Foru Arauaren ildotik**.

Sei helburu nagusien artean, bizikleten konektibitatea hobetzea, trafikoaren ingurumen-inpaktuak murriztea, bizikletaren eguneroko erabilera bultzatzea, bideen paisaia-integrazioa eta erakundeen arteko lankidetza nabarmentzen dira. Sarea lehendik dauden edo planifikatuta dauden azpiegituretan oinarritzen da, eta haren diseinua ingurunera egokitzen da, hiriguneetan eta landa-eremuetan jarraitutasuna ahalbidetuz.

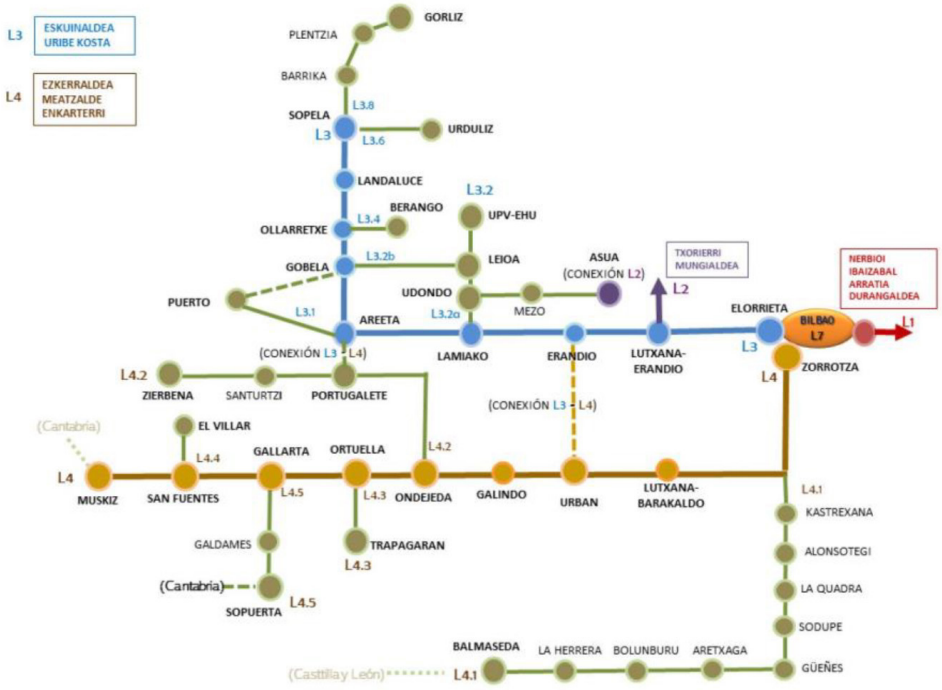
Ingurumenari dagokionez, airearen kalitatea hobetzea, balio ekologiko edo nekazaritza balio handiko lurzoruak babestea, eraginkortasun energetikoa eta energia berriztagarriak sustatzea, eta bizikleta-bideak paisaian integratzea du helburu, balio hezitzaile eta kulturala ere sustatuz. Oro har, Bizkaian mugikortasuna lurralde-plangintzarekin eta jasangarritasun-helburuekin koherentziaz egituratzeko tresna da.

Planaren xede den sareak (ROP) 349,7 km-ko luzera du guztira, eta 5 linea nagusik osatzen dute, 121,1 km-ko luzerarekin guztira:

- L1; Nerbioi Ibaizabal, Arratia, Durangaldea (42,7 km)
- L2; Txorierri, Mungialdea (18,5 km)
- L3; Eskuinaldea, Uribe Kosta (16,2 km),
- **L4; Ezkerraldea, Meatzalde, Enkarterri (24,3 km)**
- L7; Bilbo (19,4 km)

Eta 20 bigarren mailako lerro, aurreko 4 lerro nagusiak osatzen dituzten bigarren mailako ardatzekin bat datozenak (5 L1ean, 2 L2an, 6 L3an eta 5 L4an), eskualde berrietarako proiekzioa ahalbidetuz, eragin-eremua handituz eta kapilaritatea emanez.

L4.5 linea da Gallartatik Galdameserako zerbitzua ematen duena.

L3
ESKUINALDEA
URIBE KOSTA
L4
EZKERRALDEA
MEATZALDE
ENKARTERRI
GORLIZ
PLENTZIA
BARRIKA
SOPELA
L3.8
L3
URDULIZ
L3.6
LANDALUCE
L3.2
BERANGO
UPV-EHU
L3.4
OLLARRETXE
L3.2b
LEIOA
ASUA
(CONEXIÓN L2)
TXORIERRI
MUNGIALDEA
L2
NERBIOI
IBAIZABAL
ARRATIA
DURANGALDEA
GOBELA
UDONDO
MEZO
PUERTO
L3.1
AREETA
L3.2a
ELORRIETA
BILBAO
L7
L1
(CONEXIÓN L3 - L4)
LAMIAKO
ERANDIO
LUTXANA-
ERANDIO
L3
ZORROTZA
L4
L4.2
ZIERBENA
SANTURTZI
PORTUGALETE
(CONEXIÓN L3 - L4)
(Cantabria)
EL VILLAR
L4.4
GALLARTA
ORTUELLA
L4.2
L4
MUSKIZ
SAN FUENTES
L4.5
L4.3
ONDEJEDA
GALINDO
URBAN
LUTXANA-
BARAKALDO
L4.1
KASTREXANA
GALDAMES
TRAPAGARAN
L4.3
ALONSOTEGI
(Cantabria)
LA QUADRA
L4.5
SOPUERTA
SODUPE
BALMASEDA
LA HERRERA
BOLUNBURU
ARETXAGA
GÜEÑES
(Castilla y León)
L4.1

9

GALDAMESEKO ONDARE KULTURALA BABESTEKO EGUNGO EGOERA.

2019ko maiatzaren 9ko 6/2019 Legeak, Euskal Kultura Ondareari buruzkoak, **aurreko 7/1990 Legea ordezkatzen du**, lege-esparrua eguneratuz eta kultura-ondarearen kontzeptuaren bilakaerara egokituz, zeinak bere esku-hartze-eremua nabarmen zabaldu baitu. Lege berriak **euskal administrazio publikoen eskumenak** zehazten ditu ondarearen arloan, eta **erakundeen arteko koordinaziorako organo bat** sortzen du.

Galdamesen kasuan, hiri-antolamenduko plan orokor berriak honako hauek egin beharko ditu:

- **Babestutako Ondarearen Katalogoan** sartu behar dira **6/2019 Legearen arabera garrantzitsuak diren kultura-elementuak**.

- **Hirigintza-babeserako araudia harmonizatu** behar du **ondasun higiezin kulturalen esku-hartze eta kontserbaziorako irizpide berriekin**, lege berrian ezarritakoaren arabera.

ONDASUN ARKITEKTONIKOA

Galdamesko udalerrian, **Barbadun ibaiaren arroko Industria Paisaiaren** zati bat dago, **Monumentu Multzo izendatua**, eta **Artzentales, Muskiz eta Sopuertarekin** partekatua. Kultura-paisaia hau **Barbadun ibaia eta haren ibaiadarrak** ardatz dituen haran batean egituratzen da, mendiz inguratutako ingurune batean, non **Erdi Arotik XX. mendera arte jarduera industrial eta burdinola-errota jarduera intentsiboak** garatu baitira, **Somorrostroko portutik (Muskiz) itsasoratzeko irteerarekin**.

Ingurune horrek **ibai-ibilguen erabilera intentsiboa eta luzea islatzen du Erdi Arotik XX. mendera arte**, eta ondare-balio handiko ekoizpen-sare hidraulikoak sortzen ditu. Beste haran batzuetan ez bezala, non burdinola asko errota edo etxebizitza bihurtu ziren, **Barbadun ibaiaren arroan burdinola gehienak jatorrizko egoeran kontserbatu dira**, isolamenduari eta hirigintza-presio urriari esker, eta, hala, **beren balio historiko eta paisajistikoa bere horretan mantendu da**.

Galdamesen, Monumentu Multzo honetako elementu hauek daude:

- OLLAKO BURDINOLA - ERROTA
- BALLIBIANEKO BURDINOLA
- BALLIBIANEKO BURDINOLA - ERROTAREN AZPIEGITURA HIDRAULIKOA
- OLLAKO BURDINOLA - ERROTAREN AZPIEGITURA HIDRAULIKOA
- URIBAIKO ERROTAREN AZPIEGITURA HIDRAULIKOA
- BALLIBIANEKO ERROTA
- URIBAIKO ERROTA
- LAISEKAKO ZUBIA

- OLLAKO ZUBIA
- POBALEKO TAILER-BURDINOLAREN AZPIEGITURA HIDRAULIKOA, Pobaleko Burdinolaren Monumentu Multzoko kidea ere bada.

ONDARE ARKEOLOGIKOA

1. **EAEko KULTURA-ONDASUNEN ERREGISTROAN MONUMENTU-MULTZO EDO MONUMENTU KATEGORIAKO KULTURA-ONDASUN GISA INSKRIBATUTAKO ARKEOLOGIA-GUNEAK.**

ERETZAKO ESTAZIO MEGALITIKOKOAK, Galdames eta Güeñes udalerrietan. **25/2009 DEKRETUA**, otsailaren 3koa, I. eranskinean zerrendatutako Bizkaiko Lurralde Historikoko Estazio eta Monumentu Megalitikoak **Monumentu Multzo kategoria duen Kultura Ondare** gisa sailkatzen dituena.

- GANERANGO DOLMENA
- GAZTERANGO DOLMENA
- PICO MAYOR DOLMENA
- ESKATXABEL TUMULUA
- ESKATXABEL II TUMULUA

BILBOKO BURDIN HESIA ETA DEFENTSAK izeneko multzokoak. 195/2018 DEKRETUA, abenduaren 26koa, Bilboko Burdin Hesia eta defentsak (Araba eta Bizkaia) Monumentu Multzo kategoria duen Kultura Ondare gisa sailkatzen dituena.

- GDMF01: EL CERCO-KO METRAILADORA-KO ASENTAMENDUA
- GDMF02: EL CERCO-KO MEATEGIKO GALERIAKO BABESLEKUA
- GDMF03: AKENDIBAR-KO METRAILADORA-KO ASENTAMENDUA
- GDMF04: AKENDIBAR-KO MEATEGIKO GALERIAKO BABESLEKUA
- GDMF05: TARABLO-KO 1. METRAILADORA-KO ASENTAMENDUA
- GDMF06: TARABLO-KO 2. METRAILADORA-KO ASENTAMENDUA
- GDMF07: ARBORI-GALDAMES METRAILADORA-KO ASENTAMENDUA

MONTEKO BURDINOLA. TELLITUKO OLAGIZONEN ZELAIA. 2000ko urtarrilaren 20ko Agindua, Kultura sailburuarena, Galdamesko (Bizkaia) Tellituko Olagizonen Zelaia Monumentu Multzo kategoria duen Kultura Ondare gisa Euskal Kultura Ondarearen Inbentario Orokorrean inskribatzen duena.

ARENAZA - I KOBA. 111/2012 DEKRETUA, ekainaren 19koa, Galdamesko (Bizkaia) Arenaza I Koba Monumentu Multzo kategoria duen Kalifikatutako Kultura Ondare gisa izapidetutako espedientea 1990eko uztailaren 3ko 7/1990 Legearen xedapenei egokitzen duena, eta mugaketa, deskribapen eta babes-erregimen berriak ezartzen dituena.

2. **BALIZKO ARKEOLOGIA-GUNE IZENDATUAK.**

- SAN BARTOLOMÉ BASILIKA
- SAN GINÉS BASILIKA
- SAN JUAN BATAIATZAILEAREN BASILIKA
- SANTA MARINA BASILIKA
- SANTA MARÍA ELIZA
- EL CERCOKO MOTA
- SAN ESTEBAN PROTOMARTIRIEN TENPLUA
- SAN PEDROREN TENPLUA

- SANTIAGO APOSTOLUAREN TENPLUA
- ATXURIAGAKO DORREA
- IBARRURIKO DORREA
- LARREAKO DORREA
- PEÑOÑURIKO DORREA
- VILLAKO DORREA
- BALLIBIANEKO BURDINOLA ETA ERROTAK
- OLLAKO BURDINOLA
- TARABLOKO KOBA

Bestalde, udalerriko hirigintza-plangintzan ondarearen babeserako arauak jasota daude, eta horien arabera babes berezikoak direla hartzen dira honako eraikin, multzo, aztarnategi eta asentamendu hauek:

Eraikinak eta multzoak

Multzoak

- Llanoko landa-nukleoa
- San Estebango landa-nukleoa
- Montellano - Acabajoko landa-nukleoa
- Montellano - Las Casas landa-nukleoa
- Ventorroko landa-nukleoa
- Villako landa-nukleoa
- Larreako landa-nukleoa
- Avellanalko landa-nukleoa
- Soberróngo landa-nukleoa
- Laisekako landa-nukleoa

Eraikinak

- San Juan Bataiatzailearen baseliza (Garai)
- Santiago Apostoluaren tenplua (Cocejuelo)
- San Pedroren tenplua
- Atxuriagako dorrea
- San Estebanen tenplua
- San Ginésen baseliza
- Peñeñoriko dorrea
- Villako dorrea
- Santa Marinako baseliza
- El Cercoko mota
- San Bartolomeren baseliza
- Santa Mariaren eliza
- Loizagako baserria (Arce-n)
- Baserria Castañosen
- Baserria El Escobalen
- Gulluriko baserria La Herrera-n
- Baserria Layan
- Beste baserri bat Layan
- Baserria Peñoñorin
- Saucoko meatze-herria
- San Roke baseliza Akendibarren
- San Silvestre baseliza Larrean

- San Kosme eta Damianen baseliza Amabizkarren
- Andra Mariaren baseliza Txabarrin
- Laisekako zubia
- Galdames 3 zubia
- Arruzaseko errota
- Txabarriko jauregia
- Montellanoko dorrea / El Galloko dorrea (Montellanon)
- Etxe berria Txabarrin (baserria)
- Loizagako dorrea
- Peñoñoriko jauregia
- San Bernaberen baseliza Castañosen
- San Pedron dagoen hilerriaren ataria

EAEko Monumentu izendapenerako proposatutakoak

- Txabarriko jauregia / Solegia Jauregia (Txabarri 30)
- Akendibarko jauregia
- Larreako jauregia
- Llanoko jauregia
- Ibarruriko dorrea

EAEk sailkatu gabe dituen ondasun higiezinak

- San Estebaneko 10. zenbakiko etxea
- Saratxaga jauregia
- Los Castaños etxea Zubiaga 13an
- Zubiaga 4ko etxea
- San Pedroko etxea
- Llano 26ko etxea
- Eskultura (Martínez de las Rivasen monumentua San Pedron)
- Udaletxea
- San Pedro 13ko etxea
- Villa 5eko etxea
- San Pedro 33-35eko etxea
- Txakoli Avellaneda etxea Montellano-Acabajo 7an
- Montellano-Las Casas 12ko etxea
- Garai 2ko etxea
- Garai 3ko etxea

Monumentu izendapenerako proposatutako aztarnategi arkeologikoak

- Pico Moroko gotorlekuaren eremua
- Los Mazosen tumulua

UDALETXEA

10

GALDAMESEKO HAPOAREN FORMULAZIOAN ERAGINA DUEN OINARRIZKO ARAU-ORDENAMENDUA.

Hiri Antolamenduko Plan Orokorra – Plangintzako edozein tresna bezala – Legearen eta sistema juridiko osoaren mende dago.

Hirigintza-plangintzako tresnek lurraldean eta bertan garatzen diren jardueretan eragina duten heinean, bistakoa da planek lurraldeko elementuak eta bertan garatzen diren jarduerak arautzen dituzten xedapen guztiak errespetatu behar dituztela.

Lurralde- eta hirigintza-plangintzaren ahal diskrezionalak hainbat muga ditu:

a) Hirigintza- eta lurralde-legeriatik eta ezarritako plangintza-sistematik eratorritako mugak.

b) Hirigintza- eta lurralde-antolamenduan eragina duten legeetatik eratorritako beste muga batzuk, hainbat eskumen sektorial baliatzeari dagokionez.

Hirigintza- eta lurralde-antolamenduan eragiten duen arau-esparrua oso zabala da. Horregatik, eta zehatza izateko asmorik gabe, jarraian, gai bakoitzari buruzko legeriarik nabarmenena aipatuko dugu.

LURRALDEAREN ANTOLAMENDUA ETA HIRIGINTZA.

- 45/2025 Dekretua, otsailaren 18koa, hirigintzako estandarrak arautzen dituena.
- 7/2015 Legegintzako Errege Dekretua, urriaren 30ekoa, Lurzoruari eta Hiri Birgaitzeari buruzko Legearen testu bategina onartzen duena.
- 2/2014 Legea, urriaren 2koa, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legea aldatzen duena.
- 11/2008 Legea, azaroaren 28koa, hirigintza-ekintzak sortutako gainbalioetan erkidegoak duen partaidetza aldatzen duena.
- 2/2006 Legea, ekainaren 30ekoa, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzkoa.
- 38/1999 Legea, azaroaren 5ekoa, Eraikuntzaren Antolamenduari buruzkoa.
- 20/1997 Legea, abenduaren 4koa, irisgarritasuna sustatzekoa.

- 4/1990 Legea, maiatzaren 31koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzkoa.

- Nahitaezko Desjabetzeari buruzko Legea, 1954ko abenduaren 16an onartua, eta 1957ko apirilaren 26ko Erregelamendua.

- 69/2020 Dekretua, maiatzaren 26koa, Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoaren kartografia eta informazio geografikoa antolatzekoa.

- 46/2020 Dekretua, martxoaren 24koa, lurralde-antolamenduko planak eta hirigintzaantolamenduko tresnak onartzeko prozedurak arautzen dituena.

- 128/2019 Dekretua, uztailaren 30ekoa, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak behin betiko onartzen dituena.

- 123/2012 Dekretua, uztailaren 3koa, hirigintza-estandarrei buruzkoa.

- 1492/2011 Errege Dekretua, urriaren 24koa, Lurzoruaren Legearen Balorazioen Erregelamendua onartzen duena.

- 105/2008 Dekretua, ekainaren 3koa, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legea garatzeko premiazko neurriei buruzkoa.

- 1/2004 Legegintzako Errege Dekretua, martxoaren 5ekoa, Higiezinen Katastroaren Legearen testu bategina onartzen duena.

- 1093/1997 Errege Dekretua, uztailaren 4koa, hirigintza-izaerako aktak Jabetza Erregistroan inskribatzeari buruzko Hipoteka Legea betearazteko Erregelamenduaren arau osagarriak onartzen dituena.

ETXEBIZITZA

- 3/2015 Legea, ekainaren 18koa, Etxebizitzarena.

- 117/2018 Dekretua, uztailaren 24koa, Euskal Autonomia Erkidegoko eraikinen ikuskapen teknikoari buruzkoa.

- 39/2008 Dekretua, martxoaren 4koa, babes publikoko etxebizitzen araubide juridikoari eta etxebizitzaren eta lurzoruaren inguruko finantza-neurriei buruzkoa.

- 2010eko azaroaren 3ko agindua, Etxebizitza, Herri Lan eta Garraioetako sailburuarena, babes ofizialeko etxebizitzen gehieneko prezioak zehazteari buruzkoa.

- 2009ko martxoaren 11ko agindua, Etxebizitza eta Gizarte Gaietako sailburuarena, Babes Ofizialeko Etxebizitzak Diseinatzeko Ordenantzak onartzen dituen 2009ko otsailaren 12ko Aginduaren hutsak zuzentzen dituena.

- 2009ko otsailaren 12ko agindua, Etxebizitza eta Gizarte Gaietako sailburuarena, Babes Ofizialeko Etxebizitzak Diseinatzeko Ordenantzak onartzen dituena.

- 314/2006 Errege Dekretua, martxoaren 17koa, Eraikuntzaren Kode Teknikoa onartzen duena.

KULTURA- ETA NATURA-ONDAREA

- 6/2019 Legea, maiatzaren 9koa, Euskal Kultura Ondarearena.
- 42/2007 Legea, abenduaren 13koa, Natura Ondareari eta Biodibertsitateari buruzkoa.
- 16/1985 Legea, ekainaren 25ekoa, Espainiako Ondare Historikoari buruzkoa.
- 90/2014 Dekretua, ekainaren 3koa, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolamenduan paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeari buruzkoa.
- 1/2014 Legegintzako Dekretua, apirilaren 15ekoa, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko Legearen testu bategina onartzen duena.
- 234/1996 Dekretua, urriaren 8koa, balizko arkeologia-guneak zehazteko araubidea ezartzen duena.
- Garapen Iraunkorrerako Euskal Ingurumen Estrategia (2002-2020) eta Ingurumeneko Esparru Programa.
- Natura 2000 Sarea eta Naturguneen Euskal Sarea.
- Klima Aldaketaren aurka Borrokatzeko Euskal Plana.
- Euskal Autonomia Erkidegoko fauna intereseko eremuen katalogoa.

INGURUMEN-EBALUAZIO ESTRATEGIKOA

- 10/2021 Legea, abenduaren 9koa, Euskadiko Ingurumen Administrazioarena.
- 9/2018 Legea, abenduaren 5ekoa, Ingurumen-ebaluazioari buruzko abenduaren 9ko 21/2013 Legea aldatzen duena.
- 21/2013 Legea, abenduaren 9koa, ingurumen-ebaluazioari buruzkoa.
- 3/1998 Lege Orokorra, otsailaren 27koa, Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumena babestekoa.
- 211/2012 Dekretua, urriaren 16koa, plan eta programen ingurumen-ebaluazio estrategikoaren prozedura arautzen duena, 2015eko otsailaren 16an zuzendua.

URA

- 1/2006 Legea, ekainaren 23koa, Urari buruzkoa.
- 1/2001 Legegintzako Errege Dekretua, uztailaren 20koa, Uren Legearen testu bategina onartzen duena.
- 20/2016 Errege Dekretua, urtarrilaren 15ekoa, Kantauri Ekialdeko Demarkazio Hidrografikoaren eta Kantauri Ekialdeko Demarkazio Hidrografikoaren Espainiako zatiaren uholde-arriskua kudeatzeko planak onartzen dituena.

- 1/2016 Errege Dekretua, urtarrilaren 8koa, Kantauri Mendebaldeko, Guadalquivirreko, Ceutako, Melillako, Segurako eta Jucarreko eta Espainiako zatiko Kantauri Ekialdeko, MiñoSileko, Dueroko, Tajoko, Guadianako eta Ebroko mugape hidrografikoen Plan Hidrologikoen berrikuspena onartzen duena. (Kantauri Mendebaldeko Demarkazio Hidrografikoaren Plan Hidrologikoa 2015-2021).

- 449/2013 Dekretua, azaroaren 19koa, EAEko Ibaiak eta Errekak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorialaren (Kantauriko eta Mediterraneoko isurialdeak) aldaketa behin betiko onartzen duena.

- 415/1998 Dekretua, abenduaren 22koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Ibaien eta Erreken Ertzak Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala (Kantauriko isurialdea) behin betiko onartzen duena.

- 849/1986 Errege Dekretua, apirilaren 11koa, Urari buruzko abuztuaren 2ko 29/1985 Legearen I, IV, V, VI eta VIII atariko tituluak garatzen dituen Jabari Publiko Hidraulikoaren Erregelamendua onartzen duena.

HEZEGUNEAK

- 231/2012 Dekretua, urriaren 30ekoa, Euskal Autonomia Erkidegoko Hezeguneen Lurralde Plan Sektoriala behin betiko onartzen duen Dekretua aldatzen duena.

- 160/2004 Dekretua, uztailaren 27koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Hezeguneen Lurralde Plan Sektoriala behin betiko onartzen duena.

- Agindua, 2011ko maiatzaren 3koa, Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantzako sailburuarena, Euskal Autonomia Erkidegoko Hezeguneen Inbentarioa aldatzen duena.

INTERES OROKORREKO ERREPIDEAK, BIDEAK ETA AZPIEGITURAK

- 4/2019 Legea, otsailaren 21ekoa, Euskal Autonomia Erkidegoko Jasangarritasun Energetikoarena.

- 5/2018 Legea, azaroaren 29koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Errepideen Plan Orokorra arautzen duen Legea hirugarren aldiz aldatzen duena.

- 11/2022 Lege Orokorra, ekainaren 28koa, Telekomunikazioei buruzkoa.

- 6/2004 Legea, maiatzaren 21ekoa, Red Ferroviaria Vasca-Euskal Trenbide Sareari buruzkoa.

- 5/2021 Foru Araua, urriaren 20koa, Bizkaiko errepideei buruzkoa

- 10/2014 Foru Araua, ekainaren 27koa, Bizkaiko Foru Aldundiko bizikleta bideei buruzkoa

NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA MENDIAK.

- 177/2014 Dekretua, irailaren 16koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Nekazaritza eta Basogintzaren Lurralde Plan Sektoriala behin betiko onartzen duena.
- 515/2009 Dekretua, irailaren 22koa, abeltzaintzako ustiategietako arau tekniko higienikosanitarioak eta ingurumenekoak ezartzen dituena.
- 81/2006 Dekretua, apirilaren 11koa, Eusko Jaurlaritzaren nukleo zoologikoei buruzkoa.
- 168/1997 Dekretua, EAEko lehentasunezko nekazaritza-ustiategiei buruzkoa, eta EAEko lurralde historikoetako eta eskualdeetako laborantzako gutxieneko unitateak zehazten dituena.
- 3/1994 Foru Araua, ekainaren 2koa, Mendiei eta Naturagune Babestuen Administrazioari buruzkoa.
- 2/2022 Foru Araua, apirilaren 13koa, mendiei eta babestutako naturguneen administrazioari buruzko ekainaren 2ko 3/1994 Foru Araua aldatzen duena.
- Euskal Basogintza Plana (1994 – 2030).

INDUSTRIA, MERKATARITZA ETA TURISMOA.

- 10/2019 Legea, ekainaren 27koa, Merkataritza-gune handien lurralde-antolamenduarena.
- 13/2016 Legea, uztailaren 28koa, Turismoarena.
- 8/2004 Legea, azaroaren 12koa, Euskal Autonomia Erkidegoko Industriari buruzkoa.
- 101/2018 Dekretua, uztailaren 3koa, erabilera turistikoko etxebizitzei eta etxebizitza partikularretako logelei buruzkoa.
- 396/2013 Dekretua, uztailaren 30ekoa, kanpinak eta beste kanpaketa-modalitate batzuk antolatzekoa.
- 199/2013 Dekretua, apirilaren 16koa, landa-inguruneko turismo-ostatuak arautzen dituena.
- 198/2013 Dekretua, apirilaren 16koa, apartamentu turistikoak arautzen dituena.
- 200/2013 Dekretua, uztailaren 9koa, turismo-aterpetxeak antolatzekoa.
- 102/2001 Dekretua, maiatzaren 29koa, hotel-establezimenduen antolamendua ezartzen duena.

LURZORUAREN KUTSADURA, ISURKETAK ETA ZARATA.

- 4/2015 Legea, ekainaren 25ekoa, lurzorua ez kutsatzeko eta kutsatutakoa garbitzekoa.
- 1/2016 Legegintzako Errege Dekretua, abenduaren 16koa, Kutsaduraren Prebentzio eta Kontrol Integratuari buruzko Legearen testu bategina onartzen duena.

- 37/2003 Legea, azaroaren 17koa, Zaratari buruzkoa.

- 213/2012 Dekretua, urriaren 16koa, Euskal Autonomia Erkidegoko hots-kutsadurari buruzkoa.

- 1514/2009 Errege Dekretua, urriaren 2koa, lurpeko urak kutsaduratik eta narriaduratik babestea arautzen duena.

- 1367/2007 Errege Dekretua, urriaren 19koa, Zaratari buruzko azaroaren 17ko 37/2003 Legea garatzen duena zonakatze akustikoari, kalitate-helburuei eta emisio akustikoei dagokienez.

GENERO-ERAGINA.

- 2/2016 Legea, apirilaren 7koa, Euskadiko Toki Erakundeei buruzkoa.

- 3/2007 Lege Organikoa, martxoaren 22koa, Emakumeen eta Gizonen arteko Berdintasun Eraginkorrari buruzkoa.

- 1/2022 Legea, martxoaren 3koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legearen bigarren aldaketarena.

- 40/2012 EBAZPENA, abuztuaren 21ekoa, Jaurlaritzaren Idazkaritzako eta Legebiltzarrarekiko Harremanetarako zuzendariarena, Jaurlaritzaren Kontseiluak hartutako Erabakia argitaratzeko agintzen duena. Erabaki horren bidez, generoaren araberako eraginaren aurretiazko ebaluazioa egiteko eta emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko neurriak hartzeko jarraibideak onartzen dira.

ERAGIN LINGUISTIKOA.

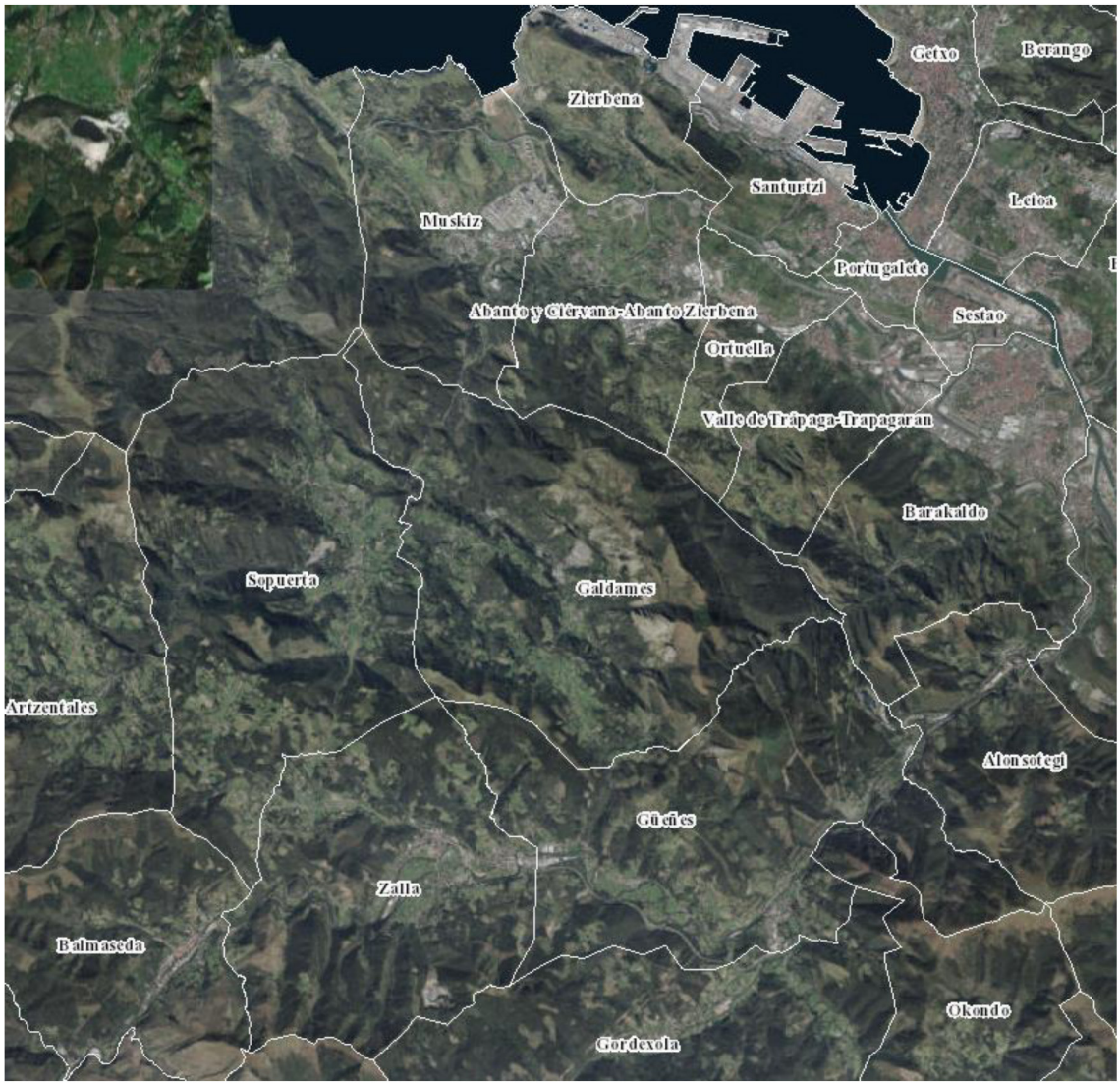
- 2/2016 Legea, apirilaren 7koa, Euskadiko Toki Erakundeei buruzkoa. (EHAA, 70. zk., 2016/04/14).

- 179/2019 Dekretua, azaroaren 19koa, Euskadiko toki-erakundeetan hizkuntza ofizialen erabilera instituzionala eta administratiboa normalizatzeari buruzkoa.

11

MUGAKIDE DIREN UDALERRIAK. PLANGINTZA ETA INGURUABARAK.

Galdames, Enkarterrietako Eremu Funtzionalean kokatua, Muskiz, Abanto Zierbena, Ortuella, Trapagaran, Güeñes, Zalla, Barakaldo eta Sopuertarekin egiten du muga. Lurzoru landatar zabalak ditu ezaugarritzat, ez dauka jarraikortasun urbanorik inguruko udalerriekin, eta San Pedro eta El Llano dira biztanleria biltzen duten nukleo nagusiak.

Lurralde-kokapena eta udalerri mugakideak / Localización territorial y municipios colindantes

Mugakide diren udalerriei dagokienez:

- **Barakaldo**: baso-lurzoruen eta Frados errekastoaren bidez egiten du muga. Bere HAPOa berrikusten ari da (aurrerakin fasean 2024an).

- **Trapagaran (Valle de Trápaga-Trapagaran)**: "Ingurumen-hobekuntza" eta "basogintza" lurzoruak ditu mugakide. Bere HAPOa 2015ean onartu zen.

- **Ortuella**: "Babes bereziko" lurzoruak daude muga gisa. Bere HAPOaren berrikuspena egiten ari da (aurrerakina 2024an).

- **Abanto Zierbena**: Agurriaga errekastoaren ondoan, basogintzako, nekazaritzako eta abeltzaintzako, landazabaleko eta babes bereziko lurzoruak partekatzen ditu. Bere plangintza 2012an onartutako HAPO da.

- **Muskiz**: muga guztia baso-lurzoruarekin osatua dago, Agurriaga errekastoa banaketa natural gisa. BI-2701 errepidea partekatzen du bide-sistema orokor gisa. Bere HAPOaren berrikuspena egiten ari da (aurrerakina 2024an).

- **Sopuerta**: batez ere baso-lurzoruak eta ibaiak (Barbadun ibaia, Vinagre errekastoa) partekatzen ditu. BI-2701 errepidea ere partekatzen da. Bere plangintza 2004an onartutako Arau Subsidiarioak dira.

- **Güeñes**: mugakide handiena da. Honako sailkapenetako lurzoru partekatuak daude: basogintza, erabilera-bokaziorik gabekoa, babes berezikoa eta gainazaleko uren babeserako lurzoruak. BI-3631 errepidea partekatzen da. Bere plangintza 2006an onartutako Arau Subsidiarioak dira.

Udalerri mugakideetako batek ere ez du Galdamesko hirigintza-plangintzari zuzenean eragiten dion eremu estrategikorik, baina lurzoru mugakidearen ezaugarriek eta bide-sistema partekatuek zeharka baldintzatzen dituzte HAPO berriaren erabakiak.

Galdames
UDALA AYUNTAMIENTO

TERRITORIO Y CIUDAD SLP

TAPER

2025eko maiatza